

Załącznik do uchwały Nr .../.../2024
Rady Gminy Grudziądz
z dnia ... września 2024 r.

Strategia Rozwoju Gminy Grudziądz na lata 2023-2033

Wykonawca: Grant Thornton Frąckowiak Prosta spółka akcyjna
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl

Data: lipiec 2024 r.

Spis treści

SPIS TREŚCI	3
SPIS TABEL.....	4
SPIS SCHEMATÓW	4
WPROWADZENIE	5
ROZDZIAŁ I.....	7
WNIOSKI Z DIAGNOZY.....	7
1.1. WNIOSKI Z DIAGNOZY DLA GMINY GRUDZIĄDZ – ANALIZA SWOT.....	7
1.2. WNIOSKI Z DIAGNOZY DLA SFERY SPOŁECZNEJ.....	8
1.3. WNIOSKI Z DIAGNOZY DLA SFERY PRZESTRZENNEJ	9
1.4. WNIOSKI Z DIAGNOZY DLA SFERY GOSPODARCZEJ	10
ROZDZIAŁ II.....	11
CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM.....	11
ROZDZIAŁ III.....	15
KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH.....	15
ROZDZIAŁ IV.	20
OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM, ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA.....	20
ROZDZIAŁ V.	39
MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY, ROZUMIANY JAKO DOCELOWY UKŁAD ELEMENTÓW SKŁADOWYCH PRZESTRZENI.....	39
5.1. STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ WRAZ Z ROLĄ I HIERARCHIĄ JEDNOSTEK OSADNICZYCH.....	39
5.2. SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH.....	41
5.3. GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH, W TYM PIESZYCH I ROWEROWYCH.....	44
5.4. GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	45
5.5. WIZJA ROZWOJU GMINY GRUDZIĄDZ I ROZMIESZCZENIE PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	48
5.6. KONCEPCJA ROZWOJU FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEGO GMINY GRUDZIĄDZ NA TLE KONCEPCJI ROZWOJU FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO- POMORSKIEGO	49
ROZDZIAŁ VI.	54
USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE	54
6.1. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU.....	54
6.2. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.	55
6.3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIE SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	57
6.4. ZASADY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 27 MARCA 2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM	58
6.5. ZASADY LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	59
6.6. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ.....	59
6.7. ZASADY LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 kW	61
6.8. ZASADY LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO	61
6.9. ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	61
6.10. ZASADY KSZTAŁTOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH I OBSZARACH REWITALIZACJI ORAZ OBSZARACH WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI	62
ROZDZIAŁ VII.	64
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ.....	64
7.1. „STRATEGIA PRZYSPIESZENIA 2030+”	64

7.2. WYZWANIA ROZWOJOWE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII PRZYSPIESZENIA 2030+	65
7.3. WIZJA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO.....	65
7.4. CELE I KIERUNKI ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	66
7.5. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM	69
7.6. SPÓJNOŚĆ KIERUNKÓW DZIAŁAŃ ZAPLANOWANYCH W STRATEGII ROZWOJU GMINY GRUDZIĄDZ Z KIERUNKAMI ROZWOJU OKREŚLONYMI W STRATEGII PRZYSPIESZENIA 2030+.....	72
ROZDZIAŁ VIII.	100
SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	100
8.1. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA REALIZACJĘ STRATEGII	100
8.2. WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	114
8.3. SYSTEM MONITORINGU, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII	116
ROZDZIAŁ IX.	122
RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	122
ODSTĄPIENIA OD PRZEPROWADZENIA STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	136
ZAŁĄCZNIKI	137

Spis tabel

Tabela 1. Analiza SWOT w sferze społecznej	8
Tabela 2. Analiza SWOT w sferze przestrzennej.....	9
Tabela 3. Analiza SWOT w sferze gospodarczej	10
Tabela 4. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze społecznej	12
Tabela 5. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze przestrzennej.....	13
Tabela 6. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze gospodarczej.....	13
Tabela 7. Planowane kierunki działań	15
Tabela 8. Planowane kierunki działań	21
Tabela 9. Filary „Strategii Przyspieszenia 2030+” oraz ich rola w kształtowaniu jakości życia i konkurencyjności gospodarki	66
Tabela 10. Cel nadrzędny, cele główne oraz cele operacyjne „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”	68
Tabela 11. Obszary Strategicznej Interwencji na terenie województwa kujawsko-pomorskiego ustanowione do roku 2030	70
Tabela 12. Spójność kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz z kierunkami rozwoju Strategii Przyspieszenia 2030+	73
Tabela 13. Ramy realizacyjno-organizacyjne planowanych działań strategii	102
Tabela 14. Dokumenty wykonawcze systemu realizacji strategii.....	115
Tabela 15. Lista wskaźników wraz z określeniem wartości oraz tendencji zmian, których osiągnięcie będzie świadczyć o prawidłowym tempie realizacji strategii	116
Tabela 16. Ramy finansowe i źródła finansowanie działań Gminy Grudziądz.....	123

Spis schematów

Schemat 1. Analiza SWOT	7
Schemat 2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	14
Schemat 3. Obszary strategicznej interwencji – sposób rozumienia, rodzaje i sens ich identyfikacji ..	64
Schemat 4. Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii	101

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Grudziądz na lata 2023-2033 powstała z inicjatywy władz lokalnych, dostrzegających potrzebę zdefiniowania kierunków kompleksowego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy. Głównym jej celem jest wskazanie kierunków rozwoju Gminy, z wykorzystaniem potencjału gospodarczego i ludzkiego.

W pracach nad przygotowaniem Strategii brali udział przede wszystkim przedstawiciele władz Gminy Grudziądz, przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy, przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy, pracownicy Urzędu Gminy Grudziądz oraz mieszkańcy.

Strategia jest podstawowym i najważniejszym dokumentem szczebla lokalnego, wskazującym problemy, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju.

Niniejszy dokument został sporządzony w oparciu o zapisy art. 10e – 10g Ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 40 z późn.zm.).

Zgodnie z wyżej wskazanymi przepisami prawnymi, niniejsza Strategia zawiera następujące elementy:

1. wnioski z diagnozy,
2. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
3. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
4. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
5. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
6. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
7. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań,
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Dla niniejszej Strategii nie opracowano rozdziału „Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy” gdyż na terenie Gminy Grudziądz nie zostały takie obszary zdefiniowane.

Integralną częścią Strategii jest **„Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Grudziądz na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz na lata 2023-2033”**, stanowiąca załącznik nr 1 do Strategii. Diagnoza pozwoliła przygotować ogólną ocenę stanu istniejącego obecnie w Gminie oraz określić jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Stanowiła ona punkt wyjścia całego procesu planowania strategicznego.

Głównym celem Strategii jest umożliwienie i sprzyjanie efektywnemu, prawidłowemu i szybkiemu rozwojowi Gminy zgodnie z przyjętym planem. Dokument wspiera pozytywne zmiany zachodzące na obszarze Gminy i pomaga w minimalizowaniu lub przezwyciężaniu pojawiających się barier. W tym kontekście istotna jest współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Dokument ten ułatwia lokalnym władzom rozwiązywanie problemów gospodarczych, społecznych, ekologicznych i prawnych oraz pozwala na racjonalne organizowanie przyszłych działań. Opracowanie strategii jest ponadto ważne z punktu widzenia możliwości ubiegania się o środki zewnętrzne – krajowe i zagraniczne, w tym środki z Unii Europejskiej.

W proces tworzenia Strategii włączeni zostali mieszkańcy, którzy w przeprowadzonej **ankiecie** mieli możliwość wypowiedzieć się na temat postrzegania jakości życia na terenie gminy oraz na temat swoich oczekiwań w zakresie kierunków rozwoju gminy w latach obowiązywania Strategii. **Raport z ankiet** stanowi załącznik nr 2 do Strategii. Ponadto dnia 19.09.2023 roku zostało zorganizowane spotkanie konsultacyjne, podczas którego zaprezentowano wyniki diagnozy oraz zdefiniowano kierunki rozwoju Gminy.

Do pracy nad Strategią wyznaczeni zostali przede wszystkim pracownicy Referatu Rozwoju i Inwestycji oraz Inspektor ds. administracji i obsługi projektów. Ponadto w pracach nad Strategią brali udział przedstawiciele jednostek podległych oraz reprezentanci różnych środowisk działających na terenie Gminy Grudziądz.

Przy opracowywaniu strategii wykorzystano metodę ekspercką i uspołecznioną planowania strategicznego. Strategia została przygotowana w oparciu o dokumentację oraz analizę danych statystycznych i informacji jakich dostarczyły konsultacje i spotkania robocze z przedstawicielami wszystkich środowisk Gminy, a także dokumenty strategiczne.

Dokument uwzględnia wnioski i sugestie sformułowane w wyniku przeprowadzonych konsultacji.

Rozdział I.

Wnioski z diagnozy

1.1. Wnioski z diagnozy dla Gminy Grudziądz – analiza SWOT

Bazą dla formułowania celów strategicznych są wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego. Najpopularniejszą metodą oceny stanu obecnego Gminy jest analiza SWOT. Nazwa tej metody wywodzi się od pierwszych liter angielskich słów – silne strony (strenghts), słabe strony (weaknesess), szanse (opportunities) i zagrożenia (therats) – jednocześnie stanowią one pole do przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego.

Opierając się na wnioskach z przeprowadzonej diagnozy w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zidentyfikowano poszczególne elementy analizy SWOT – silne i słabe strony (cechy Gminy, czynniki zależne od jej decyzji) oraz szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne, niezależne od Gminy, pojawiające się w otoczeniu).

Wyniki analizy SWOT są punktem wyjścia do opracowania wyzwań rozwojowych lub scenariuszy rozwoju, próbujących opisywać prawdopodobne procesy w zależności od tego, jakie zostaną zastosowane rozwiązania, bądź które z czynników zewnętrznych (zagrożenia, szanse), urzeczywistnią się. Następnym wyborem jednego z takich scenariuszy będzie określony schemat celów.

Kolejnym etapem będzie ocena ważności poszczególnych czynników i wybór tych, które będą mieć dla procesów rozwoju Gminy priorytetowe znaczenie. Taką uporządkowaną analizę stopnia oddziaływania poszczególnych czynników na siebie wzajemnie i prognostycznych skutków takich relacji, traktuje się jako punkt wyjścia do sformułowania strategii i celów rozwoju gminy.

Schemat 1. Analiza SWOT

CZYNNIKI	POMOCNE W OSIĄGANIU CELU	SZKODLIWE W OSIĄGANIU CELU
WEWNĘTRZNE (cechy obszaru)	MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
ZEWNĘTRZNE (cechy otoczenia)	SZANSE	ZAGROŻENIA

Źródło: Opracowanie własne

Analiza SWOT dla Gminy Grudziądz została opracowana dla każdej z przebadanych sfer osobno i przedstawiona w kolejnych podrozdziałach w ujęciu tabelarycznym.

1.2. Wnioski z diagnozy dla sfery społecznej

Tabela 1. Analiza SWOT w sferze społecznej

Sfera społeczna	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Wzrastająca liczba mieszkańców Gminy</p> <p>Aktywna działalność Biblioteki Publicznej oraz GOKiS</p> <p>Aktywna współpraca międzynarodowa i promowanie Gminy</p> <p>Dobrze rozwinięta infrastruktura obiektów sportowych oraz rekreacyjnych</p> <p>Dobre wyniki egzaminu ósmoklasisty (poziom szkolnictwa podstawowego)</p> <p>Aktywna działalność GOPS</p> <p>Malejąca liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej</p> <p>Wysoki poziom usług zdrowotnych</p> <p>Duża liczba organizacji pozarządowych na terenie Gminy i dobra współpraca z nimi</p> <p>Spadająca liczba interwencji policji (Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa)</p>	<p>Spadająca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym</p> <p>Starzejące się społeczeństwo</p> <p>Brak publicznych żłobków</p> <p>Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach</p> <p>Brak publicznych szkół ponadpodstawowych</p> <p>Wysoki odsetek ludzi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej choroby</p> <p>Wzrastająca liczba interwencji OSP</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Zwiększenie aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców</p> <p>Możliwość wykorzystania dotacji zewnętrznych na realizację projektów o charakterze społecznym i edukacyjnym</p> <p>Zachęcenie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy</p>	<p>Ubożenie społeczeństwa</p> <p>Brak szans na rozwój i perspektyw dla dzieci w wieku ponadpodstawowym (odpływ zdolnej młodzieży z Gminy)</p> <p>Obecność pandemii i wojny wpływająca na wzrost bezrobocia, załamanie dochodów gospodarstw domowych, a w konsekwencji poszerzenie się sfery ubóstwa</p>

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Wnioski z diagnozy dla sfery przestrzennej

Tabela 2. Analiza SWOT w sferze przestrzennej

Sfera przestrzenna	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Wysokiej jakości gleby w południowej i wschodniej części Gminy</p> <p>Wysoka lesistość</p> <p>Bogata sieć hydrograficzna</p> <p>Liczne formy ochrony przyrody i Centrum Edukacji Ekologicznej</p> <p>Dobre warunki do rozwoju turystyki i rekreacji</p> <p>Dużo szlaków turystycznych</p> <p>Duża liczba zabytków</p> <p>Dobrze rozwinięta sieć ścieżek pieszo-rowerowych</p> <p>Dobrze rozwinięta infrastruktura drogowa</p> <p>Wysoki stopień zwodociągowania</p> <p>Dobrze rozwinięta infrastruktura OZE</p>	<p>Bardzo niski stopień skanalizowania</p> <p>Bardzo niski stopień zgazyfikowania</p> <p>Wzrastająca liczba odpadów</p> <p>Brak scentralizowanego systemu ciepłowniczego</p> <p>Część z obecnych budynków komunalnych jest w stanie niezadowalającym</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Dobre warunki do rozwoju rolnictwa w południowej i wschodniej części Gminy</p> <p>Rozwój walorów turystycznych i rekreacyjnych</p> <p>Możliwość wykorzystania dotacji zewnętrznych na realizację projektów o charakterze infrastrukturalnym</p> <p>Inwestycje w drogi lokalne i ścieżki pieszo-rowerowe i infrastrukturę komunikacyjną</p> <p>Potencjał do rozwoju energetyki opartej na OZE</p>	<p>Zmieniający się klimat</p> <p>Zmieniające się przepisy prawne</p>

Źródło: Opracowanie własne

1.4. Wnioski z diagnozy dla sfery gospodarczej

Tabela 3. Analiza SWOT w sferze gospodarczej

Sfera gospodarcza	
Mocne strony	Słabe strony
<p>Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych</p> <p>Występowanie terenów inwestycyjnych na obszarze Gminy</p> <p>Korzystne warunki do prowadzenia działalności rolniczej w południowej i wschodniej części Gminy</p>	<p>Wysoka stopa bezrobocia</p> <p>Wysokie bezrobocie wśród kobiet</p> <p>Wzrastające zadłużenie Gminy</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>Zmiana mentalności odnośnie podejmowania własnej działalności gospodarczej</p> <p>Podnoszenie kwalifikacji/przekwalifikowywanie osób bezrobotnych</p>	<p>Możliwość pogorszenia się sytuacji finansowej Gminy w przyszłości</p> <p>Pogłębiające się bezrobocie</p> <p>Możliwość braku podjęcia działań aktywizujących osoby bezrobotne w przyszłości</p> <p>Brak oferty edukacyjnej dającej możliwości przekwalifikowania się/podnoszenia kwalifikacji</p> <p>Zmieniające się przepisy w prawie dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej</p>

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział II.

Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Wnioski z wykonanej diagnozy stały się podstawą dla opracowania części programowej strategii rozwoju gminy, która zawiera najważniejsze założenia polityki rozwoju lokalnego.

Cel definiowany jest jako stan/efekt/sytuacja/rozwiązanie problemu, do którego się dąży, czemu coś ma służyć. Opisuje on przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej. Cele rozwojowe opisują stan docelowy, który powstanie w wyniku wdrożenia strategii rozwoju. Powinny one pozostawać w ścisłej relacji z wnioskami z diagnozy. Jednocześnie realizują one wizję rozwoju, którą obrazuje model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Wizja opisuje pożądany stan gminy w perspektywie długookresowej.

Cele strategiczne mają charakter długofalowy, przedstawiają generalny kierunek postępowania w realizacji planowanej wizji rozwoju gminy. Odpowiadają one ponadto na ogólne pytanie „co chcemy osiągnąć?”.

Cele operacyjne dotyczą średniego horyzontu czasowego, określając narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych, jednocześnie odpowiadając na pytanie: „jak to chcemy osiągnąć?”.

Ważne jest, by cele, a następnie kierunki działań odpowiadały na potrzeby rozwojowe gminy i:

- rozwiązywały najważniejsze problemy,
- zmniejszały bariery rozwojowe,
- wzmacniały potencjał lokalny,
- wykorzystywały zasoby własne i szanse pojawiające się w otoczeniu,
- łączyły działania z różnych dziedzin w zintegrowane projekty.

Cele formułowane są w odpowiedzi na problemy (słabe strony, zagrożenia), które zidentyfikowano na etapie diagnostycznym oraz dla lepszego wykorzystania istotnych zasobów i potencjałów gminy (mocne strony, szanse). Każdy z celów powinien być określony w sposób SMART:

- SPECIFIC – konkretny, określony, jasno zdefiniowany, dokładny,
- MEASURABLE – mierzalny, możliwy do wyrażenia w przyjętych jednostkach miary,
- ATTAINABLE – osiągalny, możliwy do zrealizowania, niekiedy odczytywany jeszcze jako ACCEPTABLE – akceptowalny (przez wielu współpracujących podmiotów) oraz AMBITIOUS – ambitny,
- REALISTIC – realistyczny przy istniejących zasobach, a także RELEVANT – istotny z punktu widzenia celów interwencji,
- TIME-BOUNDED – zdefiniowany, określony w czasie, a także TRACKABLE – możliwy do śledzenia.

Zidentyfikowane w analizie SWOT, zarówno problemy, jak i mocne strony wymagają określenia celów strategicznych dla Gminy Grudziądz, które stanowią bezpośrednią odpowiedź na istniejące tam trudności rozwojowe i potencjały. To właśnie te cele pomagają określić kierunki rozwoju Gminy.

Niniejsza strategia wyznacza cele strategiczne osobno dla każdej z trzech analizowanych sfer, tj.:

- dla sfery społecznej,
- dla sfery przestrzennej,
- dla sfery gospodarczej.

Realizacja celów strategicznych możliwa będzie poprzez zdefiniowanie, a następnie osiągnięcie konkretnych celów operacyjnych.

W wizji Gminy Grudziądz w 2033 roku założono uzyskanie określonego stanu jej rozwoju, gdzie wskazano na rozwiniętą ofertę edukacyjną, kulturalną, sportową i zdrowotną oraz na dostosowanie infrastruktury technicznej do potrzeb i określonych standardów. Ponadto zaplanowano rozwój przedsiębiorczości oraz aktywizację zawodową mieszkańców. W ten sposób zostały wyłonione najważniejsze „wyzwania” stojące przed Gminą Grudziądz, zarówno w obszarze społecznym, przestrzennym, jak i gospodarczym.

Działania w zakresie obszaru społeczeństwa nie ograniczają się jedynie do zapewnienia samej infrastruktury zaspokajającej potrzeby socjalne, edukacyjne czy kulturalne ludności. W grę wchodzi również działania „miękkie” w zakresie, m.in. edukacji, czy usług społecznych. Ponadto znajdują się tu także działania zmierzające do szeroko pojętego aktywizowania mieszkańców.

Spełnienie wizji będzie wymagało zrealizowania poszczególnych działań we wszystkich obszarach aktywności Gminy Grudziądz. Stąd konieczność określenia celów strategicznych, których osiągnięcie zagwarantuje wypełnienie wizji.

Na podstawie informacji uzyskanych w wyniku diagnozy obszaru, ankiet, analizy SWOT oraz spotkań konsultacyjnych wypracowano szkielet Strategii, który złożony jest z trzech celów strategicznych, których uszczegółowieniem będą z kolei cele operacyjne, do których będą przypisane określone kierunki działań.

W poniższej tabeli przedstawiono cel strategiczny oraz cele operacyjne w sferze społecznej:

Tabela 4. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze społecznej

CEL STRATEGICZNY I:		
Cel strategiczny I. Rozwój infrastruktury i usług społecznych służących mieszkańcom		
	Lp.	Cel operacyjny
SFERA SPOŁECZNA	I.1	Poprawa stanu infrastruktury i usług edukacyjnych
	I.2	Rozwój usług dla osób starszych
	I.3	Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze kultury
	I.4	Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze sportu
	I.5	Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze turystyki
	I.6	Poprawa bezpieczeństwa publicznego
	I.7	Lepsza jakość usług zdrowotnych

Źródło: Opracowanie własne

Rozwój lokalny i regionalny nie wynika wyłącznie z inwestowania w infrastrukturę. Szczególnie ważnym komponentem jest potencjał kapitału ludzkiego i odpowiednie jego wykorzystanie. Zdolność społeczności lokalnej do integracji i samoorganizacji gwarantuje jednostce trwały rozwój będący odpowiedzią na potrzeby mieszkańców. Tworzenie warunków dla zwiększania aktywności i integracji społecznej powinno stanowić ważny element w planowaniu przyszłości Gminy i jej mieszkańców. Pobudzanie aktywności społeczności lokalnej pozwoli na aktywne włączenie mieszkańców w działania na rzecz najbliższego otoczenia. Przyczyni się tym samym do zwiększania konsekwentnego wysokiego potencjału miejsca zamieszkania. Pozwoli także na wypracowanie właściwych narzędzi współpracy i partnerstwa rozumianego jako płaszczyzna współpracy władz gminnych, organizacji (stowarzyszeń) działających na terenie gminy, środowisk związanych z lokalną przedsiębiorczością oraz gmin ościennych.

W poniższej tabeli przedstawiono cel strategiczny oraz cele operacyjne w sferze przestrzennej:

Tabela 5. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze przestrzennej

CEL STRATEGICZNY II: Rozwój infrastruktury technicznej, w tym opartej o rozwiązania ekologiczne		
	Lp.	Cel operacyjny
SFERA PRZESTRZENNA	II.1	Poprawa dostępności zasobów mieszkaniowych
	II.2	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej, gazowej, odpadowej oraz sieci telekomunikacyjnej
	II.3	Poprawa infrastruktury transportowej
	II.4	Odnowa przestrzeni publicznych
	II.5	Rozwój infrastruktury i realizacja działań przyjaznych środowisku

Źródło: Opracowanie własne

Obszar środowiska naturalnego to przede wszystkim działania z zakresu ochrony środowiska, przeciwdziałające zanieczyszczeniom gminy i sprzyjające podnoszeniu świadomości ekologicznej.

Rozwój infrastruktury technicznej jest jednym z głównych czynników wpływających na stworzenie mieszkańcom właściwych warunków życia, a tym samym zagwarantowanie im określonego poziomu atrakcyjności pod względem miejsca zamieszkania.

W wyniku realizacji działań infrastrukturalnych można zagwarantować mieszkańcom wysoką, jakość życia, co w konsekwencji generuje rozwój społeczny, a także gospodarczy obszaru. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury przyczyni się do podniesienia konkurencyjności Gminy, a także może stanowić doskonały argument zachęcający do osiedlania się nowych mieszkańców na jej terenie.

W poniższej tabeli przedstawiono cel strategiczny oraz cele operacyjne w sferze gospodarczej:

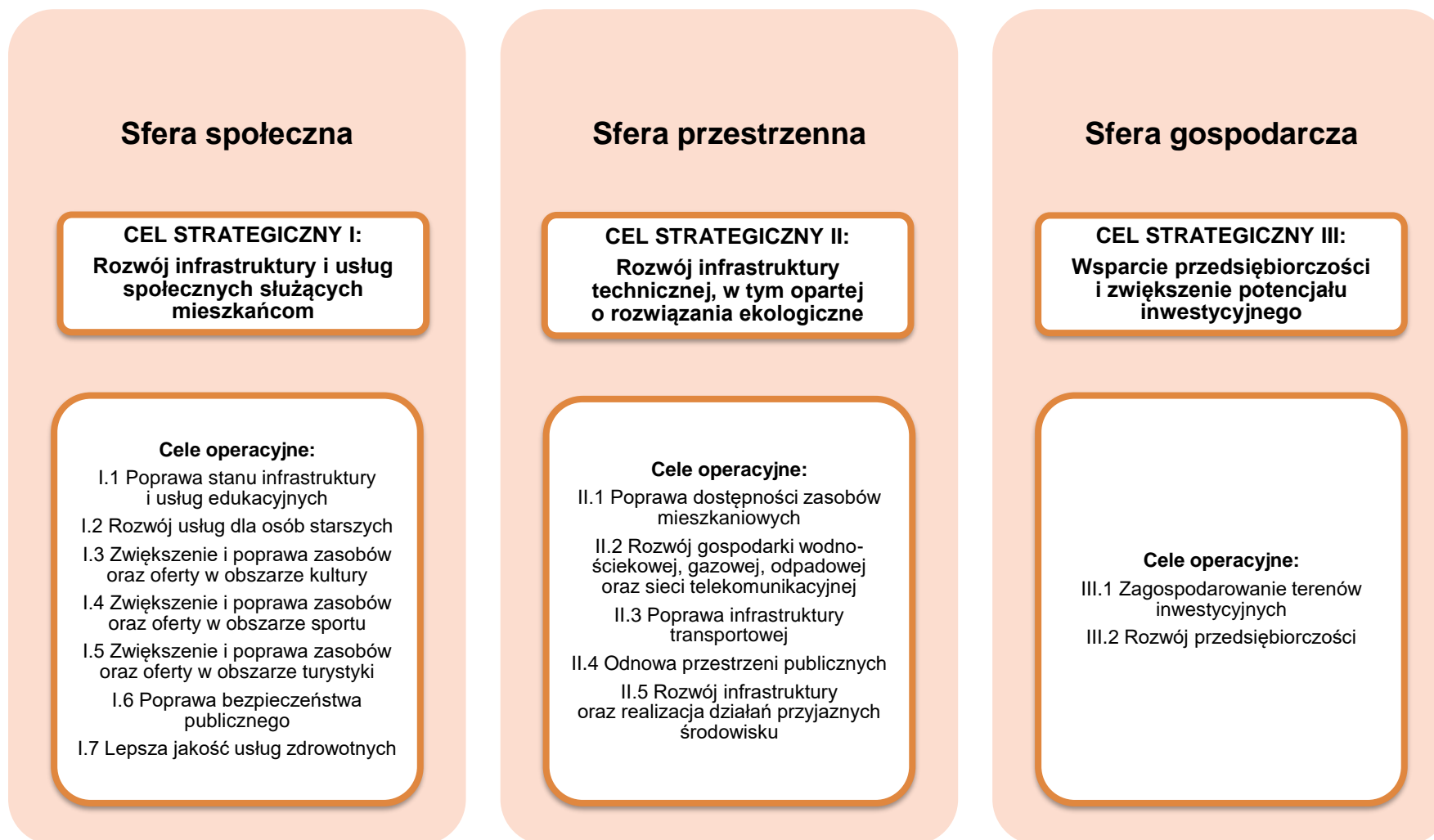
Tabela 6. Cel strategiczny i cele operacyjne w sferze gospodarczej

CEL STRATEGICZNY III: Wsparcie przedsiębiorczości i zwiększenie potencjału inwestycyjnego		
	Lp.	Cel operacyjny
SFERA GOSPODARCZA	III.1	Zagospodarowanie terenów inwestycyjnych
	III.2	Rozwój przedsiębiorczości

Źródło: Opracowanie własne

Bezpośrednio realizacja tego celu strategicznego oraz celów operacyjnych ma spowodować rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Będzie to sprzyjało wzrostowi konkurencyjności gospodarczej gminy mierzonej wartością wytworzonych dóbr i usług oraz bezpośrednio i pośrednio wzrostowi przedsiębiorczości. Sam proces stymulowania rozwoju działalności gospodarczej podniesie również atrakcyjność inwestycyjną gminy. Punktem wyjścia realizacji tego celu będą wewnętrzne zasoby posiadane przez gminę.

Schemat 2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział III.

Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Strategia oprócz wskazania celów strategicznych i podporządkowanych im celów operacyjnych, pokazuje również kierunki działań bądź, jeśli to możliwe, konkretne działania. Podstawą ich określania jest identyfikacja kluczowych zmian, które niezbędne są do realizacji założonych celów.

Kierunki działań wskazują zaplanowane do realizacji rodzaje przedsięwzięć, które podejmowane będą przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Ponadto służą one realizacji założonych celów i są podstawą wdrażania strategii.

Kierunki działań niezbędne do przeprowadzenia, aby osiągnąć postawione sobie cele przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Planowane kierunki działań

Lp.	Kierunki działań
Cel strategiczny I. Rozwój infrastruktury i usług społecznych służących mieszkańcom	
Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury i usług edukacyjnych	
I.1.1	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Piaski
I.1.2	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie
I.1.3	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Nowa Wieś
I.1.4	Doposażenie sal lekcyjnych i pracowni przedmiotowych w sprzęt i pomoce dydaktyczne
I.1.5	Poprawa dostępności w obszarach: architektonicznym i technicznym Szkół Podstawowych w miejscowościach Nowa Wieś oraz Piaski
I.1.6	Utwardzenie terenu przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie
I.1.7	Rozwój kompetencji zawodowych wśród nauczycieli szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Grudziądz
I.1.8	Budowa żłobka wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Biały Bór
I.1.9	Przekształcenie oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych Gminy Grudziądz w zespoły szkolno - przedszkolne
I.1.10	Budowa przedszkola w miejscowości Mokre
Cel operacyjny I.2. Rozwój usług dla osób starszych	
I.2.1	Zmiana sposobu użytkowania budynku szkoły na cele realizacji publicznego obiektu pomocy społecznej - Dzienny Dom Senior+ w miejscowości Sosnówka
Cel operacyjny I.3. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze kultury	
I.3.1	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Gogolin
I.3.2	Budowa biblioteki w miejscowości Mokre

I.3.3	Odnowa zabytkowych budynków położonych na terenie gminy Grudziądz
I.3.4	Dofinansowanie działań organizacji pozarządowych z terenu Gminy Grudziądz
I.3.5	Zagospodarowanie budynku po dworcu kolejowym w Wałdowie Szlacheckim
Cel operacyjny I.4. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze sportu	
I.4.1	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego o wymiarach pola gry od 15 m x 28 m wraz z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Niepublicznej Szkole Podstawowej im. Zbigniewa Wodeckiego w Węgrowie
I.4.2	Przebudowa boiska sportowego w miejscowości Mokre
I.4.3	Przebudowa boiska sportowego przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Małym Rudniku
I.4.4	Przebudowa boiska sportowego w miejscowości Nowa Wieś
I.4.5	Budowa skateparku przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w miejscowości Mały Rudnik oraz w miejscowości Nowa Wieś
I.4.6	Organizacja Biegów Sportowych na terenie Gminy, m.in.: - Delfin Cross Run (organizator Stowarzyszenie Sport i Rekreacja Delfin) - Bieg Ogniomistrza - Bieg Ultra Łoś - Bieg Karpia
I.4.7	Realizacja działań w obszarze sportu (np. kolarstwa i karate)
I.4.8	Budowa toru kolarskiego w miejscowości Nowa Wieś oraz w południowej części Gminy
I.4.9	Przebudowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie
I.4.10	Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w miejscowości Sztynwag
I.4.11	Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w miejscowości Nowa Wieś
I.4.12	Budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Biały Bór
I.4.13	Budowa Miasteczka Ruchu Drogowego przy Szkole Podstawowej w miejscowości Mokre
Cel operacyjny I.5. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze turystyki	
I.5.1	Przebudowa z rozbudową infrastruktury turystycznej Gminnego Ośrodka Sportów Wodnych w Białym Borze nad Jeziorem Rudnickim Wielkim wraz z wyposażeniem
I.5.2	Budowa platformy widokowej Góry Łosiowej w Zakurzewie
I.5.3	Rozbudowa szlaku turystycznego z Zakurzewa, przez Wielki Węlcz do dworku L. Rydygiera w Dusocinie
I.5.4	Opracowanie przewodnika turystycznego dla szlaku turystycznego z Zakurzewa, przez Wielki Węlcz do dworku L. Rydygiera w Dusocinie
I.5.5	Budowa punktu widokowego we wsi Gogolin
Cel operacyjny I.6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego	

I.6.1	Budowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Mały Rudnik
I.6.2	Zakup i dostawa nowych wozów bojowych dla Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy Grudziądz
I.6.3	Budowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Dusocin
I.6.4	Poprawa bezpieczeństwa przez budowę centralnego systemu monitoringu na terenie gminy Grudziądz
Cel operacyjny I.7. Lepsza jakość usług zdrowotnych	
I.7.1	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Piaski
I.7.2	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mały Rudnik
I.7.3	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mokre
I.7.4	Budowa parkingu przy Zakładzie Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mokre
Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej, w tym opartej o rozwiązania ekologiczne	
Cel operacyjny II.1. Poprawa dostępności zasobów mieszkaniowych	
II.1.1	Budowa dwóch budynków mieszkalnych wielorodzinnych w miejscowości Turznice
II.1.2	Uporządkowanie zasobów mieszkaniowych Gminy Grudziądz
Cel operacyjny II.2. Rozwój gospodarki wodno-ściekowej, gazowej, odpadowej oraz sieci telekomunikacyjnej	
II.2.1	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Dusocin - Mokre
II.2.2	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Grudziądz
II.2.3	Budowa sieci wodociągowej na terenie miejscowości Wielkie Lniska
II.2.4	Budowa infrastruktury podnoszącej ciśnienie wody na sieci wodociągowej zasilającej miejscowości Ruda i Wałdowo Szlacheckie
II.2.5	Uporządkowanie i poprawa warunków na sieci wodociągowej w miejscowości Nowa Wieś
II.2.6	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Grudziądz
II.2.7	Usuwanie azbestu na terenie gminy Grudziądz
II.2.8	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Grudziądz
II.2.9	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Turznice
II.2.10	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w miejscowości Wielkie Lniska
II.2.11	Budowa sieci gazowej na terenie Gminy
II.2.12	Współpraca z Gaz Systemem w zakresie budowy gazociągu wysokiego ciśnienia

II.2.13	Konserwacja rowów melioracyjnych będących własnością Gminy Grudziądz
II.2.14	Rozwój sieci światłowodowej
Cel operacyjny II.3. Poprawa infrastruktury transportowej	
II.3.1	Przebudowa i rozbudowa dróg gminnych zlokalizowanych na terenie gminy Grudziądz
II.3.2	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie gminy Grudziądz
II.3.3	Rozbudowa ścieżki pieszo-rowerowej przy DW 534 Grudziądz-Rypin
II.3.4	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Białý Bór - Wałdowo Szlacheckie – Ruda
II.3.5	Rozbudowa ścieżek rowerowych z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Grudziądz (dotyczy kierunku działań II.3.4 – etap II)
II.3.6	Budowa przejścia dla pieszych na DK 55 w miejscowości Mały Rudnik
II.3.7	Budowa skrzyżowania o ruchu okrężnym w pasie drogi krajowej nr 55 w miejscowości Pieńki Królewskie
II.3.8	Budowa drogi łączącej miejscowość Pieńki Królewskie z trasą średnicową w Grudziądz
II.3.9	Budowa oświetlenia ulicznego na terenie gminy Grudziądz
II.3.10	Budowa oświetlenia ścieżki pieszo-rowerowej w pasie drogi krajowej nr 55 relacji Grudziądz - Kłęczkowo
II.3.11	Współpraca z GDDKiA przy budowie drogi S5 i Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK)
II.3.12	Budowa przystanku osobowego w ciągu linii kolejowej nr 207 Toruń Wschodni – Malbork w miejscowości Białý Bór, gmina Grudziądz
II.3.13	Budowa stacji ładowania pojazdów na terenie gminy Grudziądz
II.3.14	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Grudziądz
II.3.15	Opracowanie dokumentacji projektowej na zadanie „Przebudowa drogi gminnej nr 040565C wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Pieńki Królewskie”
II.3.16	Budowa skrzyżowania o ruchu okrężnym w pasie DK55 w miejscowości Mokre
Cel operacyjny II.4. Odnowa przestrzeni publicznych	
II.4.1	Przebudowa budynku biurowego przy ul. Dworcowej 1 w Grudziądz – siedziby Urzędu Gminy Grudziądz z niezbędną infrastrukturą techniczną
II.4.2	Rewitalizacja społeczno – gospodarcza miejscowości Mały Rudnik poprzez rozbudowę i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Małym Rudniku
II.4.3	Przebudowa budynku po byłej wylęgarni drobiu w miejscowości Nowa Wieś wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek użyteczności publicznej
II.4.4	Rewitalizacja nieużytkowanych cmentarzy położonych na terenie gminy Grudziądz

II.4.5	Rozbudowa oraz przebudowa zabytkowego budynku Pastorówki wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek użyteczności publicznej
II.4.6	Remont i przebudowa budynku po byłej Szkole Podstawowej w Wielkim Węlczu oraz adaptacja na obiekt służący lokalnej społeczności
Cel operacyjny II.5. Rozwój infrastruktury i realizacja działań przyjaznych środowisku	
II.5.1	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz (Szkola Podstawowa w miejscowości Mokre, Szkoła Podstawowa w miejscowości Sztynwag oraz Szkoła Podstawowa w miejscowości Dusocin)
II.5.2	Termomodernizacja budynku Dziennego Domu Senior+ w miejscowości Sosnówka
II.5.3	Budowa ścieżki edukacyjnej w miejscowości Mokre
II.5.4	Adaptacja zagrody wiejskiej w Dusocinie na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze NATURA 2000
II.5.5	Wdrożenie systemu edukacji ekologicznej w szkołach poprzez zorganizowanie optymalnej przestrzeni edukacyjnej - stworzenie szkolnych ekopracowni
II.5.6	Przeciwdziałanie emisjom - naszą szkolną misją (montaż stacji pomiaru powietrza i wewnętrznych monitorów edukacyjnych we wszystkich szkołach Gminy Grudziądz oraz wyświetlacza LED zewnętrznego na budynku Urzędu Gminy Grudziądz, na którym będą wyświetlane informacje przekazywane z czujników wszystkich pięciu stacji pogodowych)
II.5.7	Budowa mikroinstalacji prosumenckich na terenie gminy Grudziądz
II.5.8	Budowa farmy fotowoltaicznej na terenie gminy Grudziądz
II.5.9	Wykonanie otworów poszukiwawczo – rozpoznawczych wód termalnych w Białym Borze
II.5.10	Wykorzystanie wód termalnych na potrzeby gminy Grudziądz
II.5.11	Wymiana indywidualnych źródeł ciepła na ekologiczne na terenie gminy Grudziądz
II.5.12	Ochrona pomników przyrody na terenie gminy Grudziądz
Cel strategiczny III. Wsparcie przedsiębiorczości i zwiększenie potencjału inwestycyjnego	
Cel operacyjny III.1. Zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	
III.1.1	Wyznaczenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Lisie Kąty, Wielkie Lniska, Gać, Kobylanka, Biały Bór, Szynych i Sosnówka, Skarszewy - Turznice
III.1.2	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Lisie Kąty, Wielkie Lniska, Gać, Kobylanka, Biały Bór, Szynych i Sosnówka, Skarszewy - Turznice
Cel operacyjny III.2. Rozwój przedsiębiorczości	
III.2.1	Organizacja forów gospodarczych dla przedsiębiorców

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział IV.

Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Strategia definiuje oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia wraz ze wskazaniem źródeł ich pomiaru. Rezultaty to efekt planowanych działań, zmiany pożądane w kontekście podejmowanych interwencji. Rezultaty, tak jak cele są weryfikowalne i mierzalne. Oznacza to określenie rezultatów planowanych działań w ujęciu wskaźnikowym.

Wskaźniki to ważny element strategii przyczyniający się do jej efektywnej realizacji. Wskaźniki pokazują stopień realizacji przyjętych celów, opisanych za pomocą mierników.

Wskaźnik jest zmienną, która może przyjmować różne wartości, pozostającą w stałym związku z cechami analizowanych obiektów czy stanów rzeczy. Wskaźnik określa się jako miarę celu, który ma zostać osiągnięty, zaangażowanych zasobów, uzyskanego efektu, miernik jakości lub zmienną kontekstową.

Wskaźniki dla zaplanowanych działań określono z uwzględnieniem ich kształtowania się w czasie i przestrzeni, co pozwala na bieżący monitoring planowanych działań i lepsze ukierunkowanie na osiągnięcie założonych celów strategicznych.

Dla wszystkich wcześniej zdefiniowanych kierunków działań określono planowane rezultaty ich przeprowadzenia oraz wskaźniki wraz ze sposobem ich monitorowania, czyli podaniem źródła informacji, skąd wynikać będzie planowana do osiągnięcia wartość wskaźnika.

W poniższej tabeli dla każdego z zaplanowanych przedsięwzięć przypisano konkretne wskaźniki oraz źródła ich pomiaru.

Tabela 8. Planowane kierunki działań

Lp.	Kierunki działań	Rezultaty	Wskaźniki	Źródła pomiaru wskaźnika
Cel strategiczny I. Rozwój infrastruktury i usług społecznych służących mieszkańcom				
Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury i usług edukacyjnych				
I.1.1	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Piaski	1. Wzrost poziomu nauczania w szkołach 2. Podniesienie poziomu jakości infrastruktury szkolnej 3. Lepsze warunki do nauczania	1. Liczba wybudowanych sal gimnastycznych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych sal gimnastycznych – 170 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.2	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie	1. Wzrost poziomu nauczania w szkołach 2. Podniesienie poziomu jakości infrastruktury szkolnej 3. Lepsze warunki do nauczania	1. Liczba wybudowanych sal gimnastycznych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych sal gimnastycznych – 300 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.3	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości w Nowa Wieś	1. Wzrost poziomu nauczania w szkołach 2. Podniesienie poziomu jakości infrastruktury szkolnej 3. Lepsze warunki do nauczania	1. Liczba wybudowanych sal gimnastycznych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych sal gimnastycznych – 220 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.4	Doposażenie sal lekcyjnych i pracowni przedmiotowych w sprzęt i pomoce dydaktyczne	1. Wzrost poziomu nauczania w szkołach 2. Podniesienie poziomu jakości infrastruktury szkolnej 3. Lepsze warunki do nauczania	1. Liczba doposażonych sal lekcyjnych i pracowni przedmiotowych – 10 szt. 2. Liczba osób korzystających z doposażonych sal lekcyjnych i pracowni przedmiotowych – 578 os./rok	- Protokoły odbioru - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.5	Poprawa dostępności w obszarach: architektonicznym i technicznym Szkół Podstawowych w	1. Wzrost poziomu nauczania w szkołach 2. Podniesienie poziomu jakości infrastruktury szkolnej	1. Liczba obiektów, które uległy poprawie dostępności – 2 szt.	- Protokoły odbioru prac budowlanych

	miejsowościach Nowa Wieś oraz Piaski	3. Lepsze warunki do nauczania		
I.1.6	Utwardzenie terenu przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie	1. Podniesienie poziomu jakości infrastruktury szkolnej 2. Lepsze warunki do nauczania	1. Liczba utwardzonych terenów przy szkołach podstawowych – 1 szt.	- Protokoły odbioru prac budowlanych
I.1.7	Rozwój kompetencji zawodowych wśród nauczycieli szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Grudziądz	1. Wzrost poziomu nauczania w szkołach 2. Podniesienie poziomu jakości infrastruktury szkolnej 3. Lepsze warunki do nauczania	1. Liczba zorganizowanych zajęć dla nauczycieli – 200 szt. 2. Liczba osób biorących udział w zajęciach z zakresu rozwoju kompetencji zawodowych wśród nauczycieli – 180 os./rok	- Raport z realizacji zajęć dotyczących kompetencji zawodowych
I.1.8	Budowa żłobka wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Biały Bór	1. Wzrost jakości infrastruktury przedszkolno-żłobkowej	1. Liczba wybudowanych żłobków – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych żłobków – 64 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.9	Przekształcenie oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych Gminy Grudziądz w zespoły szkolno - przedszkolne	1. Wzrost jakości infrastruktury przedszkolno-żłobkowej	1. Liczba przekształconych oddziałów przedszkolnych – 14 szt. 2. Liczba osób korzystających z przekształconych oddziałów przedszkolnych – 310 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.1.10	Budowa przedszkola w miejscowości Mokre	1. Wzrost jakości infrastruktury przedszkolno-żłobkowej	1. Liczba wybudowanych przedszkoli – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych przedszkoli – 75 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
Cel operacyjny I.2. Rozwój usług dla osób starszych				
I.2.1	Zmiana sposobu użytkowania budynku szkoły na cele realizacji publicznego obiektu pomocy społecznej - Dzienny	1. Rozwój oferty społecznej dla mieszkańców	1. Liczba wybudowanych Dziennych Domów Senior+ – 1 szt.	- Protokoły odbioru - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury

	Dom Senior+ w miejscowości Sosnówka	2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych	2. Liczba osób starszych korzystających z Dziennego Domu Senior+ – 30 osób/rok	
Cel operacyjny I.3. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze kultury				
I.3.1	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Gogolin	1. Rozwój oferty społecznej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych	1. Liczba wybudowanych świetlic wiejskich – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych świetlic wiejskich – 140 osób/rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.3.2	Budowa biblioteki w miejscowości Mokre	1. Rozwój oferty społecznej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych	1. Liczba wybudowanych bibliotek – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych bibliotek – 300 osób/ rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.3.3	Odnowa zabytkowych budynków położonych na terenie gminy Grudziądz	1. Poprawa stanu zabytków 2. Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów i mieszkańców	1. Liczba odnowionych zabytków – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z odnowionych zabytków – 1100 osób/ rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.3.4	Dofinansowanie działań organizacji pozarządowych z terenu Gminy Grudziądz	1. Rozwój działalności organizacji pozarządowych na terenie gminy	1. Liczba organizacji pozarządowych z którymi Gmina współpracuje – 36 szt./rok	- Rejestr organizacji pozarządowych
I.3.5	Zagospodarowanie budynku po dworcu kolejowym w Wałdowie Szlacheckim	1. Rozwój oferty społecznej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych	1. Liczba zagospodarowanych obiektów – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z zagospodarowanych obiektów – 200 osób/ rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
Cel operacyjny I.4. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze sportu				

I.4.1	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego o wymiarach pola gry od 15 m x 28 m wraz z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Niepublicznej Szkole Podstawowej im. Zbigniewa Wodeckiego w Węgrowie	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 140 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.4.2	Przebudowa boiska sportowego w miejscowości Mokre	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1140 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.4.3	Przebudowa boiska sportowego przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Małym Rudniku	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1000 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.4.4	Przebudowa boiska sportowego w miejscowości Nowa Wieś	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1800 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.4.5	Budowa skateparku przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w miejscowości Mały Rudnik oraz w miejscowości Nowa Wieś	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 2 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 200 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.4.6	Organizacja Biegów Sportowych na terenie Gminy, m.in.:	1. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych	1. Liczba zorganizowanych biegów sportowych – 4 szt.	- Sprawozdania z wydarzeń

	<ul style="list-style-type: none"> - Delfin Cross Run (organizator Stowarzyszenie Sport i Rekreacja Delfin) - Bieg Ogniomistrza - Bieg UltraŁoś - Bieg Karpia 	2. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	2. Liczba osób korzystających ze zorganizowanych biegów sportowych – 600 os./rok	
I.4.7	Realizacja działań w obszarze sportu (np. kolarstwa i karate)	1. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 2. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba zorganizowanych działań w obszarze sportu – 5 szt. 2. Liczba osób korzystających ze zorganizowanych działań w obszarze sportu – 400 os./rok	- Sprawozdania z wydarzeń
I.4.8	Budowa toru kolarskiego w miejscowości Nowa Wieś oraz w południowej części Gminy	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 2 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 500 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.4.9	Przebudowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Wąldowo Szlacheckie	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 70 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Sprawozdania z wydarzeń
I.4.10	Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w miejscowości Sztynwag	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 60 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Sprawozdania z wydarzeń
I.4.11	Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w miejscowości Nowa Wieś	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 szt.	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Sprawozdania z wydarzeń

		2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 220 os./rok	
I.4.12	Budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Biały Bór	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 220 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Sprawozdania z wydarzeń
I.4.13	Budowa Miasteczka Ruchu Drogowego przy Szkole Podstawowej w miejscowości Mokre	1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców 2. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej – 220 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Sprawozdania z wydarzeń
Cel operacyjny I.5. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze turystyki				
I.5.1	Przebudowa z rozbudową infrastruktury turystycznej Gminnego Ośrodka Sportów Wodnych w Białym Borze nad Jeziorem Rudnickim Wielkim wraz z wyposażeniem	1. Rozbudowa oferty turystycznej 2. Stworzenie nowego miejsca spędzania czasu wolnego 3. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 4. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanej/przebudowanej infrastruktury turystycznej – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej/przebudowanej infrastruktury turystycznej – 925 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Ewidencja osób korzystających z infrastruktury
I.5.2	Budowa platformy widokowej Góry Łosiowej w Zakurzewie	1. Rozbudowa oferty turystycznej 2. Stworzenie nowego miejsca spędzania czasu wolnego 3. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 4. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanych platform widokowych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych platform widokowych – 300 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Sprawozdania z wydarzeń

I.5.3	Rozbudowa szlaku turystycznego z Zakurzewa, przez Wielki Węlcz do dworku Rydygiera w Dusocinie	1. Rozbudowa oferty turystycznej 2. Stworzenie nowego miejsca spędzania czasu wolnego 3. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 4. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba rozbudowanych szlaków turystycznych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z rozbudowanych szlaków turystycznych – 200 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Sprawozdania z wydarzeń
I.5.4	Opracowanie przewodnika turystycznego dla szlaku turystycznego z Zakurzewa, przez Wielki Węlcz do dworku Rydygiera w Dusocinie	1. Rozbudowa oferty turystycznej 2. Stworzenie nowego miejsca spędzania czasu wolnego 3. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 4. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba opracowanych przewodników turystycznych – 1 szt.	- Protokoły odbioru
I.5.5	Budowa punktu widokowego we wsi Gogolin	1. Rozbudowa oferty turystycznej 2. Stworzenie nowego miejsca spędzania czasu wolnego 3. Zapewnienie dostępu do dobrej jakości usług społecznych 4. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanych platform widokowych – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych platform widokowych – 300 os./rok	- Protokoły odbioru prac budowlanych - Sprawozdania z wydarzeń
Cel operacyjny I.6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego				
I.6.1	Budowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Mały Rudnik	1. Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców 2. Wzrost jakości usług świadczonych przez OSP	1. Liczba wybudowanych remiz OSP – 1 szt.	- Protokół odbioru
I.6.2	Zakup i dostawa nowych wozów bojowych dla Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy Grudziądz	1. Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców 2. Wzrost jakości usług świadczonych przez OSP	1. Liczba zakupionych wozów bojowych dla OSP – 6 szt.	- Protokół odbioru

I.6.3	Budowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Dusocin	1. Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców 2. Wzrost jakości usług świadczonych przez OSP	1. Liczba wybudowanych remiz OSP – 1 szt.	- Protokół odbioru
I.6.4	Poprawa bezpieczeństwa przez budowę centralnego systemu monitoringu na terenie gminy Grudziądz	1. Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców	1. Liczba wybudowanych centralnych systemów monitoringu – 1 szt.	- Protokół odbioru
Cel operacyjny I.7. Lepsza jakość usług zdrowotnych				
I.7.1	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Piaski	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 2. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	1. Liczba rozbudowanych/przebudowanych ZOZ – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z rozbudowanych/przebudowanych ZOZ – 1 300 os./rok	- Protokół odbioru - Rejestr osób korzystających z infrastruktury
I.7.2	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mały Rudnik	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 2. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	1. Liczba rozbudowanych/przebudowanych ZOZ – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z rozbudowanych/przebudowanych ZOZ – 2 500 os./rok	- Protokół odbioru - Rejestr osób korzystających z infrastruktury
I.7.3	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mokre	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 2. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	1. Liczba rozbudowanych/przebudowanych ZOZ – 1 szt. 2. Liczba osób korzystających z rozbudowanych/przebudowanych ZOZ – 1 800 os./rok	- Protokół odbioru - Rejestr osób korzystających z infrastruktury
I.7.4	Budowa parkingu przy Zakładzie Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mokre	1. Wzrost bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców 2. Rozwój infrastruktury służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanych parkingów – 1 szt.	- Protokół odbioru

			2. Liczba osób korzystających z wybudowanych parkingów – 1 800 os./rok	
Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej, w tym opartej o rozwiązania ekologiczne				
Cel operacyjny II.1. Poprawa dostępności zasobów mieszkaniowych				
II.1.1	Budowa dwóch budynków mieszkalnych wielorodzinnych w miejscowości Turznice	1. Poprawa komfortu życia mieszkańców 2. Poprawa warunków lokalowych mieszkańców 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba wybudowanych mieszkań – 2szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych mieszkań – 52 os./rok	- Protokół odbioru robót budowlanych - Rejestr mieszkańców
II.1.2	Uporządkowanie zasobów mieszkaniowych Gminy Grudziądz	1. Poprawa komfortu życia mieszkańców 2. Poprawa warunków lokalowych mieszkańców 3. Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom	1. Liczba uporządkowanych zasobów mieszkaniowych – 26 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
Cel operacyjny II.2. Rozwój gospodarki wodno-ściekowej, gazowej, odpadowej oraz sieci telekomunikacyjnej				
II.2.1	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Dusocin - Mokre	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 6,6 km 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 30 osób (min. 10 przyłączy)	- Protokół odbioru robót budowlanych - Rejestr osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej
II.2.2	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Grudziądz	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 12,0 km 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 30 osób(min. 10 przyłączy)	- Protokół odbioru robót budowlanych - Rejestr osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej
II.2.3	Budowa sieci wodociągowej na terenie miejscowości Wielkie Lniska	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Długość wybudowanej sieci wodociągowej – 6,0 km	- Protokół odbioru robót budowlanych

			2. Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci wodociągowej – 130 osób	- Rejestr osób podłączonych do sieci wodociągowej
II.2.4	Budowa infrastruktury podnoszącej ciśnienie wody na sieci wodociągowej zasilającej miejscowości Ruda i Wałdowo Szlacheckie	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Liczba wybudowanej infrastruktury podnoszącej ciśnienie wody na sieci wodociągowej – 2 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury podnoszącej ciśnienie wody na sieci wodociągowej – 700 osób	- Protokół odbioru robót budowlanych - Rejestr osób podłączonych do sieci wodociągowej
II.2.5	Uporządkowanie i poprawa warunków na sieci wodociągowej w miejscowości Nowa Wieś	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – 2,5 km 2. Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej sieci wodociągowej – 500 osób	- Protokół odbioru robót budowlanych - Rejestr osób podłączonych do sieci wodociągowej
II.2.6	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Grudziądz	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków – 35 szt. 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków – 70 osób	- Protokół odbioru robót budowlanych - Rejestr osób korzystających z wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków
II.2.7	Usuwanie azbestu na terenie gminy Grudziądz	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Liczba budynków mieszkalnych, gdzie usunięto azbest – 20 szt.	- Protokół odbioru
II.2.8	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Grudziądz	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Długość wybudowanej sieci wodociągowej – 1,0 km 2. Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 1,0 km 3. Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci wodociągowej – 50 osób	- Protokół odbioru robót budowlanych - Rejestr osób podłączonych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

			4. Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 50 osób	
II.2.9	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Turznice	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Długość wybudowanej sieci wodociągowej – 1,0 km 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci wodociągowej – 20 osób	- Protokół odbioru robót budowlanych - Rejestr osób podłączonych do sieci wodociągowej
II.2.10	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w miejscowości Wielkie Lniska	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa komfortu życia mieszkańców 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 1,0 km 2. Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci kanalizacyjnej – 30 osób	- Protokół odbioru robót budowlanych - Rejestr osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej
II.2.11	Budowa sieci gazowej na terenie Gminy	1. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 4. Spadek emisji gazów cieplarnianych	1. Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej – 100 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.2.12	Współpraca z Gaz Systemem w zakresie budowy gazociągu wysokiego ciśnienia	1. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 4. Spadek emisji gazów cieplarnianych	1. Liczba wybudowanych gazociągów wysokiego ciśnienia – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.2.13	Konserwacja rowów melioracyjnych będących własnością Gminy Grudziądz	1. Osuszenie terenów podmokłych 2. Regulacja stosunków wodnych	1. Długość oczyszczonych rowów melioracyjnych – 18 km	- Protokół odbioru
II.2.14	Rozwój sieci światłowodowej	1. Polepszenie jakości Internetu	1. Długość wybudowanej sieci światłowodowej – 25 km	- Protokół odbioru
Cel operacyjny II.3. Poprawa infrastruktury transportowej				
II.3.1	Przebudowa i rozbudowa dróg gminnych zlokalizowanych na terenie gminy Grudziądz	1. Poprawa stanu technicznego dróg 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa	1. Długość przebudowanych dróg – 8,13 km	- Protokół odbioru robót budowlanych

		3. Zmniejszenie emisji toksycznych składników spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	2. Liczba osób korzystających z przebudowanych dróg – 5 164 os./rok	- Pomiary ruchu wykonane po zakończeniu realizacji inwestycji
II.3.2	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie gminy Grudziądz	1. Zwiększenie funkcjonalności podróży rowerem z uwagi na poprawę spójności ścieżek rowerowych 2. Podniesienie komfortu jazdy na rowerze 3. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 4. Zmniejszenie emisji toksycznych składników spalin	1. Długość wybudowanych nowych ścieżek pieszo-rowerowych – 15,1 km 2. Liczba osób korzystających z nowowybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych – 34 492 os./rok	- Protokół odbioru robót budowlanych - Pomiary ruchu wykonane po zakończeniu realizacji inwestycji
II.3.3	Rozbudowa ścieżki pieszo-rowerowej przy DW 534 Grudziądz-Rypin	1. Zwiększenie funkcjonalności podróży rowerem z uwagi na poprawę spójności ścieżek rowerowych 2. Podniesienie komfortu jazdy na rowerze 3. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 4. Zmniejszenie emisji toksycznych składników spalin	1. Długość rozbudowanych ścieżek pieszo-rowerowych – 1,721 km 2. Liczba osób korzystających z rozbudowanych ścieżek pieszo-rowerowych – 10 000 os./rok	- Protokół odbioru robót budowlanych - Pomiary ruchu wykonane po zakończeniu realizacji inwestycji
II.3.4	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Biały Bór - Wałdowo Szlacheckie – Ruda	1. Zwiększenie funkcjonalności podróży rowerem z uwagi na poprawę spójności ścieżek rowerowych 2. Podniesienie komfortu jazdy na rowerze 3. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 4. Zmniejszenie emisji toksycznych składników spalin	1. Długość wybudowanych nowych ścieżek pieszo-rowerowych – 4,37 km 2. Liczba osób korzystających z nowowybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych – 25 915 os./rok	- Protokół odbioru robót budowlanych - Pomiary ruchu wykonane po zakończeniu realizacji inwestycji
II.3.5	Rozbudowa ścieżek rowerowych z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Grudziądz (dotyczy kierunku działań II.3.4. – etap II)	1. Zwiększenie funkcjonalności podróży rowerem z uwagi na poprawę spójności ścieżek rowerowych 2. Podniesienie komfortu jazdy na rowerze 3. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 4. Zmniejszenie emisji toksycznych składników spalin	1. Długość rozbudowanych ścieżek rowerowych – 2,27 km 2. Liczba osób korzystających z rozbudowanych ścieżek rowerowych – 17 885 os./rok	- Protokół odbioru robót budowlanych - Pomiary ruchu wykonane po zakończeniu realizacji inwestycji

II.3.6	Budowa przejścia dla pieszych na DK 55 w miejscowości Mały Rudnik	1. Poprawa komfortu życia mieszkańców 2. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców	1. Liczba wybudowanych przejść dla pieszych – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.3.7	Budowa skrzyżowania o ruchu okrężnym w pasie drogi krajowej nr 55 w miejscowości Pieńki Królewskie	1. Poprawa komfortu życia mieszkańców 2. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców	1. Liczba wybudowanych skrzyżowań o ruchu okrężnym – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.3.8	Budowa drogi łączącej miejscowość Pieńki Królewskie z trasą średnicową w Grudziądzu	1. Poprawa stanu technicznego dróg 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji toksycznych składników spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	Projekt zewnętrzny – brak danych 1. Długość wybudowanych dróg – 1,5 km 2. Liczba osób korzystających z wybudowanych dróg – 1 000 os./rok	- Protokół odbioru robót budowlanych - Pomiary ruchu wykonane po zakończeniu realizacji inwestycji
II.3.9	Budowa oświetlenia ulicznego na terenie gminy Grudziądz	1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery 2. Efektywne wykorzystanie energii elektrycznej 3. Zmniejszenie kosztów energii elektrycznej	1. Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych – 500 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.3.10	Budowa oświetlenia ścieżki pieszo-rowerowej w pasie drogi krajowej nr 55 relacji Grudziądz - Kłęczkowo	1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery 2. Efektywne wykorzystanie energii elektrycznej 3. Zmniejszenie kosztów energii elektrycznej	1. Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych – 20 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.3.11	Współpraca z GDDKiA przy budowie drogi S5 i CPK	1. Poprawa stanu technicznego dróg 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji toksycznych składników spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	Projekt zewnętrzny – brak danych	- Protokół odbioru robót budowlanych - Pomiary ruchu wykonane po zakończeniu realizacji inwestycji
II.3.12	Budowa przystanku osobowego w ciągu linii kolejowej nr 207 Toruń Wschodni – Malbork w miejscowości Biały Bór, Gmina Grudziądz	1. Poprawa komfortu życia mieszkańców 2. Poprawa komfortu pasażerów 3. Poprawi komfortu korzystania z komunikacji kolejowej	1. Liczba wybudowanych przystanków – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych

		4. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców		
II.3.13	Budowa stacji ładowania pojazdów na terenie gminy Grudziądz	1. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 4. Spadek emisji gazów cieplarnianych	1. Liczba wybudowanych stacji ładowania pojazdów elektrycznych – 3 szt. 2. Liczba pojazdów korzystających ze stacji ładowania pojazdów elektrycznych – 6 szt./rok (6 autobusów)	- Protokół odbioru robót budowlanych - Ewidencja pojazdów korzystających ze stacji ładowania
II.3.14	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Grudziądz	1. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery 2. Efektywne wykorzystanie energii elektrycznej 3. Zmniejszenie kosztów energii elektrycznej	1. Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych – 228 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.3.15	Opracowanie dokumentacji projektowej na zadanie „Przebudowa drogi gminnej nr 040565C wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Pieńki Królewskie”	1. Poprawa stanu technicznego dróg 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji toksycznych składników spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Długość przebudowanych dróg – 1,2 km 2. Liczba osób korzystających z przebudowanych dróg – 235 os./rok	- Protokół odbioru robót budowlanych - Pomiary ruchu wykonane po zakończeniu realizacji inwestycji
II.3.16	Budowa skrzyżowania o ruchu okrężnym w pasie DK55 w miejscowości Mokre	1. Poprawa stanu technicznego dróg 2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa 3. Zmniejszenie emisji toksycznych składników spalin 4. Zwiększenie stopnia funkcjonalności dróg	1. Liczba wybudowanych skrzyżowań – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
Cel operacyjny II.4. Odnowa przestrzeni publicznych				
II.4.1	Przebudowa budynku biurowego przy ul. Dworcowej 1 w Grudziądz – siedziby Urzędu Gminy Grudziądz z niezbędną infrastrukturą techniczną	1. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 4. Spadek emisji gazów cieplarnianych 5. Poprawa warunków pracy	1. Liczba przebudowanych budynków – 1 szt.	- protokół odbioru robót budowlanych

II.4.2	Rewitalizacja społeczno – gospodarcza miejscowości Mały Rudnik poprzez rozbudowę i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Małym Rudniku	1. Poprawa infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom 2. Poprawa oferty społecznej dla mieszkańców	1. Liczba zrewitalizowanych obiektów – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.4.3	Przebudowa budynku po byłej wylęgarni drobiu w miejscowości Nowa Wieś wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek użyteczności publicznej	1. Poprawa infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom 2. Poprawa oferty społecznej dla mieszkańców	1. Liczba zrewitalizowanych obiektów – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.4.4	Rewitalizacja nieużytkowanych cmentarzy położonych na terenie gminy Grudziądz	1. Poprawa infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom 2. Poprawa oferty społecznej dla mieszkańców	1. Liczba zrewitalizowanych terenów – 2 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
III.4.5	Rozbudowa oraz przebudowa zabytkowego budynku Pastorówki wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek użyteczności publicznej	1. Poprawa infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom 2. Poprawa oferty społecznej dla mieszkańców	1. Liczba zrewitalizowanych obiektów – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
III.4.6	Remont i przebudowa budynku po byłej Szkole Podstawowej w Wielkim Węlczu oraz adaptacja na obiekt służący lokalnej społeczności	1. Poprawa infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom 2. Poprawa oferty społecznej dla mieszkańców	1. Liczba zrewitalizowanych obiektów – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
Cel operacyjny II.5. Rozwój infrastruktury i realizacja działań przyjaznych środowisku				
II.5.1	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz (Szkola Podstawowa w miejscowości Mokre, Szkoła Podstawowa w miejscowości Sztywnag oraz Szkoła Podstawowa w miejscowości Dusocin)	1. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 4. Spadek emisji gazów cieplarnianych	1. Liczba budynków poddanych termomodernizacji – 3 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych

II.5.2	Termomodernizacja budynku Dziennego Domu Senior+ w miejscowości Sosnówka	1. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 4. Spadek emisji gazów cieplarnianych	1. Liczba budynków poddanych termomodernizacji – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.5.3	Budowa ścieżki edukacyjnej w miejscowości Mokre	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców 3. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	1. Liczba wybudowanych ścieżek edukacyjnych – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.5.4	Adaptacja zagrody wiejskiej w Dusocinie na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze NATURA 2000	1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców. 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Liczba powstałych ośrodków edukacji ekologicznej – 1 szt.	- Protokół odbioru robót budowlanych
II.5.5	Wdrożenie systemu edukacji ekologicznej w szkołach poprzez zorganizowanie optymalnej przestrzeni edukacyjnej - stworzenie szkolnych ekopracowni	1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców. 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Liczba powstałych szkolnych ekopracowni – 1 szt.	- Protokół odbioru
II.5.6	Przeciwdziałanie emisjom - naszą szkolną misją (montaż stacji pomiaru powietrza i wewnętrznych monitorów edukacyjnych we wszystkich szkołach Gminy Grudziądz oraz wyświetlacza LED zewnętrznego na budynku Urzędu Gminy Grudziądz, na którym będą wyświetlane informacje przekazywane z czujników wszystkich pięciu stacji pogodowych)	1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców. 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Liczba zainstalowanych mierników czystości powietrza – 5 szt.	- Protokół odbioru
II.5.7	Budowa mikroinstalacji prosumenckich na terenie gminy Grudziądz	1. Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	1. Liczba nowych instalacji fotowoltaicznych – 30 szt.	- Protokół odbioru

		2. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych 3. Spadek emisji gazów cieplarnianych		
II.5.8	Budowa farmy fotowoltaicznej na terenie gminy Grudziądz	1. Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE 2. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych 3. Spadek emisji gazów cieplarnianych	1. Liczba wybudowanych farm fotowoltaicznych – 1 szt.	- Protokół odbioru
II.5.9	Wykonanie otworów poszukiwawczo – rozpoznawczych wód termalnych w Białym Borze	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Liczba wykonanych otworów poszukiwawczo – rozpoznawczych wód termalnych – 1 szt.	- Protokół odbioru
II.5.10	Wykorzystanie wód termalnych na potrzeby gminy Grudziądz	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego 2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Liczba wykonanych otworów poszukiwawczo – rozpoznawczych wód termalnych – 1 szt.	- Protokół odbioru
II.5.11	Wymiana indywidualnych źródeł ciepła na ekologiczne na terenie gminy Grudziądz	1. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego 3. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	1. Liczba wymienionych źródeł ciepła – 300 szt.	- Protokół odbioru montażu źródeł ciepła
II.5.12	Ochrona pomników przyrody na terenie gminy Grudziądz	1. Poprawa stanu środowiska naturalnego	1. Liczba obiektów ochronionych objętych wsparciem – 5 szt.	- Protokół odbioru
Cel strategiczny III. Wsparcie przedsiębiorczości i zwiększenie potencjału inwestycyjnego				
Cel operacyjny III.1. Zagospodarowanie terenów inwestycyjnych				
III.1.1	Wyznaczenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Lisie Kąty, Wielkie Lniska, Gać, Kobyłanka, Biały Bór, Szynych i Sosnówka, Skarszewy - Turznice	1. Pozyskanie nowych inwestorów zewnętrznych 2. Wzrost zatrudnienia 3. Ożywienie gospodarcze gminy 4. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	1. Powierzchnia wyznaczonych terenów inwestycyjnych – 128,83 ha	- Protokół odbioru

III.1.2	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Lisie Kąty, Wielkie Lniska, Gać, Kobylanka, Biały Bór, Szynych i Sosnówka, Skarszewy - Turznice	1. Pozyskanie nowych inwestorów zewnętrznych 2. Wzrost zatrudnienia 3. Ożywienie gospodarcze gminy 4. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	1. Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych – 128,83 ha	- Protokół odbioru
Cel operacyjny III.2. Rozwój przedsiębiorczości				
III.2.1	Organizacja forów gospodarczych dla przedsiębiorców	1. Ożywienie gospodarcze gminy 2. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości 3. Wzrost zatrudnienia 4. Pozyskanie nowych inwestorów zewnętrznych	1. Liczba przedsiębiorców, z którymi nawiązano współpracę – 10 szt.	- Rejestr przedsiębiorców, z którymi nawiązano współpracę

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział V.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni

5.1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Gmina Grudziądz stanowi gminę wiejską, okalającą z trzech stron (północnej, wschodniej i południowej) miasto Grudziądz, stanowiące siedzibę władz gminy oraz pełniące funkcję regionalnego ośrodka administracyjno-usługowego. Uwarunkowania wewnętrzne gminy Grudziądz oraz jej położenie względem ważnych ośrodków administracyjnych w regionie mają decydujące znaczenie w kierunkach rozwoju gminy oraz jej sieci osadniczej. Miasto Grudziądz, które bezpośrednio graniczy z gminą, jako regionalny ośrodek administracyjno-usługowy, wywiera znaczący wpływ na jej zagospodarowanie oraz determinuje kierunki rozwoju. Niebagatelne jest też położenie na granicy województwa kujawsko-pomorskiego z województwem pomorskim, co wzmacnia powiązania regionalne oraz sieć komunikacyjna umożliwiającą przemieszczanie się ludzi oraz transport towarów. Również położenie fizyczno-geograficzne gminy oddziałuje na jej rozwój. Sąsiedztwo rzeki Wisły, rzeka Osa oraz występowanie form ochrony przyrody ograniczają powstanie zabudowy, lecz jednocześnie wpływają na atrakcyjność przyrodniczą gminy. Docelowy układ sieci osadniczej uwzględnia ochronę istniejących walorów przyrodniczych i kulturowych, z jednoczesnym rozwojem istniejących ośrodków gminnych oraz wzmocnieniem ich rangi lokalnej i ponadlokalnej.

Pod względem administracyjnym obszar gminy podzielony jest na 25 sołectw, co nie jest tożsame z podziałem ewidencyjnym (28 obrębów ewidencyjnych) oraz osadniczym (34 wsie). Powyższe ośrodki znacząco się od siebie różnią pod względem powierzchniowym, liczby ludności oraz dynamiki rozwoju. Biorąc pod uwagę obecne zagospodarowanie gminy wskazać należy na dynamiczny rozwój miejscowości położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Grudziądz, takich jak Nowa Wieś czy Węgrowo, ale też ekspansję zabudowy w terenach południowych, która spowodowała duże rozproszenie zabudowy w takich miejscowościach jak Mały Rudnik, Sztywnag, Ruda, Biały Bór i Wałdowo Szlacheckie. W związku z powyższym, należy dążyć do powstrzymania dalszego rozpraszania zabudowy, natomiast wspierać jej uzupełnianie w obszarach już przekształconych.

Na terenie gminy Grudziądz brak jest miejscowości dominującej, ośrodka gminnego, ponieważ funkcje te pełni położone w sąsiedztwie miasta Grudziądz. W związku z czym dążyć należy do równomiernego rozwoju poszczególnych miejscowości, przy jednoczesnym ograniczaniu rozlewania się zabudowy w terenach rolnych. Wskazać należy, iż gmina Grudziądz została w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego włączona do miejskiego obszaru funkcjonalnego miasta Grudziądz, co niejako determinuje kierunki jej rozwoju oraz podkreśla ścisły związek gminy z miastem. Dodatkowo w planie tym jako jeden z głównych celów, m. in. dla obszaru gminy Grudziądz wskazano przeciwdziałanie suburbanizacji i niwelowanie jej skutków, które należy realizować poprzez kształtowanie zwartych struktur przestrzennych opartych na pierwszeństwie zagospodarowywania terenów już wcześniej zagospodarowanych i zdegradowanych, tzw. „brownfield”.

Docelowa struktura osadnicza gminy Grudziądz obejmuje prężnie rozwijające się miejscowości podmiejskie, stanowiące nie tylko ośrodki bezpośrednio graniczące z Grudziądzem, ale również te, charakteryzujące się największym wzajemnym oddziaływaniem z miastem, w tym południowy obszar gminy, który stanowi w głównej mierze osiedla mieszkalne z zabudową o charakterze podmiejskim. Do miejscowości tych zaliczają się: Nowa Wieś, Świerkocin, Mokre, Gać, Węgrowo, Linarczyk, Biały Bór, Piaski, Pierki Królewskie, Mały Rudnik, Ruda, Sztywnag, Wałdowo Szlacheckie, Sadowo. Drugą grupę ośrodków osadniczych w gminie stanowią miejscowości satelitarne, czyli położone w dalszej odległości od miasta, wykazujące słabsze powiązania z obszarem miasta i innymi ośrodkami w granicach gminy. Miejscowości te w dużym stopniu zachowują charakter wiejski. Zaliczają się do nich: Dusocin, Wielkie Lniska, Małe Lniska, Marusza, Kobylanka, Turznice, Hanowo, Wielki Wełcz,

Zakurzewo, Leśniewo, Parski, Lisie Kąty, Gogolin, Sosnówka, Brankówka, Szynych, Rozgarty, Grabowiec, Skarszewy, Stary Folwark.

Docelowa struktura sieci osadniczej oparta jest o odpowiednio rozbudowaną sieć komunikacyjną i stanowi rozwiązanie grudziądzkich problemów suburbanizacyjnych, zapobiegając niekontrolowanemu rozpraszaniu zabudowy, poprzez uporządkowane i rozplanowane miejscowości podmiejskie. Rozwój gminy w dużym stopniu oparty jest o potencjał, jaki daje sąsiedztwo miasta Grudziądz, stanowiącego regionalny ośrodek administracyjno-usługowy. Wzmocnienie powiązań gminy z miastem daje obopólne korzyści, zapewniając mieszkańcom gminy dostęp do wyspecjalizowanych usług wyższego stopnia, natomiast miastu dodatkowe tereny inwestycyjne i mieszkaniowe. W ramach miejscowości podmiejskich rozwijają się tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej, a także usługi publiczne i tereny codziennej rekreacji, jednocześnie zachowana zostaje zabudowa produkcyjna, a jej modernizacja ogranicza negatywne oddziaływanie na tereny sąsiednie. Tereny te charakteryzują się stosunkowo gęstą zabudową, dzięki czemu w maksymalnym stopniu wykorzystują potencjał infrastruktury technicznej z poszanowaniem terenów zieleni i otwartych przestrzeni, uwzględniając przy tym potencjał kulturowy wynikający z lokalizacji obiektów i obszarów objętych formami ochrony zabytków oraz potencjał przyrodniczy wynikający z lokalizacji form ochrony przyrody. Obszary te przyjmują formę wielofunkcyjnych ośrodków skupiających w swoich granicach podstawowe potrzeby związane z zamieszkaniami, pracą i dostępem do usług. Integracja przestrzenna i funkcjonalna obszarów o różnym przeznaczeniu, przy uwzględnieniu wielkości i rangi jednostki, minimalizuje potrzeby transportowe związane z przemieszczaniem się w relacjach: dom-praca-usługi, czemu sprzyja odejście od monofunkcyjnej struktury osadniczej, uwzględniającej wyłącznie funkcję mieszkaniową.

Rola miejscowości satelitarnych jest odmienna. Podkreślają one wiejski charakter gminy, umożliwiają swobodny rozwój rolnictwa i dotychczasowy sposób życia mieszkańców wsi. Miejscowości te wyposażone są w podstawowe usługi, jak np. lokalne sklepy spożywcze, jednak bardziej wymagające potrzeby zaspokajane są w miejscowościach podmiejskich oraz w mieście. W miejscowościach satelitarnych dominuje zabudowa zagrodowa związana z zamieszkaniami i pracą rolników, a niewielkie zagęszczenie zabudowy przyczynia się do ograniczenia konfliktów związanych z ewentualnym oddziaływaniem gospodarstw rolnych. Rozwój miejscowości opiera się o wykorzystanie potencjału przyrodniczego, z uwzględnieniem walorów środowiska oraz ograniczeń wynikających z jego ochrony, co umożliwia prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej.

Sieć osadnicza na terenie gminy jest uzupełniona o strefy przemysłowe, lokalizowane w miejscach nie powodujących konfliktów z zabudową mieszkaniową, a także w miejscach istniejących zakładów przemysłowych, umożliwiając im rozwój, napędzający ogólny progres gminy. Rozwój zabudowy oparty jest o istniejącą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, przy jednoczesnym uwzględnieniu ewentualnych oddziaływań wynikających z charakteru funkcji.

Powyższa hierarchia i rola jednostek osadniczych wynika z różnic przestrzennych, prawnych, demograficznych i środowiskowych, które należy uwzględniać przy delimitacji poszczególnych jednostek na zasadzie wewnętrznej spójności ich cech. Niemniej jednak należy podkreślać i wspierać wzajemne powiązania pomiędzy jednostkami różnej rangi, a także nierozzerwalne związki z miastem, które umożliwiają wzajemny rozwój i przynoszą obopólne korzyści.

5.2. System powiązań przyrodniczych

Gmina Grudziądz jest terenem o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. System ekologiczny gminy jest dobrze wykształcony.

Północna i południowa część obszaru gminy to tereny występowania kompleksów leśnych. Na północy, tzw. „Góry Łosiowe” to bardzo zwarty i trudno dostępny obszar cennych przyrodniczo lasów. Znajdują się one w obrębach Wielki Welcz, Leśniewo i Zakurzewo. Kompleks leśny w południowej części gminy jest natomiast nieciągły przestrzennie. Mozaikę z lasami stanowią tereny użytków rolnych, nieużytków oraz obszary zabudowane. Są to tereny obrębów Biały Bór, Turznice i Wałdowo Szlacheckie. Poza powyższymi, kompleksy leśne występują we wsiach Pieńki Królewskie, Skarszewy, Węgrowo, Wielkie Lniska i Lisie Kąty. Porośnięta lasami jest też w dużej części strefa krawędziowa doliny Wisły. Łączna powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 4033,38 ha, co stanowi około 1/4 powierzchni gminy. Przeważająca część lasów (około 90%) w gminie Grudziądz (ze względu na położenie w odległości mniejszej niż 10,0 km od miasta powyżej 50.000 mieszkańców) objęta jest ochroną jako „lasy ochronne w otoczeniu dużych miast” i służy do celów rekreacyjnych i turystycznych. Część lasów państwowych jest uznana za ochronne: wodochronne i glebochronne (głównie w strefie krawędziowej doliny Wisły i Osy).

Poza lasami szatę roślinną obszaru gminy Grudziądz stanowią parki podworskie oraz zadrzewienia przydrożne, śródpolne i przywodne. Na terenie gminy występują zwarte enklawy zieleni, które stanowią parki i założenia podworskie w miejscowościach: Małe Lniska, Marusza, Mokre, Nowa Wieś, Pieńki Królewskie, Ruda, Turznice, Węgrowo i Wielkie Lniska. Część spośród powyższych parków posiada zachowany układ przestrzenny i bogaty drzewostan. Oprócz znaczenia historycznego, architektonicznego i naukowo-dydaktycznego pełnią one funkcję ekologiczną wzbogacając i urozmaicając środowisko przyrodnicze. Są często jedynymi enklawami zieleni na bezleśnych obszarach wysoczyzny morenowej. Ponadto naturalne zespoły roślinne występują również w podmokłych obniżeniach, gdzie znaleźć można roślinność wodną, bagienną i torfową. Bardzo interesująca roślinność znajduje się też w strefach krawędziowych eksponowanych w kierunku południowym i wschodnim. Jest to stepowa roślinność kserotermiczna (ciepłolubna), w tym chronione gatunki.

Na znacznej części terytorium gminy znajdują się rozległe przestrzennie formy ochrony przyrody. Obejmują one około 60% powierzchni terytorium gminy. Powierzchniowych form ochrony przyrody na terenie gminy Grudziądz dopełniają liczne pomniki przyrody, będące formami punktowymi. Obszary ochrony przyrody różnego rodzaju nachodzą na siebie, a ich powierzchnie nie są rozłączne. Na terenie gminy Grudziądz znajdują się następujące obszary (lub ich fragmenty) i obiekty objęte ochroną na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- Park Krajobrazowy Góry Łosiowe,
- Chełmiński Park Krajobrazowy,
- Nadwiślański Park Krajobrazowy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi,
- obszar ptasi Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB 040003,
- obszar siedliskowy Natura 2000 Cytadela Grudziądz PLH 040014,
- obszar siedliskowy Natura 2000 Dolina Osy PLH 040033,
- obszar siedliskowy Natura 2000 Dolna Wisła PLH 220033,
- stanowisko dokumentacyjne Białochowo,
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

Na terenie gminy Grudziądz znajdują się trzy parki krajobrazowe. Chełmiński Park Krajobrazowy obejmuje południową część gminy. Powierzchnia Parku na terenie gminy Grudziądz wynosi około 1600 ha. W Parku wyznaczono cztery obszary o zróżnicowanych ustaleniach,

spośród których trzy występują na terenie gminy Grudziądz: międzywale, dno doliny Wisły oraz wysoczyzna morenowa wraz ze strefą krawędziową. Park Krajobrazowy Góry Łosiowe obejmuje północną część gminy. W Parku utworzono cztery obszary, których fragmenty występują na terenie gminy Grudziądz: międzywale i terasa zalewowa rzeki Wisły, dno doliny Wisły, kompleks leśny, wysoczyzna morenowa. Nadwiślański Park Krajobrazowy obejmuje niewielką, lewobrzeżną część gminy oraz fragmenty samej rzeki. Parki te organizacyjnie wchodzi w skład Zespołu Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą z/s w Świeciu. Podstawowym celem ochrony parków jest zachowanie mozaikowości krajobrazu części Doliny Dolnej Wisły.

Wschodnia, południowo-wschodnia i południowa część gminy znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły. Wschodni niewielki fragment gminy Grudziądz znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi. W obu obszarach obowiązuje czynna ochrona ekosystemów oraz zakazy z nią związane.

Na obszarze gminy Grudziądz znajdują się cztery obszary Natura 2000. Dno doliny Wisły, w tym koryto rzeki i międzywale zajmuje obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003, obejmującego łącznie powierzchnię 34 909,2 ha. Celem wyznaczenia obszarów „ptasich” Natura 2000 jest ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz utrzymanie ich siedlisk w nie pogorszonym stanie. Dolina Dolnej Wisły jest ostoją ptasią o randze europejskiej. Ochrona „ptasiego” obszaru Natura 2000 wymaga aby wszelka działalność nie prowadziła do pogarszania warunków bytowania chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz do degradacji ich siedlisk. Na obszarze gminy Grudziądz znajdują się trzy specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000. Obszar Cytadela Grudziądz (PLH040014) to jedna z największych kolonii zimowych nietoperzy w Polsce. Powierzchnia obszaru wynosi 222,81 ha. Obszar wyznaczono w celu: trwałej ochrony populacji zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt innych niż ptaki lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków – w stosunku do przedmiotów ochrony. Przedmiotami ochrony na obszarze są zimujące gatunki nietoperzy. Obszar Dolina Osy PLH040033 zajmuje niewielki fragment wschodniej części gminy. Dolina Osy, wyznaczająca granicę pomiędzy Pojezierzem Chełmińskim i Pojezierzem Iławskim, ma charakter głębokiej do 40-50 m doliny erozyjnej o szerokości 300-500 metrów. W granicach gminy Grudziądz obszar ten stanowi niemalże w całości teren lasu. Obszar Dolna Wisła PLH 220033 obejmuje niewielkie fragmenty usytuowane przy północnym cyplu gminy, wynikające z niespójności granic form ochrony przyrody z granicami administracyjnymi gmin. Ochrona obszarów Natura 2000 wymaga aby wszelka działalność nie prowadziła do zagrożeń dla ptaków i siedlisk ich bytowania, do degradacji chronionych siedlisk przyrodniczych oraz do pogarszania warunków bytowania chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Na terenie wsi Mokre znajduje się fragment stanowiska dokumentacyjnego przyrody nieożywionej „Białochowo”. Stanowisko o powierzchni ogólnej 93,52 ha obejmuje zalesiony fragment strefy zboczowej Basenu Grudziądzkiego i wysoczyzny morenowej, pociętej licznymi źródłiskami i wąwozami z wychodnią skał plejstoceńskich. Na terenie gminy Grudziądz znajduje się część stanowiska o powierzchni 5,54 ha. Stanowi on ciekawy obiekt dydaktyki ekologicznej.

Ochroną jako użytki ekologiczne objęto 54 śródleśne bagna oraz podmokłe łąki i pastwiska na terenach Lasów Państwowych. Tą formą ochrony obejmuje się pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk.

Na terenie gminy Grudziądz znajdują się 23 uznane pomniki przyrody, w tym: pojedyncze drzewa, aleja drzew, wypływ artezyjski oraz nisze źródłiskowe. Tą formą ochrony obejmuje się pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiętkowej i krajobrazowej odznaczających się indywidualnymi wyróżniającymi je cechami.

Ponadto, część gminy Grudziądz znajduje się w zasięgu korytarzy ekologicznych, które nie stanowią prawnej formy ochrony przyrody, jednak wszelka działalność inwestycyjna w ich obrębie powinna być tak projektowana, aby zapewnić ich drożność, a w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się ich przebieg mając na uwadze ich specyfikę.

Korytarze ekologiczne wyznacza się w celu zapewnienia migracji roślin, zwierząt i grzybów. Na terenie Polski jedynym kompleksowym i mającym solidne podstawy naukowe systemem korytarzy ekologicznych jest sieć korytarzy ekologicznych wyznaczonych przez ZBS PAN w Białowieży dla migracji dużych ssaków (wilka, rysia, jelenia i łosia). Na obszarze gminy Grudziądz znajdują się fragmenty trzech korytarzy ekologicznych. Dno doliny Wisły obejmuje korytarz ekologiczny GKPN-10A „Dolina dolnej Wisły”. Północną część gminy przecina korytarz GKPN-14A „Lasy łławskie – Bory Tucholskie”, a wzdłuż strefy krawędziowej doliny Wisły prowadzi korytarz KPN-14B „Lasy Brodnickie – Dolina Wisły”. Korytarze GKPN-10A i GKPN-14A mają rangę korytarzy „głównych”. Wszystkie korytarze są odnogami Korytarza Północnego (KPN). W koncepcji sieci ekologicznej ECONET – POLSKA obszar gminy Grudziądz położony jest w obrębie korytarza ekologicznego doliny Dolnej Wisły o znaczeniu międzynarodowym, który stanowi łącznik pomiędzy Pradolina Toruńsko-Eberswaldzką na południu, a Morzem Bałtyckim na północy.

Do powiązań przyrodniczych należy niewątpliwie również sieć hydrograficzna. Jej oś stanowi rzeka Wisła położona wzdłuż zachodniej granicy gminy. Drugim największym ciekim jest płynąca w północnej części rzeka Osa, prawobrzeżny dopływ Wisły. Wzdłuż tych rzek występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią o średnim i wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi, gdzie uwzględnia się przepisy odrębne, w szczególności w zakresie prawa wodnego. Sieć hydrograficzną gminy Grudziądz uzupełniają mniejsze cieki, takie jak: Marusza – Rudniczanka, Turznica, Młynówka, Struga Sarnowska oraz liczne kanały i rowy, np. Kanał Główny, Rów Hermana, które pełnią ważną rolę, ponieważ odwadniają znaczne obszary gminy. Ze względu na niewielkie powierzchnie, jeziora odgrywają niewielką rolę w sieci hydrograficznej gminy.

Na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy wpływa też rzeźba terenu, która w przypadku gminy Grudziądz jest zróżnicowana. Przeważająca część obszaru gminy położona jest w obrębie rozległego rozszerzenia dolinnego Wisły – Kotliny Grudziądzkiej. Największą powierzchnię zajmuje najniżej położona, znajdująca się najbliżej Wisły terasa zalewowa, która zalega na wysokości około 15-20 m n.p.m. Na tej terasie znajdują się, m. in. wsie: Wielki Węlcz, Rozgarty, Szynych, Sosnówka, Brankówka. Dużą powierzchnię gminy zajmują piaszczyste terasy erozyjne i akumulacyjne zalegające na wysokości około 25-35 m n.p.m. Na niej znajdują się, m.in. Ruda, Mały Rudnik, Wałdowo Szlacheckie, Piaski, Węgrowo, Kobylanka, Mokre. Na polodowcowej wysoczyźnie morenowej znajdującej się aż 85-90 m n.p.m. znajdują się Wielkie i Małe Lniska, Grabowiec oraz Stary Folwark. W strefie krawędziowej wysoczyzny znajdują się Gogolin i Skarszewy, a na kępach wysoczyznowych znajdują się, m. in. Nowa Wieś, Mokre, Świerkocin i Dusocin. Trzy pierwsze z tych miejscowości znajdują się na rozległej Kępie Fortecznej, a ostatnia w obrębie tzw. „Gór Łosiowych”.

Elementem łączącym środowisko przyrodnicze z antropogenicznym są uprawy rolnicze. Użytki rolne zajmują około 64% powierzchni gminy Grudziądz. Na obszarze gminy występuje pełen przekrój klas gruntów rolnych, przy czym najżyźniejsze grunty klas I-III zajmują około 20% powierzchni gminy. Produkcja rolna w Gminie Grudziądz jest wielokierunkowa, dostosowana do potrzeb rynku zbytu. Małe gospodarstwa dla zapewnienia dochodu ukierunkowują swoją produkcję roślinną na uprawę tytoniu, warzyw gruntowych, warzyw w szklarniach, pod osłonami foliowymi oraz sadownictwo. W większych gospodarstwach dominuje produkcja zbóż, ziemniaków, buraków, roślin przemysłowych i pastewnych.

Uwarunkowania ekofizjograficzne obszaru gminy Grudziądz, w tym w/w system powiązań przyrodniczych określają predyspozycje funkcjonalno-przestrzenne zagospodarowania gminy i determinują kierunki jej rozwoju. Zespoły zabudowy na terenie gminy Grudziądz tworzą swoistą mozaikę z lasami, użytkami rolnymi i nieużytkami, dzięki czemu zachowana jest ciągłość powiązań przyrodniczych, a warunki życia ludzi odznaczają się wysoką jakością. Zagospodarowanie terenu prowadzone jest z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, dzięki czemu system ekologiczny funkcjonuje prawidłowo.

5.3. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Przez obszar gminy, w jej południowej części, przebiega fragment autostrady A1 wraz z węzłem autostradowym Grudziądz oraz droga krajowa nr 55 (o przebiegu północ-południe), a także droga krajowa nr 95, stanowiąca łącznik z autostradą. W bezpośrednim sąsiedztwie gminy przebiega droga krajowa nr 16 (o przebiegu wschód-zachód), która niejako dzieli część północną i południową gminy. Drogi te stanowią główną oś układu drogowego gminy Grudziądz i generują zarówno ruch lokalny i tranzytowy. Autostrada A1 (obsługująca transport w kierunku Trójmiasta, a dalej Skandynawii oraz Warszawy, Łodzi, Metropolii Górnośląskiej, Ukrainy, Węgier i Krajów Bałkańskich) stanowi element infrastruktury transportowej obsługującej kluczowe zewnętrzne relacje transportowe województwa kujawsko-pomorskiego. W południowej części gminy, w okolicy miejscowości Marusza, znajduje się też niewielki fragment drogi wojewódzkiej nr 534, która w dalszym przebiegu wyznacza granicę pomiędzy gminą Grudziądz a miastem Grudziądzem. Droga ta jest kluczowa dla zapewnienia spójności komunikacyjnej województwa. Uzupełnienie układu drogowego gminy stanowi gęsta sieć dróg powiatowych (ok. 94 km) i gminnych (ok. 348 km). Drogi powiatowe tworzą podstawowy układ sieci drogowej, gdyż łączą większe miejscowości na terenie gminy z drogami krajowymi, drogą wojewódzką i miastem Grudziądzem będącym regionalnym ośrodkiem rozwoju oraz siedzibą gminy. Do dróg gminnych należą drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Jeden z elementów docelowej głównej osi sieci drogowej gminy Grudziądz stanowi najważniejsza wojewódzka inwestycja celu publicznego w zakresie transportu, tj. trasa ekspresowa S5, łącząca drogę szybkiego ruchu S7 w Ostródzie z autostradą A1 w okolicy Grudziądza. Drugim istotnym elementem jest przebudowana droga krajowa nr 55 na odcinku Stolno – Grudziądz – granica województwa, co również stanowi jedno z priorytetowych zadań na poziomie województwa. Ponadto docelowa podstawowa sieć drogowa uwzględnia nowe odcinki dróg lokalnych:

- odcinek łączący drogę powiatową na północ od miejscowości Gać z projektowaną drogą klasy zbiorczej na terenie miasta;
- odcinek w miejscowości Biały Bór, mający na celu stworzenie alternatywnej komunikacji miejscowości Biały Bór i terenów sąsiednich z miastem oraz umożliwiający dojazd do ośrodka wypoczynkowego nad jeziorem Rudnickim, z jednoczesnym ominięciem jego obszaru;
- odcinek łączący istniejące drogi gminne na południe od obszarów zabudowanych przy jeziorze Rudnickim;
- odcinek łączący projektowaną drogę przy jeziorze Rudnickim z ul. Gierymskiego w mieście;
- odcinek łączący miejscowość Pieńki Królewskie z trasą średnicową w Grudziądzu;
- odcinek łączący projektowaną drogę w granicach miasta, na osiedlu Mniszek, ze skrzyżowaniem drogi krajowej nr 55 z drogą powiatową nr 1622C wraz z realizacją skrzyżowania o ruchu okrężnym w miejscowości Pieńki Królewskie;
- odcinek łączący drogę powiatową w Rozgartach z osiedlem Rządź w granicach miasta Grudziądza.

Docelowy układ sieci drogowej na terenie gminy Grudziądz obejmuje wyremontowane drogi podlegające regularnym zabiegom konserwacyjno-remontowym i modernizacyjnym, których przepustowość umożliwia sprawne przemieszczania na poziomie lokalnym i ponadlokalnym, wpływając pozytywnie na dostępność komunikacyjną gminy. Wzrost natężenia ruchu związany z zagęszczaniem zabudowy mieszkaniowej jest stale monitorowany. Gęsta sieć powiązań komunikacyjnych z Grudziądzem ma wpływ na drożność tych dróg oraz skrócenie czasu codziennych dojazdów mieszkańców gminy do miasta. Sieć dróg tranzytowych oraz prowadzących do nich szlaków lokalnych omija strefy gęstej zabudowy, wyprowadzając wzmożony ruch poza ośrodki osadnicze. W miejscach, gdzie nie jest to możliwe na drogach tranzytowych lokalizowane są bezpieczne przejścia dla pieszych wyposażone w inteligentne systemy ostrzegawcze. Nawierzchnie dróg na terenie gminy są utwardzone metodami zależnymi od występującego na nich natężenia ruchu. Zastosowane rozwiązania techniczne i przestrzenne, w szczególności wzdłuż głównych szlaków tranzytowych ograniczają uciążliwości

akustyczne i związane z rozprzestrzenianiem się zanieczyszczeń. W celu poprawy bezpieczeństwa drogi wyposażone są w oświetlenie, systemy odwodnieniowe, a w terenach zwartej zabudowy osiedli mieszkaniowych wprowadzane są strefy ruchu ograniczające prędkość. W zależności od natężenia ruchu, wzdłuż dróg znajdują się chodniki oraz ścieżki rowerowe, a lokalne drogi osiedlowe wykonane są jako ciągi pieszo-jezdne.

Docelowa sieć ścieżek pieszych i rowerowych jest gęsta i przebiega głównie wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu w celu poprawy bezpieczeństwa wszystkich użytkowników. Dogodne połączenia wpływają na ograniczenie ruchu pojazdów silnikowych oraz na wzrost aktywności mieszkańców gminy. Stanowią one alternatywne korytarze transportowe do Grudziądza oraz innych okolicznych miast, a także lokalne szlaki codziennego przemieszczania się.

W zakresie komunikacji kolejowej docelowa sieć transportowa na terenie gminy Grudziądz obejmuje dwie zrewitalizowane linie kolejowe: nr 207 łącząca Toruń z Malborkiem oraz nr 208 łącząca Działdowo z Chojnicami. Dzięki przystankom osobowym w miejscowości Wałdowo Szlacheckie linie te służą mieszkańcom gminy Grudziądz do przemieszczania się zarówno na krótkich, jak i dłuższych dystansach. Ponadto przez teren gminy Grudziądz może w przyszłości przebiegać szybka kolej związana z Centralnym Portem Komunikacyjnym, która w sposób wygodny i szybki łączyć będzie Grudziądz z CPK, Warszawą i Gdańskiem.

Przez teren gminy Grudziądz przebiegają również Międzynarodowe Drogi Wodne nr E40 i E70. Trasa obu tych dróg biegnie Wisłą, wzdłuż zachodnich granic gminy. Droga E40 ma łączyć morze Bałtyckie z morzem Czarnym poprzez Wisłę, projektowany kanał na terytorium Polski, Prypeć i Dniepr, natomiast droga E70 łączy belgijską Antwerpię u wybrzeży morza Północnego z Litewską Kłajpedą nad morzem Bałtyckim. Drogi te stanowią infrastrukturę transportową obsługującą kluczowe zewnętrzne relacje transportowe województwa kujawsko-pomorskiego.

5.4. Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Gmina Grudziądz posiada rozbudowaną sieć wodociągową, obejmującą wszystkie sołectwa. Najgęściej zwodociągowana jest południowa część gminy, ponieważ stopień zwodociągowania odpowiada stopniowi koncentracji zabudowy. Docelowa sieć wodociągowa obejmuje swym zasięgiem zabudowę wszystkich miejscowości podmiejskich i satelitarnych. W przypadku rozproszonych zagród rolniczych oraz pojedynczych siedlisk mieszkaniowych dopuszczone są indywidualne ujęcia wody. Docelowo urządzenia infrastruktury wodociągowej są w dobrym stanie technicznym i podlegają bieżącym remontom i naprawom. Sieć wodociągowa jest sukcesywnie rozbudowywana oraz modernizowana (m. in. poprzez realizację infrastruktury podnoszącej ciśnienie wody), w szczególności na terenach, gdzie gwałtownie wzrasta intensywność zabudowy mieszkaniowej, by możliwe było zaopatrzenie w wodę wszystkich chętnych mieszkańców gminy. Dostarczana woda na cele bytowo-socjalne spełnia wymagania jakościowe określone przepisami norm i standardów. Stan techniczny sieci umożliwia minimalizację jej awaryjności, zapobiega stratom wody i unikaniu wtórnego zanieczyszczenia, a także umożliwia utrzymanie wysokiego stopnia pewności dostawy wody w warunkach normalnych i w sytuacjach awaryjnych oraz zagrożenia kryzysowego, a także zapewnia dostateczną ilość wody dla celów ochrony przeciwpożarowej, co umożliwia prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej. Woda na potrzeby mieszkańców gminy Grudziądz dostarczana jest z ujęć znajdujących się na terenie miasta – w Lesie Rudnickim, a dla skrajnych terenów gminy również z ujęć zlokalizowanych w gminach Rogóźno oraz Gruta, w związku z powyższym również strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej znajdują się niemalże w całości poza granicami gminy Grudziądz.

Gmina Grudziądz prowadzi swoją gospodarkę ściekową wspólnie z miastem Grudziądzem. Znajduje się ona częściowo w zasięgu aglomeracji ściekowej Grudziądz. Obszar tej aglomeracji, poza miastem Grudziądzem obejmuje części miejscowości Nowa Wieś, Świerkocin, Mokre, Parski, Wielkie Lniska, Węgrowo, Marusza, Zakurzewo, Biały Bór, Gać. Oczyszczalnia ścieków obsługująca tę aglomerację znajduje się w miejscowości Nowa Wieś w gminie Grudziądz. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna należąca do spółki miejskiej. Docelowa sieć kanalizacyjna obejmuje

wszystkie miejscowości podmiejskie oraz znaczną część miejscowości satelitarnych. Gospodarka ściekowa dla części rozproszonej zabudowy gminy rozwiązywana jest poprzez oczyszczalnie przydomowe i szamba. Docelowa sieć kanalizacyjna gminy Grudziądz jest stale rozbudowywana i poszerzana w kierunku miejscowości o najbardziej dynamicznym rozwoju zabudowy mieszkaniowej. Dla racjonalizacji odprowadzenia ścieków prowadzi się monitoring ścieków wprowadzanych do sieci, bieżące usuwanie awarii oraz zapewnienie zdolności urządzeń do realizacji odprowadzenia ścieków w sposób ciągły i niezawodny. Ponadto, na obszarach wiejskich, z rozproszoną zabudową, w miejscach, gdzie rozbudowa sieci kanalizacyjnej nie jest ekonomicznie uzasadniona, docelowo funkcjonuje system wsparcia budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz monitoring ich prawidłowego działania. Powyższe działania gminy i inwestycje w infrastrukturę techniczną służą ochronie wód podziemnych, w tym m. in. poprzez likwidację bezodpływowych zbiorników do gromadzenia ścieków.

Zabudowa na terenie gminy Grudziądz jest zaopatrywana w prąd elektryczny z sieci niskiego i średniego napięcia za pośrednictwem napowietrznych i wewnątrzowych stacji transformatorowych. Gęstość tych sieci wzrasta wraz z rozwojem zabudowy. Docelowo sieci są regularnie modernizowane, m. in. poprzez budowę nowych stacji transformatorowych oraz poprawę stanu technicznego infrastruktury. Ponadto przez teren gminy przebiegają rozdzielcza sieć wysokiego napięcia oraz linie przesyłowe najwyższych napięć, które są w miarę potrzeb rozbudowywane i modernizowane w celu dostosowania do zwiększonych przesyłów mocy. Charakteryzują się one strefami oddziaływania pola elektromagnetycznego mającymi znaczny wpływ na sposób zainwestowania terenów sąsiednich. Elementami sieci elektroenergetycznej w gminie Grudziądz są również instalacje odnawialnych źródeł energii. Należą do nich prywatne i gminne kolektory słoneczne i mikroinstalacje fotowoltaiczne montowane na gruncie oraz na dachach budynków mieszkalnych, usługowych, produkcyjnych i budynków użyteczności publicznej, takich jak szkoły czy ośrodki zdrowia; farmy fotowoltaiczne oraz elektrownie wiatrowe. Realizacja takich instalacji jest czynnie wspierana przez organy gminy Grudziądz poprzez stosowne projekty, doradztwo i dofinansowanie.

Docelowa rozdzielcza sieć gazowa obejmuje wszystkie miejscowości podmiejskie oraz znaczną część miejscowości satelitarnych. Systematyczna rozbudowa sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia wpływa na zwiększenia liczby odbiorców gazu. W miejscach, gdzie stopień rozproszenia zabudowy wpływa na brak ekonomicznych przesłanek do rozbudowy sieci, mieszkańcy w miarę potrzeb korzystają z gazu propan-butan dystrybuowanego w butlach. W zakresie sieci przesyłowych przez teren gminy przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia, których obecność powoduje konieczność wyznaczania stref kontrolowanych, gdzie obowiązują ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu.

Na terenie Gminy Grudziądz, ze względu na gęstość zabudowy oraz strukturę przestrzenną gminy, brak jest zorganizowanego scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Funkcjonują tu głównie indywidualne źródła ciepła o niskich mocach oraz nieliczne kotłownie lokalne, które obsługują przede wszystkim obiekty gminne, takie jak szkoły, przychodnie zdrowia, a także budynki mieszkalne wielorodzinne. Odbiorcy indywidualni ogrzewają swoje obiekty przy wykorzystaniu indywidualnych urządzeń grzewczych na paliwa stałe, gaz ziemny oraz w niewielkim stopniu olej opałowy. Coraz większy odsetek zabudowy ogrzewany jest przy pomocy pomp ciepła zasilanych elektrycznie, uznawanych za jedno z najczystszych i najkorzystniejszych źródeł ciepła.

Gmina Grudziądz znajduje się w zasięgu wszystkich działających na terenie Polski operatorów telefonii komórkowej. Sieć telekomunikacyjna podlega stałej rozbudowie, zarówno w formie tradycyjnej, jak i z wykorzystaniem nowych technologii. Docelowo infrastruktura światłowodowa obejmuje całą gminę, dzięki zintegrowanemu systemowi połączonemu z systemami sieci wojewódzkiej oraz krajowej i zapewnia pełną dostępność do łączności telekomunikacyjnych. W celu umożliwienia rozwoju społeczeństwa informacyjnego, realizuje się szerokopasmowy dostęp do Internetu, sieci bezprzewodowych oraz systemu nieodpłatnego dostępu do Internetu, m. in. za pomocą sieci Hotspotów. Rozwój obszarów zabudowy oraz wzrost poziomu życia mieszkańców tworzą także dynamiczny rynek konsumentów usług dla systemów cyfrowej telefonii komórkowej, które są systematycznie rozbudowywane.

Zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych zebranych z terenu gminy Grudziądz zapewnia RIPOK Zakurzewo - Zakład Gospodarki Odpadami w Zakurzewie, którego zarządcą jest spółka miejska. Obiekt ten zlokalizowany jest w północnej części gminy Grudziądz, na północ od miejscowości Zakurzewo. Na terenie zakładu funkcjonuje też punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych – PSZOK Zakurzewo, obsługujący mieszkańców całej gminy. W zakładzie w Zakurzewie funkcjonuje również instalacja do wytwarzania paliw alternatywnych z odpadów oraz energii elektrycznej z biogazu.

W zakresie infrastruktury społecznej podstawowym elementem jest zasób mieszkaniowy. Na terenie gminy Grudziądz systematycznie zwiększa się liczba budynków mieszkalnych, a co za tym idzie również mieszkań i izb. Jest to wynikiem rosnącej liczby mieszkańców gminy, ale też rosnących wymagań dotyczących standardów mieszkaniowych. Poza zabudową mieszkaniową stanowiącą własność prywatną na obszarze gminy Grudziądz występują mieszkania komunalne. Część tego zasobu zlokalizowana jest w mieście Grudziądz, natomiast reszta rozproszona na terenie gminy. Docelowa wielkość zasobu mieszkaniowego gminy dostosowana jest do potrzeb mieszkańców i wynika zarówno z prognozowanego wzrostu liczby ludności jak i z potrzeby polepszenia jakości życia mieszkańców gminy. Analizując zasoby mieszkaniowe w gminie Grudziądz, poza ich liczbą i powierzchniami, istotne są cechy jakościowe stanowiące o standardzie tych mieszkań, a co za tym idzie jakości życia mieszkańców. Docelowo zasób mieszkań komunalnych jest stale modernizowany, mieszkania podlegają termomodernizacjom, remontom, a także wymianie poszczególnych instalacji.

W zakresie oświaty na terenie gminy Grudziądz znajdują się zarówno publiczne jak i niepubliczne szkoły podstawowe i przedszkola, w tym oddziały przedszkolne w szkołach. Sieć placówek edukacyjnych zaspokaja rzeczywiste zapotrzebowania społeczne. Nowe obiekty edukacyjne powstają w miejscach tak zwanych luk, czyli obszarach, gdzie odległość od istniejących placówek jest największa, a także w miejscach, gdzie w najbardziej dynamicznym tempie przybywa młodych mieszkańców. Ponadto nacisk kładzie się również na rozwój i modernizację istniejących obiektów, w tym m. in. budowę sal gimnastycznych, boisk sportowych i placów zabaw, doposażenie sal lekcyjnych oraz rozwój kompetencji wśród nauczycieli. Docelowo na terenie gminy Grudziądz funkcjonują żłobki zlokalizowane w miejscowościach o największej liczbie mieszkańców, które dzięki opiece nad najmłodszymi mieszkańcami gminy umożliwiają rozwój zawodowy rodziców, wpływając na aktywizację gospodarczą. W zakresie szkół ponadpodstawowych uczniowie kontynuują naukę między innymi w szkołach w pobliskim Grudziądzu, w związku z czym nie notuje się potrzeby powstania tego typu placówek na terenie gminy Grudziądz.

Na terenie gminy funkcjonuje Zakład Opieki Zdrowotnej wraz z ośrodkami zdrowia. Wszystkie przychodnie świadczą usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, gabinetu zabiegowo - diagnostycznego, gabinetu położnej środowiskowej oraz gabinetu stomatologicznego. Obiekty te są w miarę potrzeb rozbudowywane, modernizowane i doposażane w niezbędny sprzęt. Ponadto, dla mieszkańców gminy Grudziądz, opieka lekarsko - pielęgniarska sprawowana jest przez Szpital Specjalistyczny w Grudziądzu. Ze względu na ogólne tendencje „starzenia się” społeczeństwa, w miarę potrzeby powstają nowe ośrodki zdrowia, a także domy opieki nad seniorami.

Pomoc społeczną na terenie gminy Grudziądz realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną gminy i ma swoją siedzibę w budynku Urzędu Gminy Grudziądz w Grudziądzu. Ośrodek ten oferuje przede wszystkim pomoc w formie świadczeń pieniężnych, ale również w zakresie, m. in. pracy socjalnej, interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania czy usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej udziela pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego: poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne.

Na terenie gminy Grudziądz instytucjami kultury wpisanymi do Rejestru Instytucji Kultury są: Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Małym Rudniku oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Małym Rudniku. Działalność GOKiS skupia się na organizacji różnego rodzaju zajęć stałych oraz imprez

cyklicznych i okolicznościowych. Gminna Biblioteka Publiczna w Małym Rudniku wraz ze swoimi filiami zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańcom Gminy Grudziądz. Służy rozwijaniu i zaspokajaniu ich potrzeb czytelniczych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury. Głównym zadaniem jednostki jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów oraz popularyzacja czytelnictwa i kultury słowa. Jednostka umożliwia dostęp do zbiorów w formie tradycyjnej i elektronicznej. W działalność jednostki wpisują się cykliczne wydarzenia okolicznościowe i literackie, spotkania autorskie, wystawy, zajęcia edukacyjne i warsztaty. Biblioteka jest organizatorem konkursów, uczestniczy w projektach, mających na celu promocję aktywności kulturalnej i edukacyjnej wśród różnych grup społecznych i wiekowych.

Do głównych atrakcji turystycznych w gminie należy plaża w Białym Borze przy ośrodku Delfin. Jej docelowe otoczenie stanowią nowoczesne domki letniskowe, pole namiotowe wraz z zapleczem sanitarnym, sanitariaty dla użytkowników plaży, hangar na zimowanie sprzętu pływającego, pomost wraz ze slipem do wodowania sprzętu wodnego, pomost wędkarski, zjeżdżalnia wodna, plac zabaw, parking i promenada wraz z oświetleniem i towarzyszącymi obiektami małej architektury.

W zakresie turystyki na terenie gminy Grudziądz znajduje się wiele interesujących obiektów. W Parku Krajobrazowym Góry Łosiowe znajduje się punkt widokowy na rzekę Wisłę i okolice. W miejscowości Mokre zlokalizowany jest początek przyrodniczej leśnej ścieżki dydaktycznej zawiadywanej przez Nadleśnictwo Jamy. W Zakurzewie działa Centrum Edukacji Ekologicznej, które daje możliwość zapoznania dzieci i młodzieży z zasadami życia w zgodzie z naturą. Gmina bogata jest w zabytki architektury militarnej stanowiącej zarówno wewnętrzny i zewnętrzny pierścień obronny twierdzy Grudziądz – należą do nich m. in. doskonale zachowany Fort Grupowy Wielka Księża Góra w Wielkich Łniskach, który w sezonie obsługuje tysiące turystów z kraju i zagranicy.

Ponadto do infrastruktury społecznej zaliczyć należy obiekty rekreacyjne i rekreacyjno-sportowe, takie jak sale gimnastyczne, boiska sportowe, place zabaw wraz z urządzeniami fitness oraz świetlice wiejskie wyposażone w niezbędny sprzęt AGD i RTV. Jednostki gminne dokładają wszelkich starań, by powyższe obiekty funkcjonowały prawidłowo i w pełni służyły mieszkańcom gminy.

Na terenie gminy Grudziądz funkcjonują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, do których zadań należy ochrona życia, zdrowia, mienia lub środowiska, w szczególności poprzez ochronę przeciwpożarową, współdziałanie z innymi służbami ratowniczymi w sytuacjach kryzysowych, a także pomoc przy wypadkach drogowych. Jednostki te są regularnie wyposażane w niezbędny sprzęt, a ich członkowie uczestniczą w licznych szkoleniach.

5.5. Wizja rozwoju Gminy Grudziądz i rozmieszczenie planowanych działań

WIZJA ROZWOJU GMINY GRUDZIĄDZ

Gmina Grudziądz w 2033 roku to Gmina o rozbudowanej ofercie edukacyjnej, kulturalnej, sportowej i zdrowotnej. To Gmina o zwiększonym dostępie do usług społecznych i nauczania, dzięki rozwojowi infrastruktury i oferty edukacyjnej. To również Gmina o urozmaiconej ofercie usług dla osób, które wymagają wsparcia oraz nastawiona na aktywność w obszarze kultury i sportu. To także Gmina utrzymująca porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz wysoki poziom ochrony zdrowia.

Gmina Grudziądz w 2033 roku to Gmina rozbudowanej infrastruktury technicznej, w tym opartej na rozwiązaniach ekologicznych. To Gmina z dużymi zasobami mieszkaniowymi o wysokiej jakości, a także z rozwiniętą gospodarką wodno-ściekową i odpadową. To również Gmina, która stawia na silny rozwój infrastruktury transportowej i przestrzeni publicznych.

Gmina Grudziądz w 2033 roku to wreszcie Gmina stawiająca na rozwój przedsiębiorczości i aktywizację zawodową. To Gmina, gdzie panują dobre warunki inwestycyjne oraz sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości i aktywizacji osób bezrobotnych.

Aby powyższa wizja mogła się ziścić, konieczna jest realizacja zaplanowanych działań, których planowane rozmieszczenie zobrazowano na poniższych mapach.

5.6. Koncepcja rozwoju funkcjonalno-przestrzennego Gminy Grudziądz na tle koncepcji rozwoju funkcjonalno-przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego

Koncepcja rozwoju funkcjonalno-przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego przedstawia sposób jego funkcjonowania i rozwoju do roku 2030 na podstawie zbioru podstawowych założeń, zasad i relacji. Dodatkowo określa niezbędne działania w przestrzeni społeczno-gospodarczej województwa.

W/w koncepcja zawiera sześć podstawowych elementów, stanowiących ogólne ramy rozwoju regionu. Są to:

- **system przyrodniczy** – obszary kluczowe ze względu na charakter walorów środowiskowych;
- **system osadniczy** – stymulowanie rozwoju obszarów i dziedzin funkcjonowania życia społecznego i gospodarczego;
- **system transportowy** – relacje transportowe o znaczeniu międzyregionalnym, międzynarodowym oraz sposób organizacji relacji wewnątrzwojewódzkich, w tym wskazanie dominującego środka transportu publicznego w relacji węzły powiatowe – stolice województwa;
- **kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa** – możliwość uruchomienia nowych procesów rozwojowych, znacząco zwiększających możliwości rozwoju województwa;
- **zidentyfikowane obszary wymagające rozwiązania sytuacji problemowej** – obecność ograniczeń rozwojowych na tyle ważnych, że mogą zagrażać prawidłowemu rozwojowi województwa jako spójnemu systemowi społeczno-gospodarczemu;
- **założenia polityki terytorialnej województwa** – zbiór zasad, które dotyczą świadomego różnicowania polityki rozwoju w ujęciu terytorialnym w powiązaniu z hierarchią sieci osadniczej, na bazie miejskich obszarów funkcjonalnych. Formułują one metodę identyfikacji zasięgu przestrzennego poszczególnych obszarów różnicowania interwencji oraz dziedziny wsparcia dla poszczególnych kategorii obszarów.

System przyrodniczy:

Na terenie Gminy Grudziądz znajdują się obszary szczególnie cenne przyrodniczo i krajobrazowo, do których należą:

- **3 parki krajobrazowe:**
  - Chełmiński Park Krajobrazowy;
  - Nadwiślański Park Krajobrazowy;
  - Góry Łosiowe.
- **2 obszary chronionego krajobrazu:**
  - Strefy Krawędziowej Doliny Wisły;
  - Doliny Osy i Gardegi.
- **1 stanowisko dokumentacyjne:**
  - Białochowo.
- **4 obszary Natura 2000:**
  - Cytadela Grudziądz;
  - Dolina Osy;
  - Dolna Wisła;
  - Dolina Dolnej Wisły.
- **15 pomników przyrody.**
- **49 użytków ekologicznych.**

Ponadto przez teren Gminy Grudziądz przebiegają korytarze ekologiczne: GKPN-14A Lasy Iławskie – Bory Tucholskie, KPN-14B Lasy Brodnickie – Dolina Wisły oraz GKPN-10A Dolina dolnej Wisły.

Lokalizacja obszarów szczególnie cennych przyrodniczo i krajobrazowo wynika z mapy „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”.

System osadniczy:

Sieć osadniczą województwa kujawsko-pomorskiego tworzy 56 miast dość równomiernie rozmieszczonych w przestrzeni województwa, które koncentrują 59% mieszkańców regionu oraz 3419 zamieszkiwanych miejscowości wiejskich. Województwo charakteryzuje się czytelną hierarchią jednostek osadniczych, w której identyfikuje się pięć głównych poziomów:

- ośrodki stołeczne województwa – Bydgoszcz i Toruń
- ośrodki regionalne – Włocławek, Grudziądz, Inowrocław
- ośrodki powiatowe – Aleksandrów Kujawski, Brodnica, Chełmno, Golub-Dobrzyń, Lipno, Mogilno, Nakło nad Notecią, Radziejów, Rypin, Sępólno Krajeńskie, Świecie, Tuchola, Wąbrzeźno, Żnin
- ośrodki uzupełniające ośrodki powiatowe - Więcbork, Chełmża, Łasin, Strzelno, Nowe, Szubin
- ośrodki lokalne – pozostałe miasta, nie zaliczone do wyższych poziomów hierarchicznych oraz miejscowości wiejskie stanowiące siedziby gmin

Gmina ma siedzibę w mieście Grudziądz, które jest ośrodkiem regionalnym.

System transportowy:

Infrastrukturę transportową na terenie Gminy Grudziądz obsługującą kluczowe zewnętrzne relacje transportowe województwa stanowią Międzynarodowe Drogi Wodne E40 i E70 oraz autostrada A1 (obsługująca transport w kierunku Trójmiasta, a dalej Skandynawii oraz Warszawy, Łodzi, Metropolii Górnośląskiej, Ukrainy, Węgier i Krajów Bałkańskich), Natomiast droga ekspresowa S5 oraz linie Kolei Dużych Prędkości nr 5 i 242 w ramach Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego stanowią elementy infrastruktury transportowej planowanej do obsługi kluczowych zewnętrznych relacji transportowych województwa.

Ponadto układ drogowy w gminie Grudziądz stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, w tym m.in. droga krajowa nr 55 na odcinku relacji Grudziądz – Kłęczkowo oraz Grudziądz – Mokre i droga Wojewódzka nr 534 relacji Grudziądz – Rypin (jako droga kluczowa dla zapewnienia spójności komunikacyjnej województwa).

W aspekcie transportowym należy wspomnieć także, iż na terenie Gminy Grudziądz zlokalizowane zostały cztery projekty kluczowe z zakresu transportu. Wykaz projektów kluczowych stanowi identyfikację przedsięwzięć, które zostały uznane za niezbędne dla powodzenia przyspieszenia rozwoju i w zakresie których Samorząd Województwa jest zdeterminowany do ich prowadzenia lub zabiegania o nie. Wykaz obejmuje projekty znane na etapie tworzenia „Strategii Przyspieszenia 2030+”.

Projektami tymi są:

- projekt nr 460. Przebudowa linii kolejowej 207 na odcinku Grudziądz – granica województwa. Projekt dotyczy kontynuacji prac na rzecz modernizacji linii nr 207 na brakującym odcinku pomiędzy Grudziądzem, a granicą województwa, w celu umożliwienia realizacji konkurencyjnego czasowo transportu kolejowego w relacji Toruń – Grudziądz – Malbork – Trójmiasto,
- projekt nr 434. „Budowa S5”. Projekt dotyczy budowy drogi klasy S z Grudziądza do Ostródy i stanowi dokończenie budowy drogi S5, która docelowo ma połączyć autostradę A4 (Wrocław) z autostradą A2 (Poznań) i autostradą A1 (Grudziądz) oraz drogami ekspresowymi S10 (Bydgoszcz) i S7 (Ostróda). Inwestycja ma na celu poprawę dostępności międzyregionalnej, usprawnienie ruchu oraz zwiększenie bezpieczeństwa,

- projekt nr 445. „Połączenie Grudziądza z drogą S5”. Poprawa dostępności zewnętrznej miasta Grudziądza poprzez przebudowę drogi wojewódzkiej 534 łączącej Grudziądz z projektowaną drogą S5,
- projekt nr 462. „Pakiet projektów mających na celu modernizację i wykorzystanie istniejącej infrastruktury kolejowej na rzecz spójności województwa – IX. Rewitalizacja linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Brodnica.

Kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa:

W modelu funkcjonalno-przestrzennym rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego identyfikuje się miejsca, obiekty i dziedziny rozwoju specyficzne dla województwa, a przez to szczególnie istotne dla jego rozwoju. Zidentyfikowane poniżej dotyczą bądź zagadnień o szczególnie dużym znaczeniu regionalnym, bądź szczególnie dobrze eksponowanych w skali kraju, względnie impulsów nowych o spodziewanym na tyle dużym znaczeniu, że będą oddziaływać na rozwój w skali całego województwa lub znacznej jego części. Są to następujące zagadnienia:

- 1) Uczelnia badawcza – jako narzędzie wykorzystania szansy wynikającej z faktu nadania Uniwersytetowi Mikołaja Kopernika w Toruniu tytułu uczelni badawczej jako jednej z dziesięciu w kraju.
- 2) Strategiczne tereny inwestycyjne – jako narzędzie wykorzystania specyficznych uwarunkowań wybranych terenów inwestycyjnych do rozwoju gospodarczego regionu:
  - a. Centralny Park Inwestycyjny Dźwierzno – potencjalnie najbardziej atrakcyjny wielkoobszarowy teren inwestycyjny w skali kraju,
  - b. Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny – ośrodek silnego rozwoju innowacyjności i wielodziedzinowej współpracy gospodarczej,
  - c. Brzeska Strefa Gospodarcza – ośrodek rozwoju gospodarczego w rejonie o stosunkowo niekorzystnej sytuacji społeczno-gospodarczej.
- 3) Makroobszary inwestycyjne – strefy rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności.
- 4) Bydgoski Klaster Przemysłowy – krajowy lider branży narzędziowej i przetwórstwa tworzyw polimerowych.
- 5) Obszar zasobu gleb najwyższych klas – rolnicza przestrzeń produkcyjna jako narzędzie wykorzystania szansy, wynikającej z bycia jednym z krajowych liderów w dziedzinie produkcji żywności.
- 6) Toruń – obiekt Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO.
- 7) Chełmno – Pomnik Historii oraz ośrodek dziedzictwa historyczno-kulturowego.
- 8) Uzdrowiska: Ciechocinek, Inowrocław, Wieniec Zdrój – jako narzędzie wykorzystania szansy, wynikającej z bycia jednym z krajowych liderów w dziedzinie lecznictwa uzdrowiskowego.
- 9) Węzeł Logistyczny Bydgoszcz jako narzędzie wykorzystania szansy wynikającej z przebiegu przez region multimodalnych międzynarodowych szlaków transportowych, umożliwiających powiązanie regionu z m.in. portami morskimi w Trójmieście.
- 10) Tramwaj metropolitalny relacji Bydgoszcz – Toruń jako narzędzie służące wykorzystaniu szansy wynikającej z bliskiego położenia dwóch ośrodków regionalnych, umożliwiającej wykorzystanie i integrację łącznego potencjału tych miast.
- 11) Linia kolejowa Trzciniec – Port Lotniczy – Solec Kujawski jako narzędzie służące wykorzystaniu szansy rozwoju gospodarczego i wzrostu konkurencyjności, wynikającej z możliwości zbudowania spójnego układu transportu kolejowego oraz powiązanie transportu kolejowego z lotniczym.

W części Gminy Grudziądz zidentyfikowano obszar zasobu gleb najwyższych klas – rolniczą przestrzeń produkcyjną oraz makroobszar inwestycyjny. Wynika to również z mapy „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”. Rolnicza przestrzeń produkcyjna, w połączeniu z korzystnymi uwarunkowaniami pozaprzrodniczymi stanowi bardzo istotny potencjał, który zamierza się wykorzystywać także w kolejnych latach do tworzenia przewag konkurencyjnych w dziedzinie gospodarki.

Ponadto w ramach *Koncepcji rozwoju przestrzeni inwestycyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego*, Gmina Grudziądz została zaliczona do „gmina szczególnie predysponowanych do rozwoju przestrzeni inwestycyjnych o znaczeniu lokalnym”.

Projekty kluczowe, które zostały uznane za niezbędne do przyspieszenia rozwoju województwa:

Na terenie Gminy Grudziądz zostało zlokalizowanych pięć projektów kluczowych. Wykaz projektów kluczowych stanowi identyfikację przedsięwzięć, które zostały uznane za niezbędne dla powodzenia przyspieszenia rozwoju i w zakresie których Samorząd Województwa jest zdeterminowany do ich prowadzenia lub zabiegania o nie. Wykaz obejmuje projekty znane na etapie tworzenia „Strategii Przyspieszenia 2030+”.

Zidentyfikowane projekty to:

- projekt nr 460. Przebudowa linii kolejowej 207 na odcinku Grudziądz – granica województwa. Projekt dotyczy kontynuacji prac na rzecz modernizacji linii nr 207 na brakującym odcinku pomiędzy Grudziądzem, a granicą województwa, w celu umożliwienia realizacji konkurencyjnego czasowo transportu kolejowego w relacji Toruń – Grudziądz – Malbork – Trójmiasto.
- projekt nr 434. „Budowa S5”. Projekt dotyczy budowy drogi klasy S z Grudziądza do Ostródy i stanowi dokończenie budowy drogi S5, która docelowo ma połączyć autostradę A4 (Wrocław) z autostradą A2 (Poznań) i autostradą A1 (Grudziądz) oraz drogami ekspresowymi S10 (Bydgoszcz) i S7 (Ostróda). Inwestycja ma na celu poprawę dostępności międzyregionalnej, usprawnienie ruchu oraz zwiększenie bezpieczeństwa,
- projekt nr 445. „Połączenie Grudziądza z drogą S5”. Poprawa dostępności zewnętrznej miasta Grudziądza poprzez przebudowę drogi wojewódzkiej 534 łączącej Grudziądz z projektowaną drogą S5,
- projekt nr 462. „Pakiet projektów mających na celu modernizację i wykorzystanie istniejącej infrastruktury kolejowej na rzecz spójności województwa – IX. Rewitalizacja linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Brodnica.
- projekt nr 423. „Rozwój podstawowej i strategicznej infrastruktury sportowej” – budowa Centrum Sportów Rowerowych w miejscowości Nowa Wieś, w gminie Grudziądz.

Założenia polityki terytorialnej województwa:

Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego w okresie programowania 2021-2027 realizowana będzie w ujęciu następujących poziomów:

- poziom służący rozwojowi funkcji o znaczeniu regionalnym (realizowanych dla mieszkańców i obszaru całego województwa) i ponadregionalnym (tworzących relacje i powiązania międzyregionalne i międzynarodowe),
- (II) poziom związany z budowaniem relacji wewnętrznych i podnoszeniem potencjału rozwojowego miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (Bydgoszcz i Toruń) oraz (III) poziom związany z budowaniem relacji wewnętrznych i podnoszeniem potencjału rozwojowego miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków regionalnych (Włocławek, Grudziądz, Inowrocław),
- (IV) poziom związany z miastami powiatowymi oraz obszarami powiązаныmi z nimi funkcjonalnie (za które na poziomie powiatowym należy uznać obszary powiatów), mający na celu przede wszystkim kształtowanie warunków dla wysokiej jakości życia (przede wszystkim w zakresie usług publicznych typowych dla poziomu powiatu) oraz konkurencyjności gospodarczej i rynków pracy na poziomie powiatów,
- (V) poziom dotyczący rozwoju na płaszczyźnie lokalnej, związany z inicjatywami oddolnymi realizowanymi w oparciu o liderów lokalnych (obszar objęty Lokalnymi Strategiami Rozwoju), który odpowiada zasięgowi działania poszczególnych lokalnych grup działania (LGD).

Gmina Grudziądz przynależy do MOF Grudziądz (poziom III) oraz do Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej (OPPT) Grudziądz (poziom IV).

Ustalenia modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy przedstawione na jednej mapie stanowią załącznik nr 3 do niniejszej Strategii.

Rozdział VI.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

6.1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Obszar gminy Grudziądz charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, w związku z czym planowanie zagospodarowania gminy powinno odbywać się w sposób racjonalny z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju i przestrzegania ładu przestrzennego. Część gminy znajduje się w zasięgu obszarowych form ochrony przyrody, gdzie poszanowanie walorów środowiskowych, w tym przyrodniczych i krajobrazowych jest zadaniem priorytetowym, co regulują przepisy odrębne dotyczące tych form ochrony, wprowadzając, m. in. szereg zakazów i nakazów. Ponadto należy zapewnić dalsze funkcjonowanie doliny Wisły jako ponadlokalnego korytarza ekologicznego oraz doliny Osy i strefy krawędziowej doliny Wisły jako korytarzy regionalnych, głównie poprzez dalsze zalesianie gruntów ornych, pozostawienie niezalesionych enklaw łąk, pastwisk i nieużytków oraz ekstensywny charakter zabudowy.

Głównym kierunkiem działań planistycznych odnoszących się do środowiska przyrodniczego i kulturowego jest ich ochrona i zachowanie w jak najlepszym stanie. Ogół tych działań będzie korzystnie wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców.

Do celów i priorytetowych działań ekologicznych zaliczono:

- 1) zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego:
  - ochrona powietrza:
    - termomodernizacja obiektów w celu oszczędności energii cieplnej,
    - modernizacja lub wymiana istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne kotły opalane paliwem gazowym, płynnym lub biomasą, pompy ciepła,
    - wspieranie powstawania odnawialnych źródeł energii jako rozwiązań proekologicznych;
  - ochrona przed hałasem:
    - przebudowa istniejących dróg,
    - remonty dróg gminnych i powiatowych,
    - uzupełnienie i tworzenie szpalerów zieleni o funkcji ochronnej i izolacyjnej wzdłuż dróg,
    - budowa ciągów pieszo – rowerowych,
    - przy budowie nowych dróg szybkiego ruchu stosować technologie ograniczające rozprzestrzenianie się hałasu;
  - ochrona powierzchni ziemi:
    - prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi,
    - sukcesywna rekultywacja terenów poeksploatacyjnych,
    - monitorowanie stanu środowiska;
- 2) właściwa gospodarka wodno-ściekowa w celu ochrony wód:
  - właściwa gospodarka ściekowa:
    - modernizacja, budowa i rozbudowa oraz usprawnienie funkcjonowania infrastruktury kanalizacyjnej,
    - budowa przydomowych i przyzagrodowych oczyszczalni ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie o korzystnych warunkach geologiczno-gruntowych;
  - zaopatrzenie w wodę:
    - rozbudowa istniejącej sieci wodociągowej,
    - sukcesywna wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej;
  - właściwa gospodarka wodna:
    - inwentaryzacja, odbudowa oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracji,
    - budowa urządzeń retencjonujących wodę i umożliwiających jej wykorzystanie,

- wdrażanie programu redukcji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rolniczych,
  - pozostawienie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego wolnych od zabudowy;
- 3) ochrona i rozwój obszarów zalesionych i zadrzewionych:
- ograniczenie do minimum zmiany funkcji terenów leśnych na cele nieleśne,
  - zalesianie gruntów rolnych najniższych klas,
  - prowadzenie zalesienia równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów,
  - rewitalizacja i pielęgnacja założeń dworsko-parkowych,
  - bieżąca ochrona obiektów prawnie chronionych;
- 4) ochrona bioróżnorodności:
- koncentracja zabudowy i pozostawienie terenów o najwyższych walorach przyrodniczych wolnych od zabudowy,
  - uzupełnianie ubytków drzewostanu w kompleksach zieleni i alejach drzew szlachetnymi gatunkami rodzimymi,
  - wzbogacanie w zieleń obrzeży wód powierzchniowych i lokalnych podmokłości, w tym ograniczanie ich wykaszania,
  - w terenach zabudowy przewidzieć odpowiednią ilość terenów zieleni publicznej urządzonej, terenów rekreacji, sportu i wypoczynku, o wysokim udziale terenów czynnych biologicznie,
  - zapobieganie szkodliwym działaniom pasożytniczych owadów, grzybów,
  - zapobieganie chorobom drzew i roślin,
  - ograniczenie wycinki drzew.
- 5) gospodarka odpadami i zmniejszenie zagrożenia ekologicznego:
- prowadzenie działalności edukacyjnej,
  - bieżąca konserwacja i modernizacja urządzeń w składowisku odpadów w Zakurzewie,
  - dofinansowanie usuwania azbestu;
  - zwiększenie bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych przez kontrole przewozów i stanu technicznego pojazdów;
- 6) edukacja ekologiczna:
- propagowanie modelu trwałego i zrównoważonego rozwoju,
  - realizacja obiektów wspierających edukację ekologiczną, jak np. ścieżki edukacyjne, ośrodki i szkoły ekologiczne,
  - promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych o charakterze cyklicznym: organizowanie konkursów ekologicznych dla szkół, sołectw i mieszkańców gminy,
  - wspieranie działań stowarzyszeń w zakresie edukacji ekologicznej;
- 7) gospodarczy i rolniczy rozwój regionu z zachowaniem zasad trwałego rozwoju:
- ograniczenie przeznaczania gruntów rolnych klas I-III na cele nierolnicze,
  - rozwój i promowanie rolnictwa ekologicznego,
  - wdrażanie programów rolno-środowiskowych,
- bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych poprzez właściwą politykę gospodarki przestrzennej.

6.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Spośród obiektów, terenów i obszarów o wartościach zabytkowych i kulturowych, znajdujących się na terenie gminy Grudziądz część objęta jest ochroną prawną, poprzez wpis do rejestru zabytków, a część ujęta w ewidencji konserwatorskiej i wskazana do objęcia ochroną ustaleniami w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Na prace prowadzone w zabytkach wpisanych do rejestru zabytków i w ich otoczeniu oraz obszarach wpisanych do rejestru zabytków istnieje konieczność uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wobec inwestycji budowlanych w odniesieniu do obiektów i obszarów w ewidencji zabytków, ale nie objętych wpisem do rejestru zabytków, istnieje konieczność uzgodnienia lub uzyskania pozytywnej opinii WKZ.

Na terenie gminy Grudziądz znajduje się 6 obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa kujawsko-pomorskiego, które stanowią różnorodną grupę zabytków (są to kościoły, parki dworskie, zagroda wiejska oraz fort). Ponadto Wójt Gminy Grudziądz prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków, w której ujęte są liczne zabytki nieruchome: wpisane do rejestru zabytków, znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji oraz inne zabytki wyznaczone przez wójta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Zasób zabytków gminy Grudziądz uzupełniają nieruchome zabytki archeologiczne, tj. stanowiska archeologiczne, będące śladami materialnej działalności ludzkiej w przeszłości oraz ważnym świadectwem rozwoju osadnictwa na terenach ziemi grudziądzkiej. Dodatkowo, jako krajobraz kulturowy w gminie Grudziądz zakwalifikowano przede wszystkim historyczne układy ruralistyczne, które stanowią syntezę warunków przyrodniczych oraz działalności człowieka.

Podstawowy dokument służący podejmowaniu działań dotyczących inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego stanowi Program Opieki nad Zabytkami. Aktualny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Grudziądz ustala następujące cele priorytetowe:

- rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy,
- ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego,
- badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości.

Cele te mają zostać osiągnięte poprzez realizację działań o konkretnych kierunkach oraz określonych zadań, zaplanowanych w długoletniej perspektywie. Dla osiągnięcia powyższych celów wskazuje się następujące zasady:

- zachowanie, ochrona, konserwacja i rewaloryzacja istniejących obiektów zabytkowych,
- konieczność uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na wszelkie prace prowadzone przy obiektach zabytkowych, zgodnie z przepisami odrębnymi,
- rewitalizacja z dopuszczeniem zmiany sposobu użytkowania obiektów zabytkowych w celu pełnienia funkcji publicznych, w tym propagowania historii miejsca,
- zakaz dokonywania zmian w budynkach historycznych, mogących poprowadzić do utraty wartości zabytkowej,
- remonty budynków historycznych należy prowadzić na zasadach pozwalających zachować jako eksponowane walory zabytkowe elewacji tj. kompozycję elewacji, detal architektoniczny, rodzaj wykończenia elewacji, historyczny rodzaj materiałów budowlanych,
- zachowanie zabudowy mieszkalnej drewnianej i murowanej o cechach tradycyjnych, charakterystycznych dla miejsca i regionu oraz kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do tych obiektów,
- dopuszczenie wymiany zabudowy, której stan techniczny zagraża bezpieczeństwu ludzi i mienia z warunkiem uprzedniego uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
- nawiązanie nowej zabudowy usytuowaniem, gabarytem, kształtem i pokryciem dachu do zabudowy historycznej, tradycyjnej,
- uwzględnienie sąsiedztwa obiektów o wartości kulturowej w lokalizacji nowej zabudowy – nowe budynki nie mogą być sytuowane w sposób degradujący istniejącą, tradycyjną zabudowę, a ich forma architektoniczna winna być dostosowana do otaczającej zabudowy i krajobrazu,
- zakaz lokalizacji obiektów budowlanych i urządzeń tymczasowych kolidujących z tkanką historyczną lub powodujących ich degradację,

- utrzymanie lub uczynienie kompozycji zabytkowych założeń ruralistycznych poprzez wprowadzanie zabudowy w miejscach uwarunkowanych historycznie,
- obowiązek dostosowania realizowanych elementów zagospodarowania skalą, jakością i charakterem do pełnionych funkcji, krajobrazu, architektury istniejącego otoczenia,
- ochrona starodrzewu rosnącego w sąsiedztwie obiektów o wartości kulturowej i zieleni komponowanej towarzyszącej zabudowie (m.in. przy plebaniach, szkołach itd.),
- na terenie historycznych zespołów i założeń folwarcznych, dworsko-parkowych i podworskich dopuszcza się lokalizację ciągów pieszo-rowerowych, placów wypoczynkowych i widokowych wraz z urządzeniami rekreacyjnymi, z ograniczeniami wynikającymi z ochrony środowiska kulturowego,
- zakaz zmniejszania powierzchni zabytkowych parków oraz znaczącej ingerencji w rzeźbę terenu,
- obowiązek rewaloryzacji według wymogów wynikających z ochrony wartości zabytkowych i kulturowych, przede wszystkim utrzymanie lub uczynienie kompozycji założeń folwarcznych, dworsko-parkowych i podworskich oraz ochrona i pielęgnacja drzewostanu i zachowanie oraz renowacja cennych historycznie obiektów zabytkowych,
- zakaz ingerencji w warunki wodno-gruntowe mogące negatywnie wpłynąć na stan zachowania zabytków w szczególności drzewostanu parkowego,
- zachowanie istniejących cmentarzy (w tym nieczynnych) jako trwałego i nienaruszalnego elementu tożsamości historyczno-kulturowej gminy,
- ochrona układu przestrzennego (alei, układu kwater), zabytkowego drzewostanu, historycznych nagrobków i innych elementów małej architektury, tj. ogrodzenia, pompy wody, kaplice, w obrębie historycznych cmentarzy,
- ochrona kapliczek i figurek, będących przejawem kultu religijnego i tradycji, pod kątem ich lokalizacji i formy przestrzennej.

6.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Ze względu na sąsiedztwo miasta Grudziądz, głównym zagrożeniem dla struktury przestrzennej gminy Grudziądz jest suburbanizacja, w związku z czym za priorytet należy przyjąć zapobieganie niekontrolowanemu rozpraszaniu zabudowy. Należy dążyć do zagęszczenia zabudowy przy maksymalnym wykorzystaniu potencjału infrastruktury technicznej z poszanowaniem terenów zieleni i otwartych przestrzeni, uwzględniając przy tym potencjał kulturowy wynikający z lokalizacji obiektów i obszarów objętych formami ochrony zabytków oraz potencjał przyrodniczy wynikający z lokalizacji form ochrony przyrody. W związku z powyższym, przyjmuje się główne cele polityki przestrzennej gminy Grudziądz:

- 1) koncentracja zabudowy w ramach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przy maksymalnym wykorzystaniu istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej:
  - wyznaczenie terenów predysponowanych do zabudowy jako uzupełnienie obszarów już przekształconych,
  - unikanie rozpraszania zabudowy,
  - rozwój poszczególnych funkcji dla zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców, jako sposób na kontrolowanie procesów suburbanizacyjnych, tzn. uzupełnianie stref zabudowy mieszkaniowej o funkcje usługowe, rekreacyjne oraz tereny zielone,
  - stosowanie rozwiązań minimalizujących wzajemne oddziaływanie pomiędzy funkcjami terenów, których sąsiedztwo może powodować konflikty przestrzenne; na granicach terenów o różnym przeznaczeniu wprowadzać zieleń izolacyjną lub stosować projektowanie strefowe, tj. stopniowe zmniejszanie oddziaływania terenów względem siebie (produkcja – usługi – mieszkaniowo-usługowe – mieszkaniowe),

- uwzględnienie odpowiedniej ilości terenów niezbędnej do obsługi komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej, z przewidywanym wzrostem natężenia ruchu i jego charakteru oraz przepustowości sieci spowodowanych osadnictwem;
- 2) lokalizacja funkcji usługowej i przemysłowej jako motoru rozwoju gospodarczego i zapewnienie miejsc pracy mieszkańcom:
  - wyznaczenie obszarów aktywizacji gospodarczej z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
  - lokalizacja usług towarzyszących zabudowie mieszkaniowej w obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, natomiast funkcji produkcyjnej z uwzględnieniem możliwych negatywnych oddziaływań,
  - umożliwienie modernizacji i rozwoju istniejącej zabudowy produkcyjnej z uwzględnieniem ewentualnych oddziaływań na tereny sąsiednie;
- 3) utrzymanie i rozwój rolnictwa oraz ochrona terenów leśnych:
  - utrzymanie funkcji terenów rolniczych, w szczególności gruntów o wysokiej klasie bonitacyjnej,
  - zachowanie istniejących terenów leśnych oraz zadrzewień śródpolnych;
- 4) dążenie do zrównoważonego rozwoju przy uwzględnieniu wymogów ekologicznych i ochrony środowiska przyrodniczego:
  - uwzględnienie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych przy projektowaniu poszczególnych funkcji terenów,
  - uwzględnienie niezbędnych terenów dla urządzeń melioracyjnych umożliwiających odprowadzenie wód opadowych i ich retencję z rozległych terenów projektowanej zabudowy i powierzchni utwardzonych.

Ponadto w celu zachowania wysokich standardów zabudowy oraz ciągłego wzrostu poziomu życia, dla zabudowy o funkcjach mieszkalnych należy:

- dostosować powierzchnie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową do przewidywanych potrzeb, z uwzględnieniem prognoz demograficznych,
- przewidzieć możliwość rozbudowy lub adaptacji istniejącej zabudowy z zachowaniem jej wysokiej jakości, z jednoczesną likwidacją zabudowy zdegradowanej,
- nawiązywać parametrami i cechami projektowanej zabudowy do jej otoczenia,
- zachować możliwie duży udział powierzchni biologicznie czynnej w granicach działek budowlanych,
- kształtować wskaźniki zabudowy, w tym jej intensywność i wielkość nowo wydzielanych działek budowlanych, z uwzględnieniem rangi i charakteru jednostki osadniczej,
- dostosować liczbę miejsc parkingowych do liczby mieszkań,
- tereny zabudowy mieszkaniowej lokalizować w miejscach z dostępem do sieci infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej,
- dopuścić mikroinstalacje odnawialnych źródeł energii na potrzeby budynków mieszkalnych.

6.4. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Za obiekty handlu wielkopowierzchniowego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, rozumieć należy obiekty handlowe o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m². Ze względu na charakter gminy oraz jej położenie w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Grudziądz – regionalnego ośrodka administracyjno-usługowego, na terenie gminy Grudziądz nie występuje potrzeba lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego.

6.5. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Inwestycje celu publicznego realizują określone ustawowo działania na poziomie lokalnym, ponadlokalnym i krajowym, niezależnie od statusu podejmującego je podmiotu oraz źródła finansowania. Cel ten jest przeznaczony i dostępny dla ogółu danej społeczności. Do celów publicznych zalicza się m. in. infrastrukturę komunikacyjną, techniczną i społeczną.

Obiekty te winny być rozmieszczone w oparciu o analizy uwzględniające prognozy demograficzne, strukturę społeczną oraz istniejące w przestrzeni obiekty, ponieważ mają one kluczowe znaczenie dla zaspokojenia potrzeb społeczności i niwelowanie różnic społecznych związanych z nierównomiernym dostępem do tego typu obiektów. Ważnym elementem procesu realizacji inwestycji celu publicznego są również konsultacje społeczne, pozwalające uwzględnić faktyczne potrzeby i problemy mieszkańców. Realizacja inwestycji celu publicznego jako priorytet powinna przyjmować zrównoważony rozwój i korzyści społeczne. Ze względu na sąsiedztwo miasta, inwestycje celu publicznego winny być realizowane w miarę możliwości w powiązaniu z planami rozwoju Grudziądz, przy współpracy obu samorządów. Realizacja inwestycji celu publicznego, tak jak realizacja wszystkich innych obiektów, winna uwzględniać zarówno aspekty urbanistyczne, środowiskowe, kulturowe, ekonomiczne i społeczne poprzez wybór optymalnego wariantu danej inwestycji. Inwestycje celu publicznego winny być realizowane przede wszystkim na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w myśl Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym powinny stanowić jedynie uzupełnienie możliwości lokalizacji takich inwestycji. Na etapie sporządzania dokumentów planistycznych, należy w terenach funkcjonalnych przewidzieć odpowiednią ilość terenów dla lokalizacji inwestycji celu publicznego w zakresie spełnienia zadań własnych gminy. Inwestycje celu publicznego w zakresie ponadlokalnym i krajowym winny być szczegółowo konsultowane z samorządem gminnym oraz mieszkańcami gminy Grudziądz. Inwestycje celu publicznego stanowiące budynki, podobnie jak pozostała zabudowa, powinny zachować wysoką estetykę i wpisywać się charakterem, skalą i sposobem zagospodarowania w tereny sąsiednie, w tym istniejącą zabudowę. Zarówno budynki jak i tereny stanowiące realizację inwestycji celu publicznego winny być realizowane jako ogólnodostępne, z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania, co zapewnia dostęp również osobom ze szczególnymi potrzebami. Obiekty te winny być pozbawione barier poziomych i pionowych, a zastosowane urządzenia i rozwiązania architektoniczne umożliwiać łatwy dostęp.

Reasumując realizacja inwestycji celu publicznego ma priorytet nad działaniami indywidualnymi, jednak powinna być poprzedzona szczegółowymi analizami i odpowiadać potrzebom społecznym oraz wszelkim uwarunkowaniom danego obszaru.

6.6. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Komunikacja oraz infrastruktura techniczna i społeczna stanowią podstawowe elementy warunkujące możliwość powstania zabudowy, bez względu na jej funkcję. Prawidłowo ukształtowane systemy komunikacyjne i infrastrukturalne przyczyniają się do rozwoju gminy, a także zmniejszenia kosztów związanych z ich utrzymaniem oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania poszczególnych elementów. W związku z powyższym dla prawidłowego rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej należy:

- a) w zakresie komunikacji:
  - regularnie realizować przebudowy, modernizacje i remonty dróg dla zwiększenia ich przepustowości oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania (hałas, zanieczyszczenia),
  - budować nowe odcinki dróg publicznych w celu poprawy dostępności komunikacyjnej gminy, w tym przede wszystkim usprawnienia komunikacji z miastem Grudziądzem,
  - dostosować parametry techniczne dróg do przewidywanego wzrostu natężenia ruchu i jego charakteru (w tym tranzytowego) spowodowanego rozwojem zabudowy,

- dla poprawy bezpieczeństwa ruchu wyposażać drogi w systemy odwodnienia, oświetlenie, sygnalizację oraz lokalizować wzdłuż nich chodniki i ścieżki rowerowe,
  - uzupełniać i tworzyć szpalery zieleni o funkcji ochronnej i izolacyjnej wzdłuż dróg,
  - tereny w bezpośrednim sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu (autostrada A1, droga krajowa nr 55, droga wojewódzka nr 534) oraz nowych dróg tranzytowych pozostawić wolne od zabudowy,
  - zachować niezbędną rezerwę terenów wolnych od zabudowy dla realizacji ponadlokalnych ciągów komunikacyjnych (m. in. trasy szybkiego ruchu S5 i linii kolejowych związanych z CPK),
  - czynnie uczestniczyć w konsultacjach związanych z realizacją i modernizacją dróg wyższych kategorii i linii kolejowych przebiegających przez teren gminy Grudziądz (m. in. droga szybkiego ruchu S5, linie kolejowe związane z CPK),
  - propagować transport kolejowy i transport publiczny jako alternatywę dla indywidualnej komunikacji samochodowej;
- b) w zakresie infrastruktury technicznej:
- uzupełniać i modernizować istniejące sieci infrastruktury technicznej, w szczególności w miejscach, gdzie najgwałtowniej wzrasta intensywność zabudowy,
  - w miarę możliwości realizować infrastrukturę techniczną jako podziemną,
  - w zagospodarowaniu przestrzennym uwzględniać rezerwę terenów dla budowy sieci przesyłowych oraz ograniczenia wynikające z sąsiedztwa tych linii,
  - rozbudowywać sieć wodociągową dla zapewnienia wszystkim mieszkańcom wody na cele bytowo-socjalne, o jakości spełniającej wymagane przepisami normy i standardy,
  - rozbudowywać sieć kanalizacyjną dla ograniczenia liczby zbiorników do gromadzenia ścieków w celu ochrony wód podziemnych,
  - monitorować stan istniejących sieci wodociągowych i kanalizacyjnych oraz regularnie przeprowadzać prace konserwatorskie i remontowe w celu minimalizacji awaryjności sieci, zapobiegania stratom wody i uniknięcia wtórnego zanieczyszczenia,
  - na obszarach wiejskich, z rozproszoną zabudową, w miejscach, gdzie rozbudowa sieci kanalizacyjnej nie jest ekonomicznie uzasadniona, szczególną uwagę zwrócić na stworzenie systemu wsparcia budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
  - rozbudowywać sieć elektroenergetyczną dla zapewnienia nieprzerwanej dostawy prądu i odbioru nadprodukcji z instalacji odnawialnych źródeł energii, w szczególności z mikroinstalacji realizowanych przy zabudowie mieszkaniowej,
  - rozbudowywać sieć gazową w celu zwiększenia liczby odbiorców tego niskoemisyjnego paliwa,
  - rozbudowywać sieć światłowodową oraz sieć hotspotów dla zwiększenia dostępności sieci internetowej i rozwój społeczeństwa informacyjnego;
- c) w zakresie infrastruktury społecznej:
- w terenach zabudowy przewidzieć odpowiednią ilość terenów zieleni publicznej urządzonej, terenów rekreacji, sportu i wypoczynku,
  - przewidzieć urządzenia melioracyjne umożliwiające odprowadzenie wód opadowych i ich retencję z rozległych terenów projektowanej zabudowy i powierzchni utwardzonych, z możliwością zagospodarowania zbiorników retencyjnych w terenach zieleni urządzonej i innych terenach wypoczynkowych,
  - sukcesywnie termomodernizować budynki użyteczności publicznej w celu ograniczenia strat ciepła, prowadzącego również do korzyści ekonomicznych,
  - w miarę potrzeb rozbudowywać istniejące i budować nowe obiekty użyteczności publicznej, w tym, m. in. obiekty oświaty, kultury, ochrony zdrowia, lokalizować nowe obiekty w terenach o dużej gęstości zabudowy, by służyły jak największej liczbie mieszkańców, ale również w miejscowościach satelitarnych, w celu przeciwdziałania wykluczeniom,
  - doposażać i modernizować obiekty użyteczności publicznej, takie jak szkoły, ośrodki zdrowia, biblioteki, świetlice, hale sportowe itd.,

- likwidować bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej w celu dostosowania ich dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- w miarę potrzeb modernizować zasób mieszkań komunalnych.

6.7. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Do odnawialnych źródeł energii potencjalnie zlokalizowanych oraz istniejących na terenie gminy Grudziądz zalicza się elektrownie wiatrowe wykorzystujące siłę wiatru, panele fotowoltaiczne i kolektory słoneczne, wykorzystujące energię słoneczną oraz biogazownie i elektrownie na biomasę zakładające wykorzystanie energetyczne stałych i suchych odpadów biomasy. Wszystkie obiekty OZE lokalizowane na terenie gminy muszą spełniać przepisy i normy szczególne mające odniesienie do ich rodzaju, wielkości i charakterystyki technicznej. Lokalizacja i budowa urządzeń odnawialnych źródeł energii winny odbywać się zgodnie z przepisami odrębnymi. Rozmieszczenie obiektów OZE winno być każdorazowo poprzedzone wielokierunkowymi analizami, by obiekty te wraz ze swoimi strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu nie stanowiły barier w przestrzeni i nie powodowały nadmiernego negatywnego oddziaływania na środowisko oraz tereny mieszkaniowe. Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW winny być w pierwszej kolejności lokalizowane w strefach przemysłowych oraz w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu, gdzie oddziaływanie na środowisko już jest znaczące i wykluczona jest lokalizacja zabudowy mieszkaniowej. Ponadto należy dążyć do rozbudowy sieci elektroenergetycznych, w tym sieci przesyłowych dla umożliwienia odbioru wyprodukowanej energii oraz jej dystrybucji do odbiorców.

6.8. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Znaczna część obszaru gminy Grudziądz (ok. 60%) znajduje się w zasięgu rozległych przestrzennie form ochrony przyrody, takich jak: Park Krajobrazowy Góry Łosiowe, Chełmiński Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Doliny Wisły, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi, obszar ptasi Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły, obszar siedliskowy Natura 2000 Cytadela Grudziądz, obszar siedliskowy Natura 2000 Dolina Osy oraz liczne, choć niewielkie powierzchniowo użytki ekologiczne. Zagospodarowanie tych części gminy należy podporządkować wymogom ochrony przyrody i krajobrazu. Dla w/w form obowiązują przepisy szczególne dotyczące celów ochrony oraz nakazów i zakazów w nich obowiązujących. Większość z tych przepisów ogranicza możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zatem należy je uwzględnić projektując tego typu inwestycje. Ponadto przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko należy realizować w miarę możliwości w oddaleniu od zwartej zabudowy mieszkaniowej lub przewidzieć rozwiązania minimalizujące oddziaływanie na tereny o funkcji mieszkaniowej, w celu uniknięcia konfliktów przestrzennych.

6.9. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Rozkład użytkowania gruntów na terenie gminy Grudziądz determinuje główne funkcje gminy jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie przeważają grunty rolne – ok. 65% powierzchni gminy (wśród nich największą część zajmują grunty orne). Stosunkowo dużą powierzchnię (ok. 1/4 powierzchni gminy) stanowią też grunty leśne. W związku z powyższym szczególnie istotna jest ochrona rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz racjonalne gospodarowanie jej zasobami, dlatego ustala się następujące rekomendacje i zasady:

- wspieranie prawidłowego użytkowania gleb i ich ochrona przed prowadzeniem niewłaściwych zabiegów agrotechnicznych;

- ograniczanie lokalizacji obiektów inwentarskich w systemie bezściółkowym ze względu na ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych;
- objęcie ochroną przed zmianą na cele nierolnicze terenów szczególnie cennych dla rozwoju rolnictwa, w tym gruntów rolnych o najwyższych klasach bonitacyjnych oraz dużych, zwartych połaci gruntów rolnych;
- poprawa jakości życia ludności rolniczej oraz warunków funkcjonowania gospodarstw, poprzez przeciwdziałanie bezrobociu i wspieranie restrukturyzacji rynku pracy w celu przechodzenia do działalności pozarolniczych, poprawę jakości wykształcenia, rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa lokalnych produktów rolnych, poprawę wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej, wsparcie dla modernizacji budynków i urządzeń służących produkcji rolnej, wprowadzanie do gospodarstw technologii proekologicznych, wspieranie działań producentów rolnych;
- wspieranie wielokierunkowej produkcji rolnej, dostosowanej do rynku zbytu;
- objęcie ochroną zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, terenów łąk i pastwisk;
- zalesianie terenów nieprzydatnych dla rolnictwa – uwzględniając siedliska i gatunki będące pod ochroną w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących lasów;
- zachowanie i wzbogacanie funkcji lasów, zwłaszcza funkcji ekologicznych;
- poprawa stanu sanitarnego lasów;
- zapobieganie degradacji i zanieczyszczania lasów;
- ochrona przeciwpożarowa lasów poprzez prowadzenie monitoringu wilgotności, utrzymanie drożności dróg pożarowych oraz ewentualne zakazy wstępu do lasu;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z organizacją zrębów i nasadzeń.

6.10. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

W myśl ustawy o rewitalizacji obszarem zdegradowanym jest obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 3) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Delimitację jak i sposób prowadzenia działań naprawczych w tego typu terenach określa lokalny program rewitalizacji, w związku z czym kształtowanie zagospodarowania przestrzennego w tych obszarach musi uwzględniać jego zalecenia, które poprzedzone są wielowymiarowymi analizami. Ponadto wskazuje się, iż w ujęciu przestrzennym w celu poprawy sytuacji obszarów zdegradowanych i podlegających rewitalizacji, należy:

- modernizować i rozbudowywać obiekty użyteczności publicznej,

- adaptować pustostany na cele rozwoju społecznego lub gospodarczego, w tym, m. in. obiekty popegeerowskie i poprzemysłowe,
- wyznaczać i organizować przestrzenie publiczne w postaci placów, skwerów, zieleńców, parków, promenad i ścieżek, które służyć mają integracji społecznej,
- budować, przebudowywać i remontować drogi gminne w celu ograniczenia możliwości powstawania terenów wykluczenia komunikacyjnego,
- rozbudowywać sieci uzbrojenia technicznego.

Dodatkowo wskazać należy, iż charakterystyka przestrzeni zabudowanej w gminie upoważnia do stwierdzenia, że krajobraz terenów zurbanizowanych wymaga przekształceń. Jego zły stan wynika w głównej mierze z niekontrolowanych procesów suburbanizacyjnych związanych z bezpośrednim sąsiedztwem miasta Grudziądz. Wobec oczekiwań poprawy warunków życia mieszkańców gminy, przekształceń wymaga znaczna liczba obiektów i założeń przestrzennych.

Wraz z poprawą warunków techniczno-użytkowych winna następować poprawa warunków estetycznych, m. in. przez powrót do tradycyjnej zabudowy wiejskiej. Obszary zwartej zabudowy wiejskiej wymagają przekształceń i rehabilitacji (rozumianej ogólnie jako działania mające na celu przywrócenie pierwotnych lub nadanie nowych cech zdegradowanej przestrzeni i zabudowie zarówno historycznej jak i współczesnej). Zamiast poszukiwań nowych terenów osiedleńczych należy wykorzystać istniejące przestrzenie niezabudowane, co pozwoli na prawidłową kontynuację i zachowanie historycznych układów przestrzennych wsi. W ramach zachodzących przemian strukturalnych w rolnictwie należy przekształcać i rewaloryzować istniejące założenia folwarczne z dopuszczeniem lokalizacji na ich terenie lokalnych przetwórci produktów rolnych. Największe potrzeby w zakresie przekształceń i rehabilitacji zabudowy wymagają miejscowości nieposiadające wykształconego centrum wsi, a nowa zabudowa powstaje w wielu przypadkach w znacznym rozproszeniu i chaosie.

Charakterystycznymi obszarami wymagającymi przekształceń są również styki terenów produkcyjnych z terenami zabudowy mieszkaniowej. Miejsca te, ze względu na stosunkowo duży stopień wzajemnego oddziaływania, stwarzają ryzyko wystąpienia konfliktów przestrzennych. Dla obszarów takich należy w miarę możliwości sporządzać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wskazujące rozwiązania minimalizujące skutki negatywnych oddziaływań, jak np. pasy zieleni izolacyjnej, stopniowanie funkcji zabudowy (np. zabudowa produkcyjna – zabudowa usługowa – zabudowa mieszkaniowa).

Dodatkowo szczególną uwagę należy zwrócić na tereny występowania złóż kopalin. Działalność eksploatacyjna przeobraża tereny gruntów rolnych i leśnych w często trudne do rekultywacji nieużytki. Mając na względzie przywrócenie terenom przekształconym dawnych funkcji produkcyjnych i rekreacyjno-krajobrazowych należy dążyć do likwidacji na obszarach przeobrażonych powstałych deformacji powierzchni. W głównym zarysie polegać ona powinna na przemieszczeniu zdjętych i zdeponowanych w trakcie robót górniczych mas nadkładu do powstałych pustek poeksploatacyjnych. Dopuszcza się również pozostawienie głębszych wyrobisk celem zapewnienia ich wodą i utworzenia sztucznych zbiorników wodnych. Kierunki rekultywacji poeksploatacyjnej muszą być zgodne z wydanymi koncesjami. Abstrahując od powyższego, mimo iż obowiązek taki nie wynika z przepisów prawnych, w tym z Prawa geologicznego i górniczego, zaleca się sporządzenie planów miejscowych dla terenów górniczych w granicach gminy Grudziądz w celu zabezpieczenia terenów sąsiednich oraz umożliwienia bezkonfliktowej i efektywnej eksploatacji.

Rozdział VII.

Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Warunkiem efektywnej polityki rozwoju jest pogłębiona diagnoza terytoriów, czyli rozpoznanie zasobów endogenicznych i potencjałów, możliwych do wykorzystania do rozwoju, a także określenia barier rozwojowych i obszarów, które należałoby wesprzeć, co umożliwi większe różnicowanie i lepsze dopasowanie interwencji w zależności od specyfiki tych terytoriów. W ten sposób identyfikowane są obszary wsparcia, w tym o szczególnym charakterze, tzw. obszary strategicznej interwencji.

Schemat 3. Obszary strategicznej interwencji – sposób rozumienia, rodzaje i sens ich identyfikacji

Źródło: *Strategia Rozwoju Gminy – poradnik praktyczny*

Według ustawy, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.

Na poziomie regionalnym Samorząd Województwa kujawsko-pomorskiego wyznaczył własne obszary strategicznej interwencji.

7.1. „Strategia Przyspieszenia 2030+”

Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem, który opracowuje Samorząd Województwa celem wyznaczenia kierunków rozwoju województwa na najbliższe lata. Kierunki te będą realizowane poprzez bardzo różne działania władz, ale także innych podmiotów zainteresowanych rozwojem.

Dla województwa strategia jest zbiorem wiedzy o potrzebach województwa oraz o tym, w jaki sposób zamierza je realizować. Jako, że jest to strategia dla całego województwa, skupia się na działaniach, z których efektów skorzystają wszyscy lub większość jego mieszkańców.

7.2. Wyzwania rozwojowe województwa kujawsko-pomorskiego wynikające ze Strategii Przyspieszenia 2030+

W wyniku prac diagnostycznych zawartych w Strategii Przyspieszenia 2030+ zidentyfikowano następujące wyzwania rozwojowe:

- 1) Poprawa poziomu rozwoju społecznego mieszkańców województwa.
- 2) Dostosowanie kierunków rozwoju województwa do transformacji demograficznej i konsekwencji starzenia społeczeństwa.
- 3) Rozwój gospodarczy.
- 4) Wzrost innowacyjności gospodarki województwa.
- 5) Poprawa dostępności zewnętrznej oraz wykorzystanie potencjału logistycznego województwa.
- 6) Poprawa dostępności komunikacyjnej stolic województwa z terenu całego województwa.
- 7) Wzmocnienie potencjału Bydgoszczy i Torunia jako ośrodków współodpowiedzialnych za rozwój społeczno-gospodarczy i konkurencyjność województwa.
- 8) Nowoczesny sektor rolno-spożywczy.
- 9) Rozwój uzdrowisk.
- 10) Powszechna dostępność technologii informacyjnych.
- 11) Zapewnienie dobrego stanu powietrza.
- 12) Zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.
- 13) Bezpieczeństwo i transformacja energetyczna.
- 14) Odbudowa gospodarki regionu po epidemii COVID-19.

7.3. Wizja rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego

Istotą funkcjonowania i rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego jest zapewnienie jak najwyższej jakości życia jego mieszkańców.

Zakłada się, że końcowym efektem kształtowania jakości życia mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego będzie przede wszystkim wzrost zamożności społeczeństwa, jak również większa satysfakcja z możliwości realizacji aspiracji życiowych na jego terenie i komfort zamieszkiwania w regionie o dobrym stanie środowiska oraz wysokiej jakości oferowanych usług.

Pierwszym filarem „Strategii Przyspieszenia 2030+” jest konieczność przewyższenia problemu wciąż zbyt niskiego poziomu rozwoju społecznego.

Drugim filarem jest dążenie do poprawy stanu rozwoju gospodarczego województwa.

Trzeci filar stanowią działania na rzecz zapewnienia warunków dla wysokiej jakości życia oraz konkurencyjności gospodarki, związanych z jakością przestrzeni województwa.

Oprócz tych trzech filarów określających dziedziny „Strategii Przyspieszenia 2030+”, należy wskazać obszar zagadnień wspólnych dla nich (horyzontalnych) i tworzących między nimi powiązania i relacje, które są niezbędne do sprawnego funkcjonowania województwa, jako spójnego systemu społeczno-gospodarczego o integralnej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Zalicza się do nich zagadnienia dotyczące: bezpieczeństwa, cyfryzacji, transportu publicznego oraz współpracy wszystkich podmiotów i środowisk na rzecz rozwoju, tworzące czwarty filar.

Tabela 9. Filary „Strategii Przyspieszenia 2030+” oraz ich rola w kształtowaniu jakości życia i konkurencyjności gospodarki

Filary Strategii Przyspieszenia 2030+			
Rozwój społeczny	Zrównoważony rozwój gospodarczy	Kształtowanie przestrzeni	Sprawne funkcjonowanie systemów
Kształtuje jakość życia związaną z umiejętnościami i aktywnością mieszkańców	Kształtuje jakość życia związaną z dochodami gospodarstw domowych i zdolnością samorządów do inwestowania	Kształtuje jakość życia związaną ze stanem środowiska oraz zagospodarowaniem przestrzeni	Kształtuje jakość życia związaną z dostępnością, zaufaniem społecznym i instytucjonalnym, jakością i odpowiedzialnością zarządzania, poczuciem bezpieczeństwa
Kształtuje konkurencyjność gospodarki związaną z umiejętnościami i zaangażowaniem mieszkańców	Kształtuje konkurencyjność gospodarki związaną z jej nowoczesnością i różnorodnością	Kształtuje konkurencyjność gospodarki związaną z atrakcyjnością dla lokalizacji działalności gospodarczych	Kształtuje konkurencyjność gospodarki związaną z otwartością regionu i prorozwojowymi postawami wszystkich interesariuszy

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Biorąc pod uwagę powyższe zapisy finalne efekty Strategii Przyspieszenia 2030+ to:

- 1) Wzrost zamożności mieszkańców.
- 2) Możliwości realizacji aspiracji życiowych na terenie województwa.
- 3) Komfort zamieszkiwania w regionie o dobrym stanie środowiska i wysokiej jakości oferowanych usług.

7.4. Cele i kierunki rozwoju województwa

Celem nadrzędnym „Strategii Przyspieszenia 2030+” jest „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich”.

Powyższy cel osiągnięty zostanie przez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju:

- 1) **Spółeczeństwo** – w ramach tego obszaru zakłada się poprawę poziomu rozwoju społecznego, głównie w aspekcie zmian postaw społecznych i rozwoju edukacji. Celami operacyjnymi tego obszaru są: edukacja, aktywność społeczna, zdrowie, kultura i sport.

Obszar ten wyróżnia dwa cele główne:

- **Skuteczna edukacja.**
- **Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo.**

- 2) **Gospodarka** – w ramach tego obszaru dążyć się będzie do rozwoju i unowocześnienia gospodarki województwa, który jest warunkiem wzrostu jego konkurencyjności w aspekcie miejsca zamieszkania. Celem operacyjnym tego obszaru jest: jakościowy i ilościowy rozwój przedsiębiorczości.

Obszar ten wyróżnia jeden cel główny:

- **Konkurencyjna gospodarka.**

- 3) **Przestrzeń** – obszar ten ma za zadanie zapewnienie wysokiej jakości życia oraz konkurencyjności gospodarki, w zagadnieniach związanych z jakością przestrzeni województwa. Celami operacyjnymi tego obszaru są: dostępność usług, infrastruktury transportowej, przestrzeni dla rozwoju gospodarczego, wykorzystania potencjałów endogenicznych w rozwoju lokalnym.

Obszar ten wyróżnia jeden cel główny:

- **Dostępna przestrzeń i czyste środowisko.**

- 4) **Spójność** – obszar ten zmierza do zapewnienia wysokiej sprawności funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego, tak by przestrzeń województwa była spójna komunikacyjnie, bezpieczna i odporna na zagrożenia. Jednocześnie cechą realizowanych w województwie procesów powinna być innowacyjność, przy jednoczesnej nowoczesności struktur. Celami operacyjnymi tego obszaru są: informatyzacja (cyfryzacja), bezpieczeństwo publiczne, transport publiczny, współpraca na rzecz rozwoju regionu.

Obszar ten wyróżnia jeden cel główny:

- **Spójne i bezpieczne województwo.**

W ramach poszczególnych celów głównych, sformułowano cele operacyjne, które zaprezentowano w poniższej tabeli:

Tabela 10. Cel nadrzędny, cele główne oraz cele operacyjne „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+”

Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich				
1. Skuteczna edukacja	2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo	3. Konkurencyjna gospodarka	4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko	5. Spójne i bezpieczne województwo
11. Podniesienie jakości kształcenia i wychowania 12. Edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach 13. Kształtowanie środowiska edukacyjnego 14. Rozwój szkolnictwa wyższego	21. Aktywność społeczna i rozwój społeczeństwa obywatelskiego 22. Rozwój wrażliwy społecznie 23. Zdrowie 24. Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe 25. Sport i aktywność fizyczna	31. Odbudowa gospodarki po COVID-19 32. Innowacyjna gospodarka – nauka, badania i wdrożenia 33. Rozwój przedsiębiorczości 34. Rozwój sektora rolno-spożywczego 35. Rozwój turystyki 36. Internacjonalizacja gospodarki 37. Nowoczesny rynek pracy	41. Infrastruktura rozwoju społecznego 42. Środowisko przyrodnicze 43. Przestrzeń kulturowa 44. Przestrzeń dla gospodarki 45. Infrastruktura transportu 46. Infrastruktura techniczna 47. Czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne 48. Potencjały endogeniczne	51. Transport publiczny 52. Cyfryzacja 53. Bezpieczeństwo 54. Współpraca dla rozwoju regionu

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

7.5. Obszary Strategicznej Interwencji w województwie kujawsko-pomorskim

„Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030” kontynuuje wprowadzoną w „KSRR 2010-2020” ideę obszarów strategicznej interwencji (OSI). OSI są obecnie wiązane bezpośrednio z zasadą koncentracji terytorialnej, która z kolei jest definiowana jako „ukierunkowanie interwencji w ramach polityki regionalnej na rzecz wsparcia ograniczonej liczby terytoriów”. Uzasadnieniem tej zasady jest fakt, że każdy obszar charakteryzuje się określonymi wyzwaniami, barierami bądź potencjałami, których rozwój jest szczególnie istotny z punktu widzenia spójności regionu bądź kraju. Obszary te charakteryzują się zbiorem cech (funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, przestrzennych i innych), które w sposób pozytywny lub negatywny wyodrębniają je z otoczenia, co pozwala określić granice tego obszaru.

W „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030” wskazano następujące OSI, które dotyczą województwa kujawsko-pomorskiego:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Dodatkowo KSRR 2030 dopuszcza na poziomie polityki regionalnej danego województwa identyfikację obszarów strategicznej interwencji będących odpowiedzią na problemy rozwojowe, o ile będzie to wiązało się z zapewnieniem konkretnych instrumentów wsparcia lub mechanizmów uzgodnień.

Obszary Strategicznej Interwencji wskazywane w polityce regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego do realizacji w okresie do roku 2030, przedstawiono w tabeli poniżej:

Tabela 11. Obszary Strategicznej Interwencji na terenie województwa kujawsko-pomorskiego ustanowione do roku 2030

Nazwa OSI	Wyjaśnienia	Rodzaj OSI wg KSRR2030	Możliwy rodzaj instrumentu wsparcia / mechanizmu uzgodnień	Przynależność Gminy Grudziądz do danego OSI
Zidentyfikowane na poziomie krajowym, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Rada Ministrów RP				
Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze	Przynależność miast wg materiałów ministerstwa właściwego ds. prowadzenia polityki regionalnej (aktualnie opublikowana przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Rozwoju – „Zaktualizowana imienna lista 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze”).	Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze	Określany z poziomu polityki krajowej	TAK
Obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Przynależność miast wg materiałów ministerstwa właściwego ds. prowadzenia polityki regionalnej (aktualnie opublikowana przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Rozwoju – „Zaktualizowana lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, programowanie 2021-2027”).	Obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Określany z poziomu polityki krajowej	NIE
Zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzi Samorząd Województwa				
Miejski obszar funkcjonalny Bydgoszczy i Torunia	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”	Miejski obszar funkcjonalny	Instrument ZIT lub IIT/ Interwencja na podstawie uzgadnianego dokumentu programowego	NIE
Miejski obszar funkcjonalny Włocławka	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”	Miejski obszar funkcjonalny	Instrument ZIT lub IIT/ Interwencja na podstawie uzgadnianego dokumentu programowego	NIE
Miejski obszar funkcjonalny Grudziądz	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”	Miejski obszar funkcjonalny	Instrument ZIT lub IIT/ Interwencja na podstawie uzgadnianego dokumentu programowego	TAK

Miejski obszar funkcjonalny Inowrocławia	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030”	Miejski obszar funkcjonalny	Instrument ZIT lub IIT/ Interwencja na podstawie uzgadnianego dokumentu programowego	NIE
OSI gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą	Zasięg terytorialny określony na mapie uzupełniającej „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030” Dopuszcza się aktualizacje przyjmowane przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego	Wewnętrzne peryferia	Instrument IIT, wsparcie poprzez preferencje w RPO / brak uzgodnień	NIE
OSI obszarów cechujących się skrajnym niedoborem wody dla rolnictwa	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030” – do uszczegółowienia na etapie sporządzania Planu zagospodarowania przestrzennego województwa	Subregion	Instrument IIT, wsparcie poprzez dedykowane działania przestrzenne / brak uzgodnień	NIE
OSI obszarów peryferyjności transportowej	Zasięg terytorialny określony na mapie pt. „Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030” – do uszczegółowienia na etapie sporządzania Planu zagospodarowania przestrzennego województwa.	Wewnętrzne peryferia	Instrument IIT, wsparcie na etapie planowania funkcjonowania transportu publicznego / brak uzgodnień	TAK
Zidentyfikowane na poziomie wojewódzkim, wobec których politykę rozwoju adekwatną do przedmiotu delimitacji prowadzą organy administracji rządowej				
Obszar poprzemysłowego wielkoobszarowego skażenia środowiska.	Teren miasta Bydgoszcz oraz gminy Solec Kujawski. Rozpoznane ogniska zanieczyszczeń znajdują się na terenie dawnych Zakładów Chemicznych Zachem w Bydgoszczy. Niezbędne jest precyzyjne określenie zasięgu terytorialnego zanieczyszczeń, zwłaszcza w zakresie zasięgu zanieczyszczeń wód.	Obszary zdegradowane	Określany z poziomu polityki krajowej	NIE

Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

7.6. Spójność kierunków działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii Przyspieszenia 2030+

Wszystkie kierunki działań wskazane w Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz są spójne z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii Przyspieszenia 2030+.

Szczegółowe zestawienie powiązań przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Spójność kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz z kierunkami rozwoju Strategii Przyspieszenia 2030+

Kierunki działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz	Kierunki rozwoju określone w Strategii Przyspieszenia 2030+
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Piaski	Projekt zgodny z kierunkiem 4103. Rozwój infrastruktury edukacji szkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, w tym sportowej, warsztatów i pracowni, internatów, infrastruktury dla edukacji doświadczalnej i innowacyjnej.
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie	Projekt zgodny z kierunkiem 4103. Rozwój infrastruktury edukacji szkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, w tym sportowej, warsztatów i pracowni, internatów, infrastruktury dla edukacji doświadczalnej i innowacyjnej.
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości w Nowa Wieś	Projekt zgodny z kierunkiem 4103. Rozwój infrastruktury edukacji szkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu

	bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, w tym sportowej, warsztatów i pracowni, internatów, infrastruktury dla edukacji doświadczalnej i innowacyjnej.
Doposażenie sal lekcyjnych i pracowni przedmiotowych w sprzęt i pomoce dydaktyczne	Projekt zgodny z kierunkiem 4103. Rozwój infrastruktury edukacji szkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, w tym sportowej, warsztatów i pracowni, internatów, infrastruktury dla edukacji doświadczalnej i innowacyjnej.
Poprawa dostępności w obszarach: architektonicznym i technicznym Szkół Podstawowych w miejscowościach Nowa Wieś oraz Piaski	Projekt zgodny z kierunkiem 4103. Rozwój infrastruktury edukacji szkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, w tym sportowej, warsztatów i pracowni, internatów, infrastruktury dla edukacji doświadczalnej i innowacyjnej.
Utwardzenie terenu przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie	Projekt zgodny z kierunkiem 4103. Rozwój infrastruktury edukacji szkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji

	<p>obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, w tym sportowej, warsztatów i pracowni, internatów, infrastruktury dla edukacji doświadczalnej i innowacyjnej.</p>
<p>Rozwój kompetencji zawodowych wśród nauczycieli szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Grudziądz</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 1303. Doskonalenie kompetencji nauczycieli oraz rozwój doradztwa metodycznego. Kierunek dotyczy także działań związanych z rozwojem doradztwa metodycznego, przygotowania materiałów szkoleniowych. W przypadku nauczycieli przedmiotów zawodowych kierunek dotyczy także warsztatów, szkoleń i staży u przedsiębiorców (w tym u rzemieślników) lub producentów maszyn i urządzeń. Kierunek obejmuje także kształtowanie kompetencji nauczycieli do kształcenia dla Przemysłu 4.0.</p>
<p>Budowa żłobka wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Biały Bór</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4101. Rozwój infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działań opieki nad dziećmi do lat trzech. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.</p>
<p>Przekształcenie oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych Gminy Grudziądz w zespoły szkolno - przedszkolne</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4102. Rozwój infrastruktury edukacji przedszkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji przedszkolnej.</p>
<p>Budowa przedszkola w miejscowości Mokre</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4102. Rozwój infrastruktury edukacji przedszkolnej, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia edukacji przedszkolnej.</p>

<p>Zmiana sposobu użytkowania budynku szkoły na cele realizacji publicznego obiektu pomocy społecznej - Dzienny Dom Senior+ w miejscowości Sosnówka</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4108. Rozwój infrastruktury opiekuńczej (miejsc opieki całodobowej i dziennej dla osób niesamodzielnych, mieszkania chronione), który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu całodobowej i dziennej opieki dla osób starszych i/lub niesamodzielnych, a także dotyczy mieszkań chronionych i hospicjów. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia. Kierunek dotyczy także realizacji bazy wytchnieniowej dla opiekunów osób niesamodzielnych.</p>
<p>Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Gogolin</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4106. Rozwój infrastruktury dla aktywności, integracji i włączenia społecznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działań z zakresu stymulowania rozwoju społecznego na poziomie lokalnym, animacji i integracji społecznej, w tym także jako miejsca aktywizacji i włączenia społecznego seniorów oraz jako baza lokalowa dla funkcjonowania lokalnych organizacji sektora pozarządowego. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.</p>
<p>Budowa biblioteki w miejscowości Mokre</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4105. Rozwój infrastruktury kultury i sztuki, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działań z zakresu kultury i sztuki bez względu na rodzaj, charakter i rangę danej instytucji. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu,</p>

	<p>jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.</p>
<p>Odnowa zabytkowych budynków położonych na terenie gminy Grudziądz</p>	<p>Projekt jest zgodny z kierunkiem 4301. Ochrona, zachowanie, odnowa, wzmacnianie i promocja dziedzictwa kulturowego województwa, który dotyczy wszystkich działań mających na celu ochronę, zachowanie, wzmacnianie potencjału oraz promocję dziedzictwa kulturowego województwa.</p>
<p>Dofinansowanie działań organizacji pozarządowych z terenu Gminy Grudziądz</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 2404. Rozwój oferty podmiotów upowszechniania kultury, który dotyczy działań związanych z rozwojem oferty instytucji kultury, oferowanej na poziomie lokalnym i regionalnym – adresowanych ze względu na swój charakter przede wszystkim do społeczności lokalnych lub społeczności województwa. W stosunku do kierunku „2405. Rozwój podmiotów prowadzących działalność artystyczną”, decydujący w demarkacji jest charakter danego przedsięwzięcia i jego powszechność występowania w przestrzeni kulturalnej kraju.</p> <p>Kierunek dotyczy wsparcia nie tylko podmiotów prowadzonych przez sektor publiczny, ale także przedsięwzięć komercyjnych (podmiotów gospodarczych), organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, osób indywidualnych – działających w obszarze kultury.</p>
<p>Zagospodarowanie budynku po dworcu kolejowym w Wałdowie Szlacheckim</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4106. Rozwój infrastruktury dla aktywności, integracji i włączenia społecznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działań z zakresu stymulowania rozwoju społecznego na poziomie lokalnym, animacji i integracji społecznej, w tym także jako miejsca aktywizacji i włączenia społecznego seniorów oraz jako baza lokalowa dla funkcjonowania lokalnych organizacji sektora pozarządowego. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania</p>

	dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Budowy nowego boiska wielofunkcyjnego o wymiarach pola gry od 15 m x 28 m wraz z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Niepublicznej Szkole Podstawowej im. Zbigniewa Wodeckiego w Węgrowie	Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.
Przebudowa boiska sportowego w miejscowości Mokre	Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.
Przebudowa boiska sportowego przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Małym Rudniku	Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na

	<p>budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
Przebudowa boiska sportowego w miejscowości Nowa Wieś	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
Budowa skateparku przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w miejscowości Mały Rudnik oraz w miejscowości Nowa Wieś	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu</p>

	<p>spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
<p>Organizacja Biegów Sportowych na terenie Gminy, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Delfin Cross Run (organizator Stowarzyszenie Sport i Rekreacja Delfin) - Bieg Ogniomistrza - Bieg UltraŁoś - Bieg Karpia 	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
<p>Realizacja działań w obszarze sportu (np. kolarstwa i karate)</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
<p>Budowa toru kolarskiego w miejscowości Nowa Wieś oraz w południowej części Gminy</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji</p>

	<p>i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
<p>Przebudowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
<p>Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w miejscowości Sztynwag</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury</p>

	<p>towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
<p>Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w miejscowości Nowa Wieś</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
<p>Budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Biały Bór</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
<p>Budowa Miasteczka Ruchu Drogowego przy Szkole Podstawowej w miejscowości Mokre</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających</p>

	<p>na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
<p>Przebudowa z rozbudową infrastruktury turystycznej Gminnego Ośrodka Sportów Wodnych w Białym Borze nad Jeziorem Rudnickim Wielkim wraz z wyposażeniem</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
<p>Budowa platformy widokowej Góry Łosiowe w Zakurzewie</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje również działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności</p>

	<p>przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>
Rozbudowa szlaku turystycznego z Zakurzewa, przez Wielki Wełcz do dworku Rydygiera w Dusocinie	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4803. Tworzenie i zagospodarowanie szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, który dotyczy ogółu działań mających na celu tworzenie i zagospodarowanie szlaków turystycznych, służących udostępnianiu walorów środowiskowych i kulturowych (potencjałów endogenicznych), oraz stanowiących infrastrukturę wzmacniającą atrakcyjność turystyczną danego obszaru.</p>
Opracowanie przewodnika turystycznego dla szlaku turystycznego z Zakurzewa, przez Wielki Wełcz do dworku Rydygiera w Dusocinie	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4803. Tworzenie i zagospodarowanie szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, który dotyczy ogółu działań mających na celu tworzenie i zagospodarowanie szlaków turystycznych, służących udostępnianiu walorów środowiskowych i kulturowych (potencjałów endogenicznych), oraz stanowiących infrastrukturę wzmacniającą atrakcyjność turystyczną danego obszaru.</p>
Budowa punktu widokowego we wsi Gogolin	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4110. Rozwój infrastruktury sportu, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków dla prowadzenia działalności sportowej, rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowego zagospodarowania, w tym obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącego, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu zagospodarowania samodzielnego, dedykowanego do tego celu, jak i tworzeniu bazy dla realizacji tego typu aktywności przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Kierunek dotyczy wszelkiego rodzaju obiektów służących aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, w tym także placów zabaw dla dzieci. Kierunek dotyczy także realizacji hal widowiskowych i widowiskowo-sportowych. W ramach kierunku mieści się także rozwój infrastruktury sportowej wielodyscyplinowej.</p>

Budowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Mały Rudnik	Projekt zgodny z kierunkiem 4114. Rozwój infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych powołanych dla ochrony bezpieczeństwa życia i mienia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Zakup i dostawa nowych wozów bojowych dla Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4114. Rozwój infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych powołanych dla ochrony bezpieczeństwa życia i mienia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.
Budowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Dusocin	Projekt zgodny z kierunkiem 4114. Rozwój infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych powołanych dla ochrony bezpieczeństwa życia i mienia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy

	<p>objektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia.</p>
<p>Poprawa bezpieczeństwa przez budowę centralnego systemu monitoringu na terenie gminy Grudziądz</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 5302. Rozwój systemów monitoringu, ostrzegania i reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, który dotyczy ogółu działań organizacyjnych i niezbędnych działań inwestycyjnych mających na celu przeciwdziałanie (poprzez monitoring) wystąpieniu zagrożeń bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz sprawnego systemu ostrzegania w przypadku wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa i porządku publicznego. W szczególności należy wskazać na działania na rzecz integracji różnych systemów monitorowania.</p>
<p>Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Piaski</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).</p> <p>W ramach kierunku możliwe jest także prowadzenie działań na rzecz ratownictwa medycznego. W ramach kierunku możliwe jest także prowadzenie działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności polegającej na udostępnianiu sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego, jeśli infrastruktura ta jest integralną częścią bazy leczenia.</p>

<p>Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mały Rudnik</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).</p> <p>W ramach kierunku możliwe jest także prowadzenie działań na rzecz ratownictwa medycznego. W ramach kierunku możliwe jest także prowadzenie działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności polegającej na udostępnianiu sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego, jeśli infrastruktura ta jest integralną częścią bazy lecznictwa.</p>
<p>Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mokre</p>	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej</p>

	<p>skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).</p> <p>W ramach kierunku możliwe jest także prowadzenie działań na rzecz ratownictwa medycznego. W ramach kierunku możliwe jest także prowadzenie działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności polegającej na udostępnianiu sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego, jeśli infrastruktura ta jest integralną częścią bazy lecznictwa.</p>
Budowa parkingu przy Zakładzie Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mokre	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4107. Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, który dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności z zakresu podstawowej, specjalistycznej, w tym szpitalnej ochrony zdrowia. Obejmuje zarówno działania polegające na budowie nowych obiektów, modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejących, jak i adaptacji obiektów o innym przeznaczeniu. Obejmuje zarówno działania polegające na tworzeniu obiektów samodzielnych, dedykowanych do tego celu, jak i tworzeniu bazy lokalowej dla realizacji tego typu usług przy obiektach/instytucjach prowadzących zasadniczo działalność innego rodzaju. Obejmuje także działania dotyczące realizacji niezbędnej infrastruktury towarzyszącej oraz działania polegające na zakupie i montażu niezbędnego wyposażenia, ale w zależności od specyfiki, mogą one być także zawarte w ramach kierunków „2304. Rozwój diagnostyki na rzecz szybkiego wykrywania chorób” oraz „2305. Rozwój telemedycyny” (zwłaszcza jeśli dotyczy tylko inwestycji małej skali, modernizacji, „doposażania” placówek bez zasadniczego poszerzania ich funkcjonalności).</p> <p>W ramach kierunku możliwe jest także prowadzenie działań na rzecz ratownictwa medycznego. W ramach kierunku możliwe jest także prowadzenie działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę warunków lokalowych dla prowadzenia działalności polegającej na udostępnianiu sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego, jeśli infrastruktura ta jest integralną częścią bazy lecznictwa.</p>
Budowa dwóch budynków mieszkalnych wielorodzinnych w miejscowości Turznice	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4116. Wyznaczanie, wyposażenie terenów oraz rozwój budownictwa mieszkaniowego, który obejmuje działania związane ze sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mających na celu wyznaczenie terenów na cele mieszkaniowe (z towarzyszącymi niezbędnymi usługami publicznymi i komercyjnymi), a także działania na rzecz ich wyposażania w niezbędną infrastrukturę oraz działania polegające na realizacji zabudowy</p>

	mieszkaniowej o zróżnicowanych formach własności. Podstawą ewentualnego wsparcia będzie zgodność z wytycznymi wyznaczania terenów rozwojowych dla samorządów lokalnych na potrzeby SUIKZP. Kierunek dotyczy także ogółu działań związanych z rozwojem budownictwa komunalnego.
Uporządkowanie zasobów mieszkaniowych Gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4116. Wyznaczanie, wyposażenie terenów oraz rozwój budownictwa mieszkaniowego, który obejmuje działania związane ze sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mających na celu wyznaczenie terenów na cele mieszkaniowe (z towarzyszącymi niezbędnymi usługami publicznymi i komercyjnymi), a także działania na rzecz ich wyposażania w niezbędną infrastrukturę oraz działania polegające na realizacji zabudowy mieszkaniowej o zróżnicowanych formach własności. Podstawą ewentualnego wsparcia będzie zgodność z wytycznymi wyznaczania terenów rozwojowych dla samorządów lokalnych na potrzeby SUIKZP. Kierunek dotyczy także ogółu działań związanych z rozwojem budownictwa komunalnego.
Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Dusocin - Mokre	Projekt zgodny z kierunkiem 4602. Rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków.
Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4602. Rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków.
Budowa sieci wodociągowej na terenie miejscowości Wielkie Lniska	Projekt zgodny z kierunkiem 4601. Zapewnienie zaopatrzenia w wodę, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej zaopatrzeniu w wodę pitną wysokiej jakości. Dotyczy infrastruktury ujęć wody, stacji uzdatniania oraz sieci wodociągowej i innych niezbędnych urządzeń.
Budowa infrastruktury podnoszącej ciśnienie wody na sieci wodociągowej zasilającej miejscowości Ruda i Wałdowo Szlacheckie	Projekt zgodny z kierunkiem 4601. Zapewnienie zaopatrzenia w wodę pitną wysokiej jakości, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej zaopatrzeniu w wodę pitną wysokiej jakości. Dotyczy infrastruktury ujęć wody, stacji uzdatniania oraz sieci wodociągowej i innych niezbędnych urządzeń.
Uporządkowanie i poprawa warunków na sieci wodociągowej w miejscowości Nowa Wieś	Projekt zgodny z kierunkiem 4601. Zapewnienie zaopatrzenia w wodę pitną wysokiej jakości, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej

	infrastruktury służącej zaopatrzeniu w wodę pitną wysokiej jakości. Dotyczy infrastruktury ujęć wody, stacji uzdatniania oraz sieci wodociągowej i innych niezbędnych urządzeń.
Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4602. Rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków.
Usuwanie azbestu na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4201. Ograniczenie oraz działania naprawcze wobec skutków emisji zanieczyszczeń oraz degradacji środowiska, który to kierunek ma charakter ogólny i dotyczy wszystkich działań mających na celu ograniczanie negatywnych oddziaływań mieszkalnictwa, gospodarki (także rolnictwa), infrastruktury i sfery komunalnej na środowisko przyrodnicze oraz ogółu działań naprawczych związanych z usuwaniem skutków wcześniejszych oddziaływań. W sferze ochrony powietrza kierunek dotyczy między innymi działań związanych z wprowadzaniem niskoemisyjnych lub bezemisyjnych źródeł ogrzewania, transportu publicznego, upowszechniania elektromobilności w transporcie indywidualnym i publicznym oraz działań z zakresu termomodernizacji.
Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Grudziądz	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4601. Zapewnienie zaopatrzenia w wodę pitną wysokiej jakości, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej zaopatrzeniu w wodę pitną wysokiej jakości. Dotyczy infrastruktury ujęć wody, stacji uzdatniania oraz sieci wodociągowej i innych niezbędnych urządzeń.</p> <p>Projekt zgodny z kierunkiem 4602. Rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków.</p>
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Turznice	Projekt zgodny z kierunkiem 4601. Zapewnienie zaopatrzenia w wodę pitną wysokiej jakości, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej zaopatrzeniu w wodę pitną wysokiej jakości. Dotyczy infrastruktury ujęć wody, stacji uzdatniania oraz sieci wodociągowej i innych niezbędnych urządzeń.

Uporządkowanie gospodarki ściekowej w miejscowości Wielkie Lniska	Projekt zgodny z kierunkiem 4602. Rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków.
Budowa sieci gazowej na terenie Gminy	Projekt zgodny z kierunkiem 4709. Rozwój infrastruktury przesyłu i magazynowania energii, który dotyczy działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa zasilania w energię poprzez rozwój sieci służącej do jej przesyłu. Dotyczy także rozwoju infrastruktury zaopatrzenia w gaz.
Współpraca z Gaz Systemem w zakresie budowy gazociągu wysokiego ciśnienia	Projekt zgodny z kierunkiem 4709. Rozwój infrastruktury przesyłu i magazynowania energii, który dotyczy działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa zasilania w energię poprzez rozwój sieci służącej do jej przesyłu. Dotyczy także rozwoju infrastruktury zaopatrzenia w gaz.
Konserwacja rowów melioracyjnych będących własnością Gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4201. Ograniczenie oraz działania naprawcze wobec skutków emisji zanieczyszczeń oraz degradacji środowiska, który to kierunek ma charakter ogólny i dotyczy wszystkich działań mających na celu ograniczanie negatywnych oddziaływań mieszkalnictwa, gospodarki (także rolnictwa), infrastruktury i sfery komunalnej na środowisko przyrodnicze oraz ogółu działań naprawczych związanych z usuwaniem skutków wcześniejszych oddziaływań.
Rozwój sieci światłowodowej	Projekt jest zgodny z kierunkiem 5204. Rozwój infrastruktury IT dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego oraz nowoczesnej gospodarki. Kierunek dotyczy ogółu działań związanych z rozwojem infrastruktury IT niezbędnej dla rozwoju publicznych i komercyjnych zastosowań technologii informacyjnych. Kierunek dotyczy także wyposażania gospodarstw domowych w indywidualny sprzęt do tych celów.
Przebudowa i rozbudowa dróg gminnych zlokalizowanych na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.

Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4804. Tworzenie nowych i rozwój istniejących tras rowerowych o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym, który dotyczy ogółu działań mających na celu tworzenie i rozwój tras rowerowych oraz towarzyszącej im infrastruktury, istotnych dla udostępniania walorów środowiskowych i kulturowych (potencjałów endogenicznych), stanowiących infrastrukturę wzmacniającą atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jak też istotnych dla zaspokajania potrzeb rekreacyjnych lokalnej społeczności.
Rozbudowa ścieżki pieszo-rowerowej przy DW 534 Grudziądz-Rypin	Projekt zgodny z kierunkiem 4804. Tworzenie nowych i rozwój istniejących tras rowerowych o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym, który dotyczy ogółu działań mających na celu tworzenie i rozwój tras rowerowych oraz towarzyszącej im infrastruktury, istotnych dla udostępniania walorów środowiskowych i kulturowych (potencjałów endogenicznych), stanowiących infrastrukturę wzmacniającą atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jak też istotnych dla zaspokajania potrzeb rekreacyjnych lokalnej społeczności.
Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Biały Bór - Wałdowo Szlacheckie – Ruda	Projekt zgodny z kierunkiem 4804. Tworzenie nowych i rozwój istniejących tras rowerowych o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym, który dotyczy ogółu działań mających na celu tworzenie i rozwój tras rowerowych oraz towarzyszącej im infrastruktury, istotnych dla udostępniania walorów środowiskowych i kulturowych (potencjałów endogenicznych), stanowiących infrastrukturę wzmacniającą atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jak też istotnych dla zaspokajania potrzeb rekreacyjnych lokalnej społeczności.
Rozbudowa ścieżek rowerowych z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Grudziądz (dotyczy kierunku działań II.3.4. – etap II)	Projekt zgodny z kierunkiem 4804. Tworzenie nowych i rozwój istniejących tras rowerowych o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym, który dotyczy ogółu działań mających na celu tworzenie i rozwój tras rowerowych oraz towarzyszącej im infrastruktury, istotnych dla udostępniania walorów środowiskowych i kulturowych (potencjałów endogenicznych), stanowiących infrastrukturę wzmacniającą atrakcyjność turystyczną danego obszaru, jak też istotnych dla zaspokajania potrzeb rekreacyjnych lokalnej społeczności.
Budowa przejścia dla pieszych na DK 55 w miejscowości Mały Rudnik	Projekt zgodny z kierunkiem 4501. Rozwój sieci i poprawa standardu dróg krajowych dla zapewnienia dostępności województwa w relacjach międzyregionalnych. Dotyczy ogółu działań z zakresu przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy

	standardu na sieci istniejących dróg krajowych oraz realizacji nowych dróg krajowych.
Budowa skrzyżowania o ruchu okrężnym w pasie drogi krajowej nr 55 w miejscowości Pieńki Królewskie	Projekt zgodny z kierunkiem 4501. Rozwój sieci i poprawa standardu dróg krajowych dla zapewnienia dostępności województwa w relacjach międzyregionalnych. Dotyczy ogółu działań z zakresu przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy standardu na sieci istniejących dróg krajowych oraz realizacji nowych dróg krajowych.
Budowa drogi łączącej miejscowość Pieńki Królewskie z trasą średnicową w Grudziądzu	Projekt zgodny z kierunkiem 4501. Rozwój sieci i poprawa standardu dróg krajowych dla zapewnienia dostępności województwa w relacjach międzyregionalnych. Dotyczy ogółu działań z zakresu przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy standardu na sieci istniejących dróg krajowych oraz realizacji nowych dróg krajowych.
Budowa oświetlenia ulicznego na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4707. Rozwój technologii oraz promocja zachowań oszczędzających zużycie energii, który dotyczy wszelkiego rodzaju działań zmierzających do ograniczania zużycia energii elektrycznej oraz energii cieplnej (działania o charakterze organizacyjnym, technicznym, prawnym, edukacyjnym, promocyjnym, badania naukowe i wdrożenia ściśle ukierunkowanie na tego typu cele).
Budowa oświetlenia ścieżki pieszo-rowerowej w pasie drogi krajowej nr 55 relacji Grudziądz - Klęczkowo	Projekt zgodny z kierunkiem 4707. Rozwój technologii oraz promocja zachowań oszczędzających zużycie energii, który dotyczy wszelkiego rodzaju działań zmierzających do ograniczania zużycia energii elektrycznej oraz energii cieplnej (działania o charakterze organizacyjnym, technicznym, prawnym, edukacyjnym, promocyjnym, badania naukowe i wdrożenia ściśle ukierunkowanie na tego typu cele).
Współpraca z GDDKiA przy budowie drogi S5 i CPK	Projekt zgodny z kierunkiem 4501. Rozwój sieci i poprawa standardu dróg krajowych dla zapewnienia dostępności województwa w relacjach międzyregionalnych. Dotyczy ogółu działań z zakresu przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy standardu na sieci istniejących dróg krajowych oraz realizacji nowych dróg krajowych.
Budowa przystanku osobowego w ciągu linii kolejowej nr 207 Toruń Wschodni – Malbork w miejscowości Biały Bór, gmina Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4515. Poprawa infrastruktury stacji i przystanków kolejowych oraz dworców autobusowych dla obsługi pasażerskiej oraz rozwój ich

	<p>zdolności do pełnienia roli węzłów multimodalnych w transporcie pasażerskim. Dotyczy rozwoju infrastruktury stacji i przystanków kolejowych oraz dworców autobusowych dla obsługi ruchu pasażerskiego, w szczególności poprawy ich standardu a także rozwoju infrastruktury pozwalającej na bezpieczne pozostawianie pojazdów (samochody, motocykle, rowery) osób korzystających z transportu kolejowego. Obejmuje także relokację oraz budowę dworców i przystanków.</p>
Budowa stacji ładowania pojazdów na terenie gminy Grudziądz	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4518. Przygotowanie infrastruktury transportowej do rozwoju elektromobilności, który dotyczy rozwoju infrastruktury magazynowania energii oraz ładowania pojazdów – zarówno publicznie dostępnej (komercyjnej), jak i prywatnej.</p>
Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Grudziądz	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4707. Rozwój technologii oraz promocja zachowań oszczędzających zużycie energii, który dotyczy wszelkiego rodzaju działań zmierzających do ograniczania zużycia energii elektrycznej oraz energii cieplnej (działania o charakterze organizacyjnym, technicznym, prawnym, edukacyjnym, promocyjnym, badania naukowe i wdrożenia ściśle ukierunkowane na tego typu cele).</p>
Opracowanie dokumentacji projektowej na zadanie „Przebudowa drogi gminnej nr 040565C wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Pieńki Królewskie”	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4508. Rozwój sieci dróg lokalnych poprzez ich budowę i modernizację, który dotyczy rozwoju sieci dróg gminnych, istotnych dla: jakości życia mieszkańców, funkcjonowania gospodarki na poziomie lokalnym (w tym dostępności terenów rolnych), bezpieczeństwa poruszania się w relacjach do pracy, do szkół, do instytucji usługowych. Dotyczy następujących działań: przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy klasy technicznej, optymalizacji sieci dróg na poziomie gmin i powiatów (przejmowania w zasób odcinków dróg uznanych za niezbędne dla spójności sieci), budowy nowych odcinków dróg.</p> <p>Projekt zgodny z kierunkiem 4602. Rozwój infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków, który dotyczy budowy nowej, rozbudowy oraz przebudowy istniejącej infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków.</p>
Budowa skrzyżowania o ruchu okrężnym w pasie DK55 w miejscowości Mokre	<p>Projekt zgodny z kierunkiem 4501. Rozwój sieci i poprawa standardu dróg krajowych dla zapewnienia dostępności województwa w relacjach międzyregionalnych. Dotyczy ogółu działań z zakresu przebudowy, poprawy stanu technicznego, poprawy</p>

	standardu na sieci istniejących dróg krajowych oraz realizacji nowych dróg krajowych.
Przebudowa budynku biurowego przy ul. Dworcowej 1 w Grudziądzu – siedziby Urzędu Gminy Grudziądz z niezbędną infrastrukturą techniczną	Projekt zgodny z kierunkiem 4113. Rozwój przestrzeni publicznych. Kierunek dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę stanu przestrzeni służących celom publicznym.
Rewitalizacja społeczno – gospodarcza miejscowości Mały Rudnik poprzez rozbudowę i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Małym Rudniku	Projekt zgodny z kierunkiem 4113. Rozwój przestrzeni publicznych. Kierunek dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę stanu przestrzeni służących celom publicznym.
Przebudowa budynku po byłej wylęgarni drobiu w miejscowości Nowa Wieś wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek użyteczności publicznej	Projekt zgodny z kierunkiem 4113. Rozwój przestrzeni publicznych. Kierunek dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę stanu przestrzeni służących celom publicznym.
Rewitalizacja nieużytkowanych cmentarzy położonych na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4113. Rozwój przestrzeni publicznych. Kierunek dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę stanu przestrzeni służących celom publicznym.
Rozbudowa oraz przebudowa zabytkowego budynku Pastorówki wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek użyteczności publicznej	Projekt zgodny z kierunkiem 4113. Rozwój przestrzeni publicznych. Kierunek dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę stanu przestrzeni służących celom publicznym.
Remont i przebudowa budynku po byłej Szkole Podstawowej w Wielkim Węlczu oraz adaptacja na obiekt służący lokalnej społeczności	Projekt zgodny z kierunkiem 4113. Rozwój przestrzeni publicznych. Kierunek dotyczy działań inwestycyjnych mających na celu stworzenie lub poprawę stanu przestrzeni służących celom publicznym.
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz (Szkola Podstawowa w miejscowości Mokre, Szkoła Podstawowa w miejscowości Sztywnag oraz Szkoła Podstawowa w miejscowości Dusocin)	Projekt zgodny z kierunkiem 4708. Promocja budownictwa energooszczędnego, który dotyczy działań mających na celu ograniczanie zużycia energii poprzez promocję i wsparcie realizacji budownictwa energooszczędnego.
Termomodernizacja budynku Dziennego Domu Senior+ w miejscowości Sosnówka	Projekt zgodny z kierunkiem 4708. Promocja budownictwa energooszczędnego, który dotyczy działań mających na celu ograniczanie zużycia energii poprzez promocję i wsparcie realizacji budownictwa energooszczędnego.
Budowa ścieżki edukacyjnej w miejscowości Mokre	Projekt zgodny z kierunkiem 2106. Kształtowanie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych wśród mieszkańców, który dotyczy ogółu działań związanych

	z realizacją edukacji ekologicznej adresowanej do wszystkich grup pokoleniowych, a więc ukierunkowanych na kompleksowe proekologiczne zmiany postaw ludności. Kierunek dotyczy także działań mających na celu realizację bazy infrastrukturalnej dla edukacji ekologicznej.
Adaptacja zagrody wiejskiej w Dusocinie na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze NATURA 2000	Projekt zgodny z kierunkiem 2106. Kształtowanie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych wśród mieszkańców, który dotyczy ogółu działań związanych z realizacją edukacji ekologicznej adresowanej do wszystkich grup pokoleniowych, a więc ukierunkowanych na kompleksowe proekologiczne zmiany postaw ludności. Kierunek dotyczy także działań mających na celu realizację bazy infrastrukturalnej dla edukacji ekologicznej.
Wdrożenie systemu edukacji ekologicznej w szkołach poprzez zorganizowanie optymalnej przestrzeni edukacyjnej - stworzenie szkolnych ekopracowni	Projekt zgodny z kierunkiem 2106. Kształtowanie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych wśród mieszkańców, który dotyczy ogółu działań związanych z realizacją edukacji ekologicznej adresowanej do wszystkich grup pokoleniowych, a więc ukierunkowanych na kompleksowe proekologiczne zmiany postaw ludności. Kierunek dotyczy także działań mających na celu realizację bazy infrastrukturalnej dla edukacji ekologicznej.
Przeciwdziałanie emisjom - naszą szkolną misją (montaż stacji pomiaru powietrza i wewnętrznych monitorów edukacyjnych we wszystkich szkołach Gminy Grudziądz oraz wyświetlacza LED zewnętrznego na budynku Urzędu Gminy Grudziądz, na którym będą wyświetlane informacje przekazywane z czujników wszystkich pięciu stacji pogodowych)	Projekt zgodny z kierunkiem 4201. Ograniczenie oraz działania naprawcze wobec skutków emisji zanieczyszczeń oraz degradacji środowiska, który to kierunek ma charakter ogólny i dotyczy wszystkich działań mających na celu ograniczanie negatywnych oddziaływań mieszkalnictwa, gospodarki (także rolnictwa), infrastruktury i sfery komunalnej na środowisko przyrodnicze oraz ogółu działań naprawczych związanych z usuwaniem skutków wcześniejszych oddziaływań. W sferze ochrony powietrza kierunek dotyczy między innymi działań związanych z wprowadzaniem niskoemisyjnych lub bezemisyjnych źródeł ogrzewania, transportu publicznego, upowszechniania elektromobilności w transporcie indywidualnym i publicznym oraz działań z zakresu termomodernizacji.
Budowa mikroinstalacji prosumenckich na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4706. Upowszechnienie zachowań prosumenckich wśród indywidualnych odbiorców energii, który dotyczy działań mających na celu ograniczenie zużycia energii pochodzącej ze źródeł nieodnawialnych poprzez wzrost udziału konsumpcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, osiąganę poprzez rozwój małych instalacji lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej lub ciepła, realizowanych przy zabudowie mieszkaniowej.

Budowa farmy fotowoltaicznej na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4705. Rozwój energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii, który dotyczy ogółu działań mających na celu rozwój energetyki wykorzystującej odnawialne źródła energii, pod warunkiem niepowodowania negatywnych skutków środowiskowych, w tym obniżania komfortu zamieszkania.
Wykonanie otworów poszukiwawczo – rozpoznawczych wód termalnych w Białym Borze	Projekt zgodny z kierunkiem 4202. Ochrona, zwiększanie zasobów i poprawa jakości zasobów wody. Kierunek ma charakter ogólny i dotyczy wszystkich działań mających na celu ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, rozumianych jako walor środowiskowy. Nie dotyczy zaopatrzenia w wodę ludności lub gospodarki oraz nie dotyczy rozwoju infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków (będących przedmiotem celu operacyjnego „46. Infrastruktura techniczna”). W szczególności dotyczy takich działań jak: czynne i bierne zabezpieczanie zasobów wód przed zanieczyszczeniem lub uszczuplaniem, działania na rzecz wszystkich sposobów retencji wody: mała, glebowa, krajobrazowa, retencja na obszarach zurbanizowanych i duża (nawet jeśli jednym z ich celów, ale niedominującym, mają być nawodnienia rolnicze), działania na rzecz poprawy jakości (stanu czystości) wód, także działania o charakterze środowiskowym wobec zbiorników i cieków wodnych (w tym rekultywacja, renaturyzacja), a także wszelkiego rodzaju działań zmierzających do ograniczania zużycia wody (działania o charakterze organizacyjnym, technicznym, prawnym, edukacyjnym, badania naukowe i wdrożenia ściśle ukierunkowane na tego typu cele).
Wykorzystanie wód termalnych na potrzeby gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4202. Ochrona, zwiększanie zasobów i poprawa jakości zasobów wody. Kierunek ma charakter ogólny i dotyczy wszystkich działań mających na celu ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, rozumianych jako walor środowiskowy. Nie dotyczy zaopatrzenia w wodę ludności lub gospodarki oraz nie dotyczy rozwoju infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków (będących przedmiotem celu operacyjnego „46. Infrastruktura techniczna”). W szczególności dotyczy takich działań jak: czynne i bierne zabezpieczanie zasobów wód przed zanieczyszczeniem lub uszczuplaniem, działania na rzecz wszystkich sposobów retencji wody: mała, glebowa, krajobrazowa, retencja na obszarach zurbanizowanych i duża (nawet jeśli jednym z ich celów, ale niedominującym, mają być nawodnienia rolnicze), działania na rzecz poprawy jakości (stanu czystości) wód, także działania o charakterze środowiskowym wobec zbiorników i cieków wodnych (w tym rekultywacja, renaturyzacja), a także wszelkiego rodzaju działań zmierzających do ograniczania zużycia wody (działania o charakterze

	organizacyjnym, technicznym, prawnym, edukacyjnym, badania naukowe i wdrożenia ściśle ukierunkowanie na tego typu cele).
Wymiana indywidualnych źródeł ciepła na ekologiczne na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4704. Modernizacja indywidualnych oraz zbiorczych systemów grzewczych w kierunku rozwiązań niskoemisyjnych lub bezemisyjnych, który dotyczy działań mających na celu obniżanie skali emisji zanieczyszczeń powietrza w indywidualnych oraz zbiorczych systemach grzewczych.
Ochrona pomników przyrody na terenie gminy Grudziądz	Projekt zgodny z kierunkiem 4202. Ochrona, zwiększanie zasobów i poprawa jakości zasobów wody. Kierunek ma charakter ogólny i dotyczy wszystkich działań mających na celu ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, rozumianych jako walor środowiskowy. Nie dotyczy zaopatrzenia w wodę ludności lub gospodarki oraz nie dotyczy rozwoju infrastruktury służącej odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków (będących przedmiotem celu operacyjnego „46. Infrastruktura techniczna”).
Wyznaczenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Lisie Kąty, Wielkie Lniska, Gać, Kobylanka, Biały Bór, Szynych i Sosnówka, Skarszewy - Turznice	Projekt zgodny z kierunkiem 4401. Wyznaczanie i urządzenie nowych oraz rozwój istniejących przestrzeni rozwoju gospodarczego, który dotyczy działań związanych ze sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mających na celu wyznaczenie terenów na cele produkcyjne, usługowe, magazynowe i składowe, standardowo oznaczanych jako P lub P/U (wraz z niezbędnymi terenami dla infrastruktury, zieleni itp.), a także działań na rzecz ich wyposażania w infrastrukturę – niezbędną dla prowadzenia działalności gospodarczej (wodną, kanalizacyjną, elektroenergetyczną, zasilania w paliwa, infrastrukturę łączności i informatyczną). Dotyczy także działań mających na celu wyposażenie terenów już przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na powyższe cele. Dotyczy także ponownego przystosowania do wykorzystania na cele gospodarcze niewykorzystywanych, byłych terenów służących działalnościami gospodarczym.
Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Lisie Kąty, Wielkie Lniska, Gać, Kobylanka, Biały Bór, Szynych i Sosnówka, Skarszewy - Turznice	Projekt zgodny z kierunkiem 4401. Wyznaczanie i urządzenie nowych oraz rozwój istniejących przestrzeni rozwoju gospodarczego, który dotyczy działań związanych ze sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mających na celu wyznaczenie terenów na cele produkcyjne, usługowe, magazynowe i składowe, standardowo oznaczanych jako P lub P/U (wraz z niezbędnymi terenami dla infrastruktury, zieleni itp.), a także działań na rzecz ich wyposażania w infrastrukturę – niezbędną dla prowadzenia działalności gospodarczej (wodną, kanalizacyjną, elektroenergetyczną, zasilania w paliwa,

	infrastrukturę łączności i informatyczną). Dotyczy także działań mających na celu wyposażenie terenów już przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na powyższe cele. Dotyczy także ponownego przystosowania do wykorzystania na cele gospodarcze niewykorzystywanych, byłych terenów służących działalności gospodarczym.
Organizacja forów gospodarczych dla przedsiębiorców	Projekt zgodny z kierunkiem 3308. Promocja gospodarcza województwa, który dotyczy ogółu działań promocyjnych województwa ukierunkowanych na rozwój potencjału gospodarczego. Ma na celu przede wszystkim promocję sprzedaży towarów i usług poza terytorium województwa oraz napływ inwestycji spoza terytorium województwa.

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział VIII.

System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Stopień wdrożenia w życie celów i działań strategii rozwoju zweryfikuje skuteczność działania władz lokalnych oraz słuszność założeń przyjętych w niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz. Organizację procesów wdrażających strategię określa scharakteryzowany w dalszej części dokumentu system realizacji strategii, który w szczególności:

- wskazuje podmioty zaangażowane w realizację strategii, biorąc pod uwagę ich rolę i kompetencje oraz relacje między nimi,
- przedstawia podział zadań,
- określa zasady współpracy,
- proponuje mechanizmy i narzędzia wdrażania strategii,
- określa wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- określa sposób monitorowania i ewaluacji realizacji strategii oraz jej aktualizacji.

8.1. Odpowiedzialność za realizację strategii

Instytucje i podmioty, zaangażowane w proces wdrażania strategii można podzielić na trzy główne grupy (zgodnie z zasadą „trójkąta współpracy”):

- sektor publiczny – władze samorządowe gminy, urząd gminy i jednostki gminne, jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli, w tym np. gminy sąsiednie,
- sektor biznesowy – przedsiębiorcy, kluczowi pracodawcy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze itp.,
- sektor społeczny – mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, liderzy społeczni i osoby publiczne, reprezentanci młodzieży itp.

Instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, jak również monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii tworzą:

- Wójt, jako organ wykonawczy, którego rola polega na stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również na mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów oraz kierunków interwencji,
- Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy, będący wsparciem merytorycznym w zakresie dbałości o osiągnięcie założonych w strategii celów, jej ewaluacji i podejmowania decyzji strategicznych dla realizacji zapisów strategii (jak np. aktualizacja strategii),
- Sekretarz Gminy – osoba zarządzająca wdrażaniem strategii, odpowiedzialna za koordynację realizacji kierunków działań, w tym harmonizowanie i poszerzanie partnerstwa, poszukiwanie nowych źródeł finansowania działań, a także monitoring i ewaluację oraz przygotowywanie zmian w ramach strategii czy zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji przyjętej wizji rozwoju gminy i sposobów jej urzeczywistnienia,
- poszczególne referaty i samodzielne stanowiska urzędu gminy oraz jednostki podległe gminie.

Schemat 4. Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii

WÓJT	RADA GMINY	SEKRETARZ GMINY	REFERATY I JEDNOSTKI
<ul style="list-style-type: none"> • Stymulowanie i koordynacja działań • Integrowanie zasobów 	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie merytoryczne przy realizacji i ewaluacji strategii • Wsparcie merytoryczne przy podejmowaniu decyzji strategicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynacja działań • Harmonizowanie i poszerzanie partnerstw • Poszukiwanie nowych źródeł finansowania • Monitoring, ewaluacja i przygotowywanie zmian do aktualizacji • Promocja 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja

Źródło: Opracowanie własne

Dla każdego z kierunków działań przedstawionych w niniejszej strategii określono ramy realizacyjno-organizacyjne obejmujące:

- podmiot odpowiedzialny za realizację,
- podmioty uczestniczące w realizacji,
- podmiot monitorujący.

Realizację strategii oparto na poniższych zasadach:

- partycypacja i partnerstwo, czyli współpraca i równorzędne traktowanie reprezentantów różnych środowisk i instytucji, przy zachowaniu ich suwerenności, z założeniem stałego dążenia do wzajemnego rozumienia się,
- otwartość, pozwalająca uczestniczyć jak największej liczbie osób i organizacji w partnerstwie, gwarantująca jego zróżnicowany skład (jeden z kluczowych warunków kreatywności i innowacyjności),
- zintegrowana aktywność, będącą efektem podzielenia wspólnej wizji rozwoju gminy,
- transparentność, czyli przejrzystość działań, założenie dialogu, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych,
- determinacja, rozumiana jako konsekwencja i odpowiedzialność we wdrażaniu przyjętych priorytetów i działań,
- elastyczność reagowania, zakładająca możliwość modyfikacji i dostosowania strategii w zależności od zmian zachodzących na terenie gminy i jej otoczenia,
- efektywność, oznaczająca dokonywanie takich wyborów sposobu wykorzystania zasobów, który zapewni celowość i oszczędność realizacji działania, przy uzyskaniu najlepszych efektów z poniesionych nakładów,
- priorytet finansowania dla kierunków działań wpisanych do strategii oraz tych, które z niej bezpośrednio wynikają, dotyczący zarówno budżetu gminy, jak i źródeł zewnętrznych.

Tabela 13. Ramy realizacyjno-organizacyjne planowanych działań strategii

Lp.	Kierunki działań	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Podmioty uczestniczące w realizacji	Podmiot monitorujący
Cel strategiczny I. Rozwój infrastruktury i usług społecznych służących mieszkańcom				
Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury i usług edukacyjnych				
I.1.1	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Piaski	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.1.2	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.1.3	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości w Nowa Wieś	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.1.4	Doposażenie sal lekcyjnych i pracowni przedmiotowych w sprzęt i pomoce dydaktyczne	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.1.5	Poprawa dostępności w obszarach: architektonicznym i technicznym Szkół Podstawowych w miejscowościach Nowa Wieś oraz Piaski	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.1.6	Utwardzenie terenu przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.1.7	Rozwój kompetencji zawodowych wśród nauczycieli szkół,	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

	dla których organem prowadzącym jest Gmina Grudziądz			
I.1.8	Budowa żłobka wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Biały Bór	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.1.9	Przekształcenie oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych Gminy Grudziądz w zespoły szkolno - przedszkolne	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.1.10	Budowa przedszkola w miejscowości Mokre	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny I.2. Rozwój usług dla osób starszych				
I.2.1	Zmiana sposobu użytkowania budynku szkoły na cele realizacji publicznego obiektu pomocy społecznej - Dzienny Dom Senior+ w miejscowości Sosnówka	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny I.3. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze kultury				
I.3.1	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Gogolin	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.3.2	Budowa biblioteki w miejscowości Mokre	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.3.3	Odnowa zabytkowych budynków położonych na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.3.4	Dofinansowanie działań organizacji pozarządowych z terenu Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

I.3.5	Zagospodarowanie budynku po dworcu kolejowym w Wałdowie Szlacheckim	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny I.4. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze sportu				
I.4.1	Budowa nowego boiska wielofunkcyjnego o wymiarach pola gry od 15 m x 28 m wraz z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Niepublicznej Szkole Podstawowej im. Zbigniewa Wodeckiego w Węgrowie	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.2	Przebudowa boiska sportowego w miejscowości Mokre	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.3	Przebudowa boiska sportowego przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Małym Rudniku	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.4	Przebudowa boiska sportowego w miejscowości Nowa Wieś	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.5	Budowa skateparku przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w miejscowości Mały Rudnik oraz w miejscowości Nowa Wieś	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.6	Organizacja Biegów Sportowych na terenie Gminy, m.in.: - Delfin Cross Run (organizator Stowarzyszenie Sport i Rekreacja Delfin) - Bieg Ogniomistrza - Bieg UltraŁoś - Bieg Karpia	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

I.4.7	Realizacja działań w obszarze sportu (np. kolarstwa i karate)	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.8	Budowa toru kolarskiego w miejscowości Nowa Wieś oraz w południowej części Gminy	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.9	Przebudowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.10	Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w miejscowości Sztynwag	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.11	Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w miejscowości Nowa Wieś	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.12	Budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Biały Bór	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.4.13	Budowa Miasteczka Ruchu Drogowego przy Szkole Podstawowej w miejscowości Mokre	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny I.5. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze turystyki				
I.5.1	Przebudowa z rozbudową infrastruktury turystycznej Gminnego Ośrodka Sportów Wodnych w Białym Borze nad Jeziorem Rudnickim Wielkim wraz z wyposażeniem	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.5.2	Budowa platformy widokowej Góry Łosiowe w Zakurzewie	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

I.5.3	Rozbudowa szlaku turystycznego z Zakurzewa, przez Wielki Wełcz do dworku Rydygiera w Dusocinie	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.5.4	Opracowanie przewodnika turystycznego dla szlaku turystycznego z Zakurzewa, przez Wielki Wełcz do dworku Rydygiera w Dusocinie	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.5.5	Budowa punktu widokowego we wsi Gogolin	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny I.6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego				
I.6.1	Budowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Mały Rudnik	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.6.2	Zakup i dostawa nowych wozów bojowych dla Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.6.3	Budowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Dusocin	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.6.4	Poprawa bezpieczeństwa przez budowę centralnego systemu monitoringu na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny I.7. Lepsza jakość usług zdrowotnych				
I.7.1	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Piaski	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

I.7.2	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mały Rudnik	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.7.3	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mokre	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
I.7.4	Budowa parkingu przy Zakładzie Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mokre	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej, w tym opartej o rozwiązania ekologiczne				
Cel operacyjny II.1. Poprawa dostępności zasobów mieszkaniowych				
II.1.1	Budowa dwóch budynków mieszkalnych wielorodzinnych w miejscowości Turznice	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.1.2	Uporządkowanie zasobów mieszkaniowych Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny II.2. Rozwój gospodarki wodno-ściekowej, gazowej, odpadowej oraz sieci telekomunikacyjnej				
II.2.1	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Dusocin - Mokre	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.2	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.3	Budowa sieci wodociągowej na terenie miejscowości Wielkie Lniska	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.4	Budowa infrastruktury podnoszącej ciśnienie wody na sieci wodociągowej	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

	zasilającej miejscowości Ruda i Wałdowo Szlacheckie			
II.2.5	Uporządkowanie i poprawa warunków na sieci wodociągowej w miejscowości Nowa Wieś	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.6	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.7	Usuwanie azbestu na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.8	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.9	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Turznice	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.10	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w miejscowości Wielkie Lniska	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.11	Budowa sieci gazowej na terenie Gminy	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.12	Współpraca z Gaz Systemem w zakresie budowy gazociągu wysokiego ciśnienia	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.13	Konserwacja rowów melioracyjnych będących własności gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.2.14	Rozwój sieci światłowodowej	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny II.3. Poprawa infrastruktury transportowej				

II.3.1	Przebudowa i rozbudowa dróg gminnych zlokalizowanych na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.2	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.3	Rozbudowa ścieżki pieszo-rowerowej przy DW 534 Grudziądz-Rypin	Urząd Gminy Grudziądz, Urząd Miasta i Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz, Urząd Miasta i Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.4	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Białý Bór - Wałdowo Szlacheckie – Ruda	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.5	Rozbudowa ścieżek rowerowych z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Grudziądz (dotyczy kierunku działań II.3.4 – etap II)	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.6	Budowa przejścia dla pieszych na DK 55 w miejscowości Mały Rudnik	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.7	Budowa skrzyżowania o ruchu okrężnym w pasie drogi krajowej nr 55 w miejscowości Pieńki Królewskie	Urząd Gminy Grudziądz, Urząd Miasta i Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz, Urząd Miasta i Gminy Grudziądz,	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.8	Budowa drogi łączącej miejscowość Pieńki Królewskie z trasą średnicową w Grudziądzu	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.9	Budowa oświetlenia ulicznego na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.10	Budowa oświetlenia ścieżki pieszo-rowerowej w pasie drogi krajowej nr 55 relacji Grudziądz - Kłęczkowo	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

II.3.11	Współpraca z GDDKiA przy budowie drogi S5 i CPK	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.12	Budowa przystanku osobowego w ciągu linii kolejowej nr 207 Toruń Wschodni – Malbork w miejscowości Biały Bór, Gmina Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.13	Budowa stacji ładowania pojazdów na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.14	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.15	Opracowanie dokumentacji projektowej na zadanie „Przebudowa drogi gminnej nr 040565C wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Pieńki Królewskie”	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.3.16	Budowa skrzyżowania o ruchu okrężnym w pasie DK55 w miejscowości Mokre	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny II.4. Odnowa przestrzeni publicznych				
II.4.1	Przebudowa budynku biurowego przy ul. Dworcowej 1 w Grudziądzu – siedziby Urzędu Gminy Grudziądz z niezbędną infrastrukturą techniczną	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.4.2	Rewitalizacja społeczno – gospodarcza miejscowości Mały Rudnik poprzez rozbudowę i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Małym Rudniku	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

II.4.3	Przebudowa budynku po byłej wylęgarni drobiu w miejscowości Nowa Wieś wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek użyteczności publicznej	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.4.4	Rewitalizacja nieużytkowanych cmentarzy położonych na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
III.4.5	Rozbudowa oraz przebudowa zabytkowego budynku Pastorówki wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek użyteczności publicznej	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
III.4.6	Remont i przebudowa budynku po Szkole Podstawowej w Wielkim Węlczu oraz adaptacja na obiekt służący lokalnej społeczności	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny II.5. Rozwój infrastruktury i realizacja działań przyjaznych środowisku				
II.5.1	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz (Szkola Podstawowa w miejscowości Mokre, Szkoła Podstawowa w miejscowości Sztynwag oraz Szkoła Podstawowa w miejscowości Dusocin)	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.5.2	Termomodernizacja budynku Dziennego Domu Senior+ w miejscowości Sosnówka	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.5.3	Budowa ścieżki edukacyjnej w miejscowości Mokre	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

II.5.4	Adaptacji zagrody wiejskiej w Dusocinie na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze NATURA 2000	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.5.5	Wdrożenie systemu edukacji ekologicznej w szkołach poprzez zorganizowanie optymalnej przestrzeni edukacyjnej - stworzenie szkolnych ekopracowni	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.5.6	Przeciwdziałanie emisjom - naszą szkolną misją (montaż stacji pomiaru powietrza i wewnętrznych monitorów edukacyjnych we wszystkich szkołach Gminy Grudziądz oraz wyświetlacza LED zewnętrznego na budynku Urzędu Gminy Grudziądz, na którym będą wyświetlane informacje przekazywane z czujników wszystkich pięciu stacji pogodowych)	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.5.7	Budowa mikroinstalacji prosumenckich na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.5.8	Budowa farmy fotowoltaicznej na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.5.9	Wykonanie otworów poszukiwawczo – rozpoznawczych wód termalnych w Białym Borze	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.5.10	Wykorzystanie wód termalnych na potrzeby gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

II.5.11	Wymiana indywidualnych źródeł ciepła na ekologiczne na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
II.5.12	Ochrona pomników przyrody na terenie gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel strategiczny III. Wsparcie przedsiębiorczości i zwiększenie potencjału inwestycyjnego				
Cel operacyjny III.1. Zagospodarowanie terenów inwestycyjnych				
III.1.1	Wyznaczenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Lisie Kąty, Wielkie Lniska, Gać, Kobyłanka, Biały Bór, Szynych i Sosnówka, Skarszewy - Turznice	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
III.1.2	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Lisie Kąty, Wielkie Lniska, Gać, Kobyłanka, Biały Bór, Szynych i Sosnówka, Skarszewy - Turznice	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz
Cel operacyjny III.2. Rozwój przedsiębiorczości				
III.2.1	Organizacja forów gospodarczych dla przedsiębiorców	Urząd Gminy Grudziądz	Urząd Gminy Grudziądz	Wójt Gminy Grudziądz

Źródło: Opracowanie własne

8.2. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

W związku z tym, że strategia jest zapisem intencji, konieczne było zidentyfikowanie instrumentów realizacji. Instrumenty te zapewniają osiągnięcie celów strategii i są spójne z przyjętym modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej, prezentującym wizję rozwoju gminy w ujęciu przestrzennym.

Instrumenty te mają różną naturę, mogą m.in. przyjąć formę:

- wdrożeniową, np. gminne strategie sektorowe/branżowe, plany, modele, procedury, projekty, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych,
- organizacyjno-zarządczą, np. regulaminy wydziałów i jednostek, wydział lub zespół zarządzający strategią,
- finansową, np. uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, budżet zadaniowy, projekty społeczne realizowane w ramach funduszy europejskich, otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych, system małych grantów dla organizacji pozarządowych, budżet obywatelski, inicjatywa lokalna, fundusze kierowane, np. senioralny, młodzieżowy, podatki i opłaty,
- prawną, wynikających z przepisów ustawowych, np. stosowne uchwały rady, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne,
- planowania przestrzennego, np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, procedury zapewniające udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym,
- społeczną, np. działania edukacyjne, kampanie społeczne i informacyjne, działania promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, strony internetowe, profile w mediach społecznościowych, systemy informacji przestrzennej,
- kadrową, np. kadra kierownicza, koordynatorzy programów i projektów, liderzy lokalni, system doskonalenia kadr, wymiana doświadczeń, dobre praktyki,
- ekonomii społecznej, np. klauzule społeczne w konkursach i przetargach, system przekazywania lokali mieszkalnych z zasobów gminy na cele społeczne,
- koordynacji, np. ciała o charakterze opiniotawczo-doradczym (rada działalności pożytku publicznego, rada przedsiębiorczości, rada seniorów), partnerstwa lokalne, regionalne, krajowe, międzynarodowe, w różnych konfiguracjach, w tym o charakterze międzysamorządowym, międzysektorowym i międzyorganizacyjnym, uwzględniając również partnerstwo publiczno-prywatne, zespoły zadaniowe i wdrożeniowe,
- kontrolną, np. aktualizacja ewidencji i rejestrów, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego.

Dobór poszczególnych instrumentów realizacyjnych oparty został na ocenie efektywności i skuteczności dotychczasowych instrumentów oraz doświadczeniach Gminy Grudziądz.

Jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju rozumiane są obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w Gminie Grudziądz. Poniżej, w formie tabelarycznej, wskazano dokumenty istniejące bądź przewidziane do sporządzenia lub zmiany.

Tabela 14. Dokumenty wykonawcze systemu realizacji strategii

Lp.	Obszar tematyczny	Dokument wykonawczy	Aktualność w kontekście treści strategii oraz wskazanie do zmian
1.	Polityka społeczna	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy w latach 2022-2027	Dokument obowiązujący przyjęty Uchwałą Nr LVII/496/2022 Rady Gminy Grudziądz z dnia 30.06.2022 r.
		Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr L/443/2022 Rady Gminy Grudziądz z dnia 24.02.2022 r.
		przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2023-2024	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr LXII/552/2022 Rady Gminy Grudziądz z dnia 15.12.2022 r. (dokument przyjmowany rokrocznie na dany rok)
		Programu współpracy Gminy Grudziądz z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2023	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr LXII/540/2022 Rady Gminy Grudziądz z dnia 24.11.2022 r. (dokument przyjmowany rokrocznie na dany rok)
		Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2020-2024	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr XVII/167/2019 Rady Gminy Grudziądz z dnia 19.12.2019 r.
2.	Zarządzanie kryzysowe	Plan zarządzania kryzysowego	Dokument przyjęty w 2016 roku, wymaga aktualizacji. Planowane przyjęcie dokumentu 12.2023 r.
3.	Turystyka i kultura	Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Grudziądz na lata 2020-2024	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr XXVII/238/2020 Rady Gminy Grudziądz z dnia 24.09.2020 r.
4.	Gospodarka komunalna	Uchwała w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Grudziądz	Dokument obowiązujący, przyjęty i zatwierdzony Uchwałą Nr XXXVIII/319/20 Rady Miejskiej Grudziądza z dnia 16.12.2020 r.
		Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Grudziądz w latach 2021-2026	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr LXIII/547/2022 Rady Gminy Grudziądz z dnia 15.12.2022 r.
		Plan wykorzystania zasobu nieruchomości Gminy Grudziądz na lata 2022 - 2024	Dokument obowiązujący, przyjęty Zarządzeniem Wójta Gminy Grudziądz Nr 110/2022 z dnia 24.11.2022 r.
5.	Energetyka	Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Grudziądz	Dokument utracił ważność, nowy w trakcie opracowywania, zostanie przyjęty w 2024 roku
6.	Ochrona środowiska	Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Grudziądz na lata 2020 – 2023 z perspektywą do 2026 roku	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr XX/192/2020 Rady Gminy Grudziądz z dnia 27.02.2020 r.
		Plan gospodarki niskoemisyjnej	Dokument utracił ważność, nowy w trakcie opracowywania, zostanie przyjęty w 2024 roku
		Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Grudziądz na lata 2011-2015 (z perspektywą do 2032r.)	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą X/41/2011 Rady Gminy Grudziądz z dnia 30.06.2011
7.	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grudziądz	Dokument obowiązujący, przyjęty Uchwałą Nr LXXIII/614/23 Rady Gminy Grudziądz z dnia 28.09.2023 r.
		Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Wg stanu na 31.12.2022 r. na terenie Gminy Grudziądz obowiązuje 138 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
8.	Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa gminy	Jest, uchwalana rokrocznie w grudniu na kolejny rok budżetowy, podlega zmianom w sytuacjach przewidzianych w ustawie o finansach publicznych
		Uchwała budżetowa	Jest, uchwalana rokrocznie w grudniu na kolejny rok budżetowy, podlega zmianom każdorazowo przy wprowadzaniu zmian do budżetu gminy na dany rok

Źródło: Opracowanie własne

8.3. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii

Podstawą skutecznego wdrażania strategii jest dysponowanie wiedzą na temat postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej instrumentów i działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami.

Sprawozdawczość realizowana będzie w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową, opracowywaną na podstawie własnych danych i informacji, statystyki publicznej (przede wszystkim generowanej przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych oraz gminę i jej jednostki), a także statystyk realizatorów poszczególnych kierunków działań wyznaczonych w ramach niniejszej strategii. Analiza wskaźnikowa uwzględni będzie określone w niniejszym dokumencie wskaźniki, realizowana będzie dla każdego z nich z wykorzystaniem jednego źródła danych, prowadzona w sposób dynamiczny, wskazując zmianę, jej zakres i kierunek (w tym w odniesieniu do roku bazowego) oraz – w przypadku niepożądanych tendencji – rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania. Analiza wskaźnikowa realizowana będzie co najmniej raz w roku.

Tabela 15. Lista wskaźników wraz z określeniem wartości oraz tendencji zmian, których osiągnięcie będzie świadczyć o prawidłowym tempie realizacji strategii

Nr	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa, zakładana tendencja zmian oraz spodziewana wartość
Cel strategiczny I. Rozwój infrastruktury i usług społecznych służących mieszkańcom			
Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury i usług edukacyjnych			
1.	Liczba wybudowanych sal gimnastycznych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 3 szt.
2.	Liczba osób korzystających z wybudowanych sal gimnastycznych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 690 os./rok
3.	Liczba doposażonych sal lekcyjnych i pracowni przedmiotowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 10 szt.
4.	Liczba osób korzystających z doposażonych sal lekcyjnych i pracowni przedmiotowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 578 os./rok
5.	Liczba obiektów, które uległy poprawie dostępności	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 2 szt.
6.	Liczba utwardzonych terenów przy szkołach podstawowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
7.	Liczba zorganizowanych zajęć dla nauczycieli	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 200 szt.
8.	Liczba osób biorących udział w zajęciach z zakresu rozwoju kompetencji zawodowych wśród nauczycieli	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 180 os./rok
9.	Liczba wybudowanych żłobków	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
10.	Liczba osób korzystających z wybudowanych żłobków	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 64 os./rok

11.	Liczba przekształconych oddziałów przedszkolnych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 14 szt.
12.	Liczba osób korzystających z przekształconych oddziałów przedszkolnych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 310 os./rok
13.	Liczba wybudowanych przedszkoli	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
14.	Liczba osób korzystających z wybudowanych przedszkoli	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 75 os/rok
Cel operacyjny I.2. Rozwój usług dla osób starszych			
15.	Liczba wybudowanych Dziennych Domów Senior+	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
16.	Liczba osób starszych korzystających z Dziennego Domu Senior+	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 30 os./rok
Cel operacyjny I.3. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze kultury			
17.	Liczba wybudowanych świetlic wiejskich	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
18.	Liczba osób korzystających z wybudowanych świetlic wiejskich	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 140 os/rok
19.	Liczba wybudowanych bibliotek	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
20.	Liczba osób korzystających z wybudowanych bibliotek	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 300 os./rok
21.	Liczba odnowionych zabytków	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
22.	Liczba osób korzystających z odnowionych zabytków	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1100 os./rok
23.	Liczba organizacji pozarządowych z którymi Gmina współpracuje	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 36 szt./rok
24.	Liczba zagospodarowanych obiektów	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
25.	Liczba osób korzystających z zagospodarowanych obiektów	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 200 os./rok
Cel operacyjny I.4. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze sportu			
26.	Liczba wybudowanej nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 13 szt.
27.	Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury rekreacyjno-sportowej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 6550 os./rok
28.	Liczba zorganizowanych biegów sportowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 4 szt.
29.	Liczba osób korzystających ze zorganizowanych biegów sportowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa

			Rok 2023 – 600 os./rok
30.	Liczba zorganizowanych działań w obszarze sportu	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 5 szt.
31.	Liczba osób korzystających ze zorganizowanych działań w obszarze sportu	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 400 os./rok
Cel operacyjny I.5. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze turystyki			
32.	Liczba wybudowanej/przebudowanej infrastruktury turystycznej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 1 szt.
33.	Liczba osób korzystających z wybudowanej/przebudowanej infrastruktury turystycznej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 925 os./rok
34.	Liczba wybudowanych platform widokowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 2 szt.
35.	Liczba osób korzystających z wybudowanych platform widokowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 600 os./rok
36.	Liczba rozbudowanych szlaków turystycznych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 1 szt.
37.	Liczba osób korzystających z rozbudowanych szlaków turystycznych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 200 os./rok
38.	Liczba opracowanych przewodników turystycznych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 1 szt.
Cel operacyjny I.6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego			
39.	Liczba wybudowanych remiz OSP	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 2 szt.
40.	Liczba zakupionych wozów bojowych dla OSP	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 1 szt.
41.	Liczba wybudowanych centralnych systemów monitoringu	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 1 szt.
Cel operacyjny I.7. Lepsza jakość usług zdrowotnych			
42.	Liczba rozbudowanych/przebudowanych ZOZ	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 4 szt.
43.	Liczba osób korzystających z rozbudowanych/przebudowanych ZOZ	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 7400 os./rok
Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej, w tym opartej o rozwiązania ekologiczne			
Cel operacyjny II.1. Poprawa dostępności zasobów mieszkaniowych			
44.	Liczba wybudowanych mieszkań	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 2 szt.
45.	Liczba osób korzystających z wybudowanych mieszkań	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 52 os./rok
46.	Liczba uporządkowanych zasobów mieszkaniowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2023 – 26 szt.
Cel operacyjny II.2. Rozwój gospodarki wodno-ściekowej, gazowej, odpadowej oraz sieci światłowodowej			

47.	Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 19,6 km
48.	Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci kanalizacyjnej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 140 os.
49.	Długość wybudowanej sieci wodociągowej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 10.5 km
50.	Liczba osób korzystających z wybudowanej sieci wodociągowej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 700 os.
51.	Liczba wybudowanej infrastruktury podnoszącej ciśnienie wody na sieci wodociągowej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 2 szt.
52.	Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury podnoszącej ciśnienie wody na sieci wodociągowej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 700 os.
53.	Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 35 szt.
54.	Liczba osób korzystających z wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 70 os.
55.	Liczba budynków mieszkalnych, gdzie usunięto azbest	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 20 szt.
56.	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 100 szt.
57.	Liczba wybudowanych gazociągów wysokiego ciśnienia	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
58.	Długość oczyszczonych rowów melioracyjnych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 18 km
59.	Długość wybudowanej sieci światłowodowej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 25 km
Cel operacyjny II.3. Poprawa infrastruktury transportowej			
60.	Długość wybudowanych/przebudowanych dróg	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 10,83 km
61.	Liczba osób korzystających z przebudowanych dróg	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 5400 os./rok
62.	Długość wybudowanych nowych ścieżek pieszo-rowerowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 19,47 km
63.	Liczba osób korzystających z nowowybudowanych ścieżek pieszo-rowerowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 60407 os./rok
64.	Długość rozbudowanych ścieżek pieszo-rowerowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 3,991 km
65.	Liczba osób korzystających z rozbudowanych ścieżek pieszo-rowerowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 27885 os./rok
66.	Liczba wybudowanych przejść dla pieszych	UG	Rok 2023 – 0

			Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
67.	Liczba wybudowanych skrzyżowań	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 2 szt.
68.	Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 520 szt.
69.	Liczba wybudowanych przystanków	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
70.	Liczba wybudowanych stacji ładowania pojazdów elektrycznych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 3 szt.
71.	Liczba pojazdów korzystających ze stacji ładowania pojazdów elektrycznych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 6 szt./rok (6 autobusów)
72.	Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 228 szt.
Cel operacyjny II.4. Odnowa przestrzeni publicznych			
73.	Liczba przebudowanych budynków	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
74.	Liczba zrewitalizowanych obiektów	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 4 szt.
75.	Liczba zrewitalizowanych terenów	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 2 szt.
Cel operacyjny II.5. Rozwój infrastruktury i realizacja działań przyjaznych środowisku			
76.	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 4 szt.
77.	Liczba wybudowanych ścieżek edukacyjnych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
78.	Liczba powstałych ośrodków edukacji ekologicznej	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
79.	Liczba powstałych szkolnych ekopracowni	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
80.	Liczba zainstalowanych mierników czystości powietrza	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 5 szt.
81.	Liczba nowych instalacji fotowoltaicznych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 30 szt.
82.	Liczba wybudowanych farm fotowoltaicznych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
83.	Liczba wykonanych otworów poszukiwawczo – rozpoznawczych wód termalnych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 1 szt.
84.	Liczba wymienionych źródeł ciepła	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 300 szt.

85.	Liczba obiektów chronionych objętych wsparciem	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 5 szt.
Cel strategiczny III. Wsparcie przedsiębiorczości i zwiększenie potencjału inwestycyjnego			
Cel operacyjny III.1. Zagospodarowanie terenów inwestycyjnych			
86.	Powierzchnia wyznaczonych terenów inwestycyjnych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 128,83 ha
87.	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 128,83 ha
Cel operacyjny III.2. Rozwój przedsiębiorczości			
88.	Liczba przedsiębiorców, z którymi nawiązano współpracę	UG	Rok 2023 – 0 Tendencja wzrostowa Rok 2033 – 10 szt.

Źródło: Opracowanie własne

Sprawozdawczość z realizacji strategii oparta zostanie również o raport z realizacji poszczególnych działań, przygotowywane przez jednostki odpowiedzialne za realizację poszczególnych kierunków działań. Jednostki te zostaną poproszone o przedstawienie okresowych raportów z realizacji powierzonych działań określonych w strategii.

Monitoring prowadzony będzie w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji strategii – pozwoli wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych działań.

Zaplanowana jest także ewaluacja strategii – w połowie i na koniec okresu jej realizacji. Ewaluacja ma na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie ich adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Na podstawie wniosków z monitoringu i ewaluacji podejmowana będą decyzje odnośnie do uzupełnień i modyfikacji dokumentu strategii.

Rozdział IX.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Planując realizację działań, zarówno o charakterze inwestycyjnym, jak i społecznym, należy wziąć pod uwagę realne możliwości ich wdrożenia. Wiąże się to z koniecznością oszacowania wydatków na rozwój poszczególnych sfer gminy oraz określenia potencjalnych źródeł finansowania.

Szczególne znacznie odgrywają środki finansowe przewidziane w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza, który w obecnej perspektywie jest programem finansowanym z EFRR i z EFS. Znaczące środki dla gmin wiejskich dostępne są także z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, który jest podstawowym instrumentem finansowym do przeprowadzania zmian strukturalnych i inwestycyjnych na terenach wiejskich.

Cele rozwojowe Polski, które w założeniach Umowy Partnerstwa wskazano do finansowania z funduszy unijnych 2021-2027 to:

- zwiększenie konkurencyjności gospodarki,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń,
- dobry stan środowiska naturalnego, zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- wzmocnienie cyfrowego rozwoju kraju,
- przejście na gospodarkę niskoemisyjną,
- zrównoważenie systemu energetycznego,
- poprawa stabilności dostaw paliw i energii,
- dobry stan środowiska naturalnego, zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- zwiększanie efektywności funkcjonowania instytucji państwa,
- wzmocnienie połączeń komunikacyjnych, w tym transeuropejskich,
- poprawa warunków świadczenia usług związanych z przewozem towarów i pasażerów,
- zwiększenie dostępności transportowej kraju,
- poprawa jakości kapitału ludzkiego oraz zwiększenie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju,
- ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Kryzys wywołany pandemią koronawirusa i wojny w Ukrainie spowodował zaplanowanie w budżecie Unii Europejskiej na lata 2021-2027 instrumentu ożywienia gospodarczego, w ramach którego wsparcie zostanie skierowane przede wszystkim na cele ochrony życia i środków utrzymania, naprawy jednolitego rynku, a także rozpoczęcia trwałej i udanej odbudowy.

Tabela 16. Ramy finansowe i źródła finansowanie działań Gminy Grudziądz

Lp.	Kierunki działań	Szacowana wartość działania	Źródła finansowania	Termin realizacji działania (lata)
Cel strategiczny I. Rozwój infrastruktury i usług społecznych służących mieszkańcom				
Cel operacyjny I.1. Poprawa stanu infrastruktury i usług edukacyjnych				
I.1.1	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Piaski	10 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2021-2025
I.1.2	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie	10 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2021-2025
I.1.3	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości w Nowa Wieś	11 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2021-2023
I.1.4	Doposażenie sal lekcyjnych i pracowni przedmiotowych w sprzęt i pomoce dydaktyczne	250 000,00	Ministerstwo Edukacji i Nauki	2024-2026
I.1.5	Poprawa dostępności w obszarach: architektonicznym i technicznym Szkół Podstawowych w miejscowościach Nowa Wieś oraz Piaski	850 000,00	Ministerstwo Edukacji i Nauki	2024-2026
I.1.6	Utwardzenie terenu przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie	200 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.1.7	Rozwój kompetencji zawodowych wśród nauczycieli szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Grudziądz	38 000,00 zł / rok	Budżet Gminy Grudziądz	2023-2033

I.1.8	Budowa żłobka wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miejscowości Biały Bór	4 400 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne (Maluch+)	2023-2025
I.1.9	Przekształcenie oddziałów przedszkolnych funkcjonujących przy szkołach podstawowych Gminy Grudziądz w zespoły szkolno - przedszkolne	120 000,00 zł	Budżet Gminy Grudziądz	2024-2025
I.1.10	Budowa przedszkola w miejscowości Mokre	6 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2025-2027
Cel operacyjny I.2. Rozwój usług dla osób starszych				
I.2.1	Zmiana sposobu użytkowania budynku szkoły na cele realizacji publicznego obiektu pomocy społecznej - Dzienny Dom Senior+ w miejscowości Sosnówka	1 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2024
Cel operacyjny I.3. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze kultury				
I.3.1	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Gogolin	5 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.3.2	Budowa biblioteki w miejscowości Mokre	7 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.3.3	Odnowa zabytkowych budynków położonych na terenie gminy Grudziądz	750 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2022-2024
I.3.4	Dofinansowanie działań organizacji pozarządowych z terenu Gminy Grudziądz	250 000,00 rocznie	Budżet Gminy Grudziądz	2024-2026

I.3.5	Zagospodarowanie budynku po dworcu kolejowym w Wałdowie Szlacheckim	700 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2029-2030
Cel operacyjny I.4. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze sportu				
I.4.1	Budowy nowego boiska wielofunkcyjnego o wymiarach pola gry od 15 m x 28 m wraz z zadaszeniem o stałej konstrukcji przy Niepublicznej Szkole Podstawowej im. Zbigniewa Wodeckiego w Węgrowie	3 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2025
I.4.2	Przebudowa boiska sportowego w miejscowości Mokre	3 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.4.3	Przebudowa boiska sportowego przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Małym Rudniku	1 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.4.4	Przebudowa boiska sportowego w miejscowości Nowa Wieś	3 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.4.5	Budowa skateparku przy Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w miejscowości Mały Rudnik oraz w miejscowości Nowa Wieś	2 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.4.6	Organizacja Biegów Sportowych na terenie Gminy, m.in.: - Delfin Cross Run (organizator Stowarzyszenie Sport i Rekreacja Delfin) - Bieg Ogniomistrza - Bieg UltraŁoś - Bieg Karpia	77 000,00 rocznie	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2033

I.4.7	Realizacja działań w obszarze sportu (np. kolarstwa i karate)	30 000,00 rocznie	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2033
I.4.8	Budowa toru kolarskiego w miejscowości Nowa Wieś oraz w południowej części Gminy	10 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.4.9	Przebudowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Wałdowo Szlacheckie	100 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.4.10	Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w miejscowości Sztynwag	100 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.4.11	Budowa placu zabaw przy Szkole Podstawowej w miejscowości Nowa Wieś	100 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.4.12	Budowa placu zabaw przy świetlicy wiejskiej w miejscowości Biały Bór	100 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.4.13	Budowa Miasteczka Ruchu Drogowego przy Szkole Podstawowej w miejscowości Mokre	160 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2025
Cel operacyjny I.5. Zwiększenie i poprawa zasobów oraz oferty w obszarze turystyki				
I.5.1	Przebudowa z rozbudową infrastruktury turystycznej Gminnego Ośrodka Sportów Wodnych w Białym Borze nad Jeziorem Rudnickim Wielkim wraz z wyposażeniem	19 300 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2019-2024
I.5.2	Budowa platformy widokowej Góry Łosiowej w Zakurzewie	400 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2025

I.5.3	Rozbudowa szlaku turystycznego z Zakurzewa, przez Wielki Wełcz do dworku Rydygiera w Dusocinie	50 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2025
I.5.4	Opracowanie przewodnika turystycznego dla szlaku turystycznego z Zakurzewa, przez Wielki Wełcz do dworku Rydygiera w Dusocinie	50 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2025
I.5.5	Budowa punktu widokowego we wsi Gogolin	400 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2030-2033
Cel operacyjny I.6. Poprawa bezpieczeństwa publicznego				
I.6.1	Budowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Mały Rudnik	5 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.6.2	Zakup i dostawa nowych wozów bojowych dla Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy Grudziądz	5 400 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.6.3	Budowa budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Dusocin	5 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
I.6.4	Poprawa bezpieczeństwa przez budowę centralnego systemu monitoringu na terenie gminy Grudziądz	500 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
Cel operacyjny I.7. Lepsza jakość usług zdrowotnych				
I.7.1	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Piaski	1 280 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat,	2023-2025

			Środowisko 2021-2027" Priorytet VI	
I.7.2	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mały Rudnik	2 850 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027" Priorytet VI	2023-2025
I.7.3	Rozbudowa z przebudową budynku Zakładu Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mokre	2 850 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027" Priorytet VI	2023-2025
I.7.4	Budowa parkingu przy Zakładzie Opieki Zdrowotnej w miejscowości Mokre	200 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027" Priorytet VI	2023-2025
Cel strategiczny II. Rozwój infrastruktury technicznej, w tym opartej o rozwiązania ekologiczne				
Cel operacyjny II.1. Poprawa dostępności zasobów mieszkaniowych				
II.1.1	Budowa dwóch budynków mieszkalnych wielorodzinnych w miejscowości Turznice	6 650 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2022-2025
II.1.2	Uporządkowanie zasobów mieszkaniowych Gminy Grudziądz	190 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2025
Cel operacyjny II.2. Rozwój gospodarki wodno-ściekowej, gazowej, odpadowej oraz sieci telekomunikacyjnej				
II.2.1	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej Dusocin - Mokre	5 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	2021-2025
II.2.2	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Grudziądz	15 700 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2022-2024

II.2.3	Budowa sieci wodociągowej na terenie miejscowości Wielkie Lniska	1 210 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2022-2024
II.2.4	Budowa infrastruktury podnoszącej ciśnienie wody na sieci wodociągowej zasilającej miejscowości Ruda i Wałdowo Szlacheckie	3 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2025-2026
II.2.5	Uporządkowanie i poprawa warunków na sieci wodociągowej w miejscowości Nowa Wieś	100 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2024
II.2.6	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Grudziądz	200 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	corocznie
II.2.7	Usunięcie azbestu na terenie gminy Grudziądz	500 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	corocznie
II.2.8	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Grudziądz	1 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	corocznie
II.2.9	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Turznice	300 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2025
II.2.10	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w miejscowości Wielkie Lniska	1 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2025-2026
II.2.11	Budowa sieci gazowej na terenie Gminy	projekt zewnętrzny brak danych	Projekt zewnętrzny	2024-2033
II.2.12	Współpraca z Gaz Systemem w zakresie budowy gazociągu wysokiego ciśnienia	projekt zewnętrzny brak danych	Projekt zewnętrzny	2024-2033

II.2.13	Konserwacja rowów melioracyjnych będących własnością Gminy Grudziądz	200 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
II.2.14	Rozwój sieci światłowodowej	projekt zewnętrzny brak danych	Projekt zewnętrzny	2024-2033
Cel operacyjny II.3. Poprawa infrastruktury transportowej				
II.3.1	Przebudowa i rozbudowa dróg gminnych zlokalizowanych na terenie gminy Grudziądz	26 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2030
II.3.2	Budowa ścieżek pieszo – rowerowych na terenie gminy Grudziądz	10 500 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne (ZIT)	2024-2026
II.3.3	Rozbudowa ścieżki pieszo-rowerowej przy DW 534 Grudziądz-Rypin	5 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
II.3.4	Budowa ścieżki pieszo – rowerowej relacji Biały Bór - Wałdowo Szlacheckie – Ruda	5 100 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020	2020-2023
II.3.5	Rozbudowa ścieżek rowerowych z infrastrukturą towarzyszącą na terenie Gminy Grudziądz (dotyczy kierunku działań II.3.4 – etap II)	5 200 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020	2023
II.3.6	Budowa przejścia dla pieszych na DK 55 w miejscowości Mały Rudnik	500 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2033

II.3.7	Budowa skrzyżowania o ruchu okrężnym w pasie drogi krajowej nr 55 w miejscowości Pieńki Królewskie	10 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2033
II.3.8	Budowa drogi łączącej miejscowość Pieńki Królewskie z trasą średnicową w Grudziądzu	15 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2033
II.3.9	Budowa oświetlenia ulicznego na terenie gminy Grudziądz	12 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2033
II.3.10	Budowa oświetlenia ścieżki pieszo-rowerowej w pasie drogi krajowej nr 55 relacji Grudziądz - Klęczkowo	200 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
II.3.11	Współpraca z GDDKiA przy budowie drogi S5 i CPK	projekt zewnętrzny brak danych	Projekt zewnętrzny	2024-2033
II.3.12	Budowa przystanku osobowego w ciągu linii kolejowej nr 207 Toruń Wschodni – Malbork w miejscowości Biały Bór, Gmina Grudziądz	projekt zewnętrzny brak danych	Projekt zewnętrzny	2024-2033
II.3.13	Budowa stacji ładowania pojazdów na terenie gminy Grudziądz	50 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2025
II.3.14	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy Grudziądz	4 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
II.3.15	Opracowanie dokumentacji projektowej na zadanie „Przebudowa drogi gminnej nr 040565C wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Pieńki Królewskie”	150 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024

II.3.16	Budowa skrzyżowania o ruchu okrężnym w pasie DK55 w miejscowości Mokre	projekt zewnętrzny brak danych	Projekt zewnętrzny	2024-2026
Cel operacyjny II.4. Odnowa przestrzeni publicznych				
II.4.1	Przebudowa budynku biurowego przy ul. Dworcowej 1 w Grudziądzu – siedziby Urzędu Gminy Grudziądz z niezbędną infrastrukturą techniczną	6 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
II.4.2	Rewitalizacja społeczno – gospodarcza miejscowości Mały Rudnik poprzez rozbudowę i wyposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Małym Rudniku	11 600 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020	2019-2024
II.4.3	Przebudowa budynku po byłej wylęgarni drobiu w miejscowości Nowa Wieś wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek użyteczności publicznej	5 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2026
II.4.4	Rewitalizacja nieużytkowanych cmentarzy położonych na terenie gminy Grudziądz	100 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
III.4.5	Rozbudowa oraz przebudowa zabytkowego budynku Pastorówki wraz ze zmianą sposobu użytkowania na budynek użyteczności publicznej	750 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2022-2024
III.4.6	Remont i przebudowa budynku po byłej Szkole Podstawowej w Wielkim Węlczu	1 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2026-2028

	oraz adaptacja na obiekt służący lokalnej społeczności			
Cel operacyjny II.5. Rozwój infrastruktury i realizacja działań przyjaznych środowisku				
II.5.1	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Grudziądz (Szkoła Podstawowa w miejscowości Mokre, Szkoła Podstawowa w miejscowości Sztywnag oraz Szkoła Podstawowa w miejscowości Dusocin)	8 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne (ZIT)	2024-2026
II.5.2	Termomodernizacja budynku Dziennego Domu Senior+ w miejscowości Sosnówka	1 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2023-2024
II.5.3	Budowa ścieżki edukacyjnej w miejscowości Mokre	40 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024
II.5.4	Adaptacji zagrody wiejskiej w Dusocinie na potrzeby ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze NATURA 2000	5 000 000,00	Projekt zewnętrzny	2020-2027
II.5.5	Wdrożenie systemu edukacji ekologicznej w szkołach poprzez zorganizowanie optymalnej przestrzeni edukacyjnej- stworzenie szkolnych ekopracowni	250 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	2023-2026
II.5.6	Przeciwdziałanie emisjom - naszą szkolną misją (montaż stacji pomiaru powietrza i wewnętrznych monitorów edukacyjnych we wszystkich szkołach Gminy Grudziądz oraz wyświetlacza	147 730,79 zł	Budżet Gminy Grudziądz/ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	2023

	LED zewnętrznego na budynku Urzędu Gminy Grudziądz, na którym będą wyświetlane informacje przekazywane z czujników wszystkich pięciu stacji pogodowych)			
II.5.7	Budowa mikroinstalacji prosumenckich na terenie gminy Grudziądz	2 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
II.5.8	Budowa farmy fotowoltaicznej na terenie gminy Grudziądz	2 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
II.5.9	Wykonanie otworów poszukiwawczo – rozpoznawczych wód termalnych w Białym Borze	15 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
II.5.10	Wykorzystanie wód termalnych na potrzeby gminy Grudziądz	2 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
II.5.11	Wymiana indywidualnych źródeł ciepła na ekologiczne na terenie gminy Grudziądz	1 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
II.5.12	Ochrona pomników przyrody na terenie gminy Grudziądz	30 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
Cel strategiczny III. Wsparcie przedsiębiorczości i zwiększenie potencjału inwestycyjnego				
Cel operacyjny III.1. Zagospodarowanie terenów inwestycyjnych				
III.1.1	Wyznaczenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Lisie Kąty, Wielkie Lniska, Gać, Kobylanka, Biały Bór, Szynich i Sosnówka, Skarszewy - Turznice	500 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033

III.1.2	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w miejscowościach Lisie Kąty, Wielkie Lniska, Gać, Kobylanka, Biały Bór, Szynych i Sosnówka, Skarszewy - Turznice	10 000 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033
Cel operacyjny III.2. Rozwój przedsiębiorczości				
III.2.1	Organizacja forów gospodarczych dla przedsiębiorców	300 000,00	Budżet Gminy Grudziądz/ środki zewnętrzne	2024-2033

Źródło: *Opracowanie własne*

Odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Opinia Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko projekt Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz na lata 2023-2033 został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska pismem z dnia 08.04.2024 r. nr WOO.410.71.2024.KB uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

Opinia Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko projekt Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz na lata 2023-2033 został przedłożony do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 09.04.2024 r. nr NNZ.9022.4.20.2024 uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla niniejszego dokumentu.

Załączniki

Załącznik nr 1 – Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Grudziądz na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz na lata 2023-2033

Załącznik nr 2 – Raport z ankiety na temat uwarunkowań oraz potrzeb rozwojowych Gminy Grudziądz

Załącznik nr 3 – Ustalenia modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy

Załącznik nr 4 – Raport z konsultacji społecznych dotyczących opracowanej Strategii Rozwoju Gminy Grudziądz na lata 2023-2033